

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567 | Vol.7 No.1 January - June 2024

ISSN : 2730244X-9147 (Online) 2587-003 (Print)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาคาร B 7.4 ชั้น 2 248 ม.1 ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

Approved by TCI Ranking 2022 - 2023

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567)

Vol 7 No.1 (January-June 2024)

P-ISSN : 2773-9139 (Print) E-ISSN : 2773-9147 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา การศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่าง น้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของ บุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่าง การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ เป็นราย 6 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระธรรมศากยวงศ์วิสุทธิ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระศรีวิจิรวาทิ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ (คงบุญวาสน์), ผศ.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูปลัดเมธาวัฒน์ (สุทธิพจน์ สัพโส)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อธิภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัณญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวช้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจันทน์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรดนัย กัปปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต ปุณณิรมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุวีรางกูร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษฎา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตน์มงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูปลัดเมธาวังสน์ (สุทธิพงษ์ สัพโส)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหานรงค์ศักดิ์ วิริยธโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตน์มงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อาจารย์ ธนชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ่มอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษฎา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูปลัดเมธาวัฒน์ (สุทธิพจน์ สัพโส)

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริชา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

ฦ จัตรูปเล่ม

นายกรวิษณุ คชวงศ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฦ พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและการจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2567 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 10 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 8 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ก)
สารบัญ	(จ)

บทความวิจัย : Research Article

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด	1-15
THE DEMOCRATIC CITIZENSHIP FOR GRADUATE STUDENTS OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS <i>พระครูปลัด สุธิยะ ชวนบุญโอบ (ศรีสุระ)</i>	
แบบจำลองการพัฒนาตลาดการค้าปลีกริมน้ำเพื่อการพึ่งพาตนเองของพื้นที่ริม คลองลาดพร้าวโดยชุมชนมีส่วนร่วม	16-34
A DEVELOPMENT OF WATERFRONT RETAIL MARKET MODEL BY COMMUNITY PARTICIPATION TO BE A SELF-RELIANT IN LAT PHRAO CANAL AREA <i>ธมลวรรณ ชีระปัญชร, มณฑล จันทร์แจ่มใส และ สุรางค์รัตน์ แสงศรี</i>	
มาตรการการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษา สถานี ตำรวจนครบาลพระราชวัง	35-53
MEASURES OF OPERATION OF POLICE OFFICERS IN CRIME PREVENTION IN THE SITUATION OF THE OUTBREAK OF CORONAVIRUS DISEASE 2019 CASE STUDY: PHARACHAWANG METRO POLICE <i>พรรณนิภา น้อยพันธ์</i>	
อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมที่มีต่อการปฏิบัติตนตามประมวล จริยธรรมตำรวจ	54-72
DIRECT, INDIRECT AND TOTAL INFLUENCES TO CONDUCT ACCORDING POLICE ETHICAL CODES <i>พิชิตาล พันธุ์วัฒนา</i>	

**การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร
สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5** 73-89

THE DEVELOPMENT PROGRAME TO ENHANCE DIGITAL LEADERSHIP
COMPETENCIES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE KHONKAEN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

**บทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบ
ประชาธิปไตย** 90-114

DESIRABLE ROLES AND CHARACTERISTICS OF THAI POLITICIANS OF THE NEW
GENERATION IN A DEMOCRACY

นันทพงศ์ ตันตียุฒิ, กมลพร กัลยาณมิตร, สติชัย นิยมญาติ และ ชูชีพ เปียคนอก

**การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ
กรุงเทพมหานคร** 115-139

PROMOTING CAREER AND GENERATING INCOME FOR THE ELDERLY IN THE AREA
OF NORTH BANGKOK ZONE, BANGKOK METROPOLITAN

พิรรรยาห์ พูลเกิด, กมลพร กัลยาณมิตร, สติชัย นิยมญาติ และ ชูชีพ เปียคนอก

**ปัญหา และ อุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อปัญหาการขาย
สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน : กรณีศึกษาพื้นที่
กรุงเทพมหานคร** 140-152

DIFFICULTIES AND OBSTACLES OF POLICE OFFICERS IN DEALING WITH THE
PROBLEM OF SELLING PIRATED PRODUCTS IN THE FORM OF MANNEQUINS
FROM CARTOON MOVIES: A CASE STUDY OF THE BANGKOK AREA

ลภัสวัฒน์ วรทัฬหศิริ และ ธรรมวิทย์ เทิดอุดมธรรม

บทความวิชาการ : Academic Article

การส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 153-172

PROMOTING STUDENT MORLITY THROUGH COMMUNITY PARTICPATION

ณัฐกฤตา บุตรแพ, จิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์ และ ละมุล รอดขวัญ

องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษายุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล **173-193**

COMPONENTS OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION IN THE DIGITAL TRANSFORMATION ERA

ศศิธร บุตรเมือง, เฉลิมพล มีชัย และ วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน **194-215**

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*

THE DEMOCRATIC CITIZENSHIP FOR GRADUATE STUDENTS OF
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY ROI ET CAMPUS

พระครูปลัด สूरียะ ชวนปญโญ (ศรีสุระ)
Phrakhrupalad Suriya Chavanapanyo (Srisura)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand
Email: suriya.sri@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 284 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า: 1. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดโดยรวม อยู่ในระดับสูง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านเคารพกติกา รองลงมาคือ ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม 2. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามสาขาที่เรียน 2.1 ด้านเคารพกติกา โดยรวมอยู่

* Received 3 October 2023; Revised 15 January 2024; Accepted 25 May 2024

ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) รองลงมาคือ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) สาขาวิชาพุทธศาสนา และปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ 2.2 ด้านการพลวัติผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) รองลงมาคือ สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) และสาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ 2.3 ด้านรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) รองลงมาคือ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) และสาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ 3. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้ ด้านการเคารพกติกา พบว่า ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา เคารพกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจะทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมได้ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า บุคคลทุกคนควรยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้ การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวนักศึกษาเอง โดยการไม่เป็นฝ่ายเริ่มก่อปัญหา การกระทำใดๆ ของนักศึกษาเอง ย่อมส่งผลดีหรือไม่ดีต่อสังคมและส่วนรวมได้ในที่สุด

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมือง, วิถีประชาธิปไตย, นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

The purposes of the study were 1) to survey the citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus and 2) to study development way of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The sample of the study was 283 graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The instrument used was the five-rating scale questionnaire with Index of Item Objective Congruence (IOC) at 0.67-1.00 and the reliability was at 0.98. Statistics used were Frequency, Percentage, Average, and Standard Deviation.

The results showed that: 1. An overall level of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus was at a high level. The respective ranges were following rules, respective other rights, and social responsibility. 2. An opinion level of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus were divided into majoring subjects: 2.1 Following rule was at a high level following by Master of Educational Administration major, Master of Political Science major, Doctor of Buddhism and Philosophy major, Master of Buddhism and Philosophy major, Doctor of Educational Administration major, and Doctor of Political Science major, 2.2 Respecting other rights was at a high level following by Master of Educational Administration major, Doctor of Buddhism and Philosophy major, Master of Political Science major, Doctor of Educational Administration major, Master of Political Science in Buddhist Local Government major, and Doctor of Political Science major, 2.3 Social Responsibility was at a high level following by Master of Educational Administration major, Doctor of Educational Administration major, Master of

Buddhism and Philosophy major, Doctor of Buddhism and Philosophy major, Master of Political Science in Buddhistic Local Government major, and Doctor of Political Science major. 3.The development way of citizenship in accordance with democracy method for graduate school students of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus could be concluded that the enhancement of social living should be applied. People should accept social rules, perform legally and law reinforcement would cause social justice. Respective other rights indicated that everyone should accept and follow public opinion although something might be opposite to your own. Social responsibility was found that students' problem resolutions should start at themselves without committing any problems and students' actions reflected the society they lived in.

Keywords: Citizenship, Democracy Method, Graduate School Students

บทนำ

ในช่วงเวลา 80 ปี ที่ผ่านมาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย นั้นมี รัฐประหาร 12 ครั้ง และมีรัฐธรรมนูญจำนวน 18 ฉบับ จึงทำให้เกิดคำถามที่ว่า ทำไมประชาธิปไตยที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ จึงได้ล้มเหลวในประเทศไทย แต่อันที่จริงแล้ว ประเทศที่มีระบอบ ประชาธิปไตยที่มั่นคงในปัจจุบันและได้ชื่อว่าเป็นประเทศต้นแบบประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี ต่างก็เคยประสบกับปัญหาหรือล้มเหลวก่อนมาก่อนแล้วสำหรับปัจจัย ความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศเหล่านั้นคือ “ระบบ” และ “คน” แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ “คน กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตย หากมีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่คนใช้รัฐธรรมนูญไม่เป็นหรือไม่เคารพ ก็จะทำให้มีปัญหาในที่สุด (ปริญญาวานถมิตรกุล, 2555) ทั้งนี้ ที่ผ่านมามาประเทศต้นแบบ ประชาธิปไตยดังกล่าวได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการพัฒนาคนให้มี “ความเป็นพลเมือง” หรือการศึกษาเพื่อ สร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) จนทำให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำเร็จ

ได้ (คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554: 8-9)

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาประชาธิปไตยของไทย จึงมิใช่เพียงการร่างรัฐธรรมนูญแต่จะต้อง แก้ไขที่ตัวพลเมืองเพื่อให้พลเมืองสามารถเข้าร่วมในการบริหาร และตระหนักถึงปัญหามันเมืองที่ ต้องเข้าร่วมกันแก้ไข (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554) หรือกล่าวได้ว่า การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย “คน” ในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จะต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้ (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2555)

อย่างไรก็ดี ในสังคมไทยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวถ่วงรั้งในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย นั่นคือ วัฒนธรรมอุปถัมภ์ หรือการพึ่งพิงผู้ใหญ่โดยเฉพาะนักการเมือง วัฒนธรรมผู้น้อย ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสกว่า การแบ่งพรรคแบ่งพวก การไม่แสดงความคิดเห็น เพราะเกรงว่าผู้ใหญ่จะไม่พอใจหรือมีผลต่อการทำงานและชีวิตส่วนตัวได้นั้น รวมถึงการไม่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสังคมและสร้างชาติ (ทิพย์พาวร ต้นติสุนทร, 2554: 16-19; เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554: 77-79)

โดยสรุปแล้ว ปัญหาประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีความ เป็น “พลเมือง” (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2555: 48-49) เห็นได้จากการที่ประชาชนไม่มีจิตสำนึก ความเป็นพลเมือง เป็นแต่เพียงผู้อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์หรือชนชั้นปกครองใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งที่สำคัญ คือ เกิดการแตกแยกในสังคมประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพ ของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกันจึงนำไปสู่ความแตกแยก พรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึง กลายเป็นสิ่งที่ทำให้สังคม ชุมชน หรือครอบครัวแตกแยกกันนอกจากนี้คือแต่ละคนใช้สิทธิเสรีภาพ ตามใจชอบ โดยมีได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

จากปัญหาที่กล่าวมา จึงเห็นได้ว่า “คน” ในระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีความ เป็น พลเมือง”จึงจะทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จได้ กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมี ความรับผิดชอบ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา (คณะกรรมการนโยบายปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554: 9) หรือกล่าวได้ ว่า พลเมืองเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเป็น “พลเมือง” ก็จะเปลี่ยนจาก ภาระหรือ ปัญหากลายเป็นผลของเมือง หรือ กำลังของเมือง ปัญหาทุกอย่างของสังคมก็จะแก้ไขได้ สังคมก็จะ เข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็

จะประสบความสำเร็จ (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555: 36; Hua, C. W. & Wan, K. E., 2011: 3-4)

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา สังคมและการเมืองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย จึงมุ่งศึกษาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รวมถึงเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ สาขาวิชา) ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ทราบถึง ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาในปัจจุบัน รวมถึงเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 1) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา จำนวน 28 รูป/คน 2) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 108 รูป/คน 3) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ จำนวน 57 รูป/คน 4) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 22 รูป/คน หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ประกอบด้วย 5) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา จำนวน 26 รูป/คน 6) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 36 รูป/คน 7) สาขาวิชารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน 7 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 284 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert, 1993 : 247) ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open end) ค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ได้รับกลับคืนมา จำนวน 284 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย สำหรับนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	μ	σ	อันดับ	แปลผล
1. ด้านเคารพกติกา	4.28	0.73	1	สูง
2. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น	4.26	0.74	2	สูง
3. ด้านรับผิดชอบต่อสังคม	4.22	0.75	3	สูง
รวมเฉลี่ย	4.25	0.74	-	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.74$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านเคารพกติกา ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.73$) รองลงมาคือ ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.74$) ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.75$) ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านเคารพกติกาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความ ชัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมเป็นเรื่องปกติหากไม่ใช้ความรุนแรง รองลงมา คือ กฎหมาย ถูกกำหนดโดยผู้แทนของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงต้องเคารพกฎหมาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข จำเป็นต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา

2) ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเอา ความคิดของตนเป็นที่ตั้ง อาจนำไปสู่การสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น รองลงมา คือ การ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นนั้น ไม่จำเป็นต้องเข้าใจเหตุผลที่เขาคิดไม่เหมือนเรา และไม่ควรร บังคับให้คนอื่นคิดเหมือนเรา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้คนควรยอมรับและปฏิบัติตาม มติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

3) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เด็กจะเป็นผู้ใหญ่อย่างแท้จริงได้หากมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม นักศึกษามีความเต็ม ใจที่จะปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตและอุปนิสัย โดยการช่วยเหลือสังคมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้

2. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามสาขาที่เรียน

1) ด้านเคารพกติกา โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหา ต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขารัฐศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขา พุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท)

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชา รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

2) ด้านการพลทธิผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขารัฐศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาวิชา รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ

3) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาวิชา รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาสาขาละ 1 คน รวมจำนวน 6 คน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการเคารพกติกา พบว่า ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา เคารพกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจะทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมได้ ควรปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎหมายปัญหาด้านประชาธิปไตยที่เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประชาชนปฏิบัติตนตามอำเภอใจโดยไม่คำนึงถึงกติกาก็จะหมดไป

2) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบว่า บุคคลทุกคนควรยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ไม่ว่าบุคคลใดจะมีฐานะรวยกว่าหรือยาก

จนกว่ากันก็ถือได้ว่าทุกคนมีศักดิ์ศรีและสถานะเท่าเทียมกัน แม้ว่าคนในสังคมจะมีความแตกต่างหลากหลาย แต่ทุกคนมีความเสมอภาคกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ

3) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหา ให้ การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวนักศึกษาเอง โดยการไม่เป็นฝ่ายเริ่มก่อปัญหา การกระทำใดๆ ของนักศึกษาเอง ย่อมส่งผลดีหรือไม่ดีต่อสังคมและส่วนรวมได้ในที่สุด

อภิปรายผล

จากการผลการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีประเด็นน่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี คำนึงถึงสิทธิความเป็นพลเมืองว่ามีความสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด เพราะจะทำให้ประชาชนแต่ละคน ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นพลเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่เพียงแต่จะต้องมีกติกาหรือรัฐธรรมนูญที่กำหนดรูปแบบหรือระบบที่ใช้ในการปกครองประเทศ สิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันก็คือ คนหรือประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศที่มีสิทธิเสรีภาพในประเทศอย่างเสมอภาคกัน โดยจะต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง ระบอบประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองโดยประชาชน หรือการปกครองที่ประชาชนปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้ และการปกครองที่สามารถทำให้ทุกคนในสังคมสามารถแสดงออกถึงความต้องการของตนได้ อีกทั้งต้องจัดการให้มีการปกครองเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกคนในสังคมด้วยเช่นกัน หรือกล่าวได้ว่า เป็นประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) อย่างไรก็ดี ด้วยข้อจำกัดหลายประการในสังคม

ปัจจุบัน เช่น จำนวนประชากรที่มีมากจนทำให้ไม่สามารถใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรงได้ ปัจจุบันจึงใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) ผ่านการเลือกตั้งตัวแทน เข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองแทน เช่น การเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Smart, D., et al. (2000) อธิบายว่า จิตสำนึกพลเมือง (Civic Mindedness) หมายถึง ทศนคติและพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นเกี่ยวกับชุมชนและการเมือง เป็นความรับผิดชอบของตนว่าจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและอุทิศชีวิตให้แก่การเมืองและชุมชนของตน นอกจากนี้ ยังมองว่าเป็นทุนทางสังคมที่จะทำให้เกิดประโยชน์ด้านความไว้วางใจและการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล (2561) การศึกษาคูณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

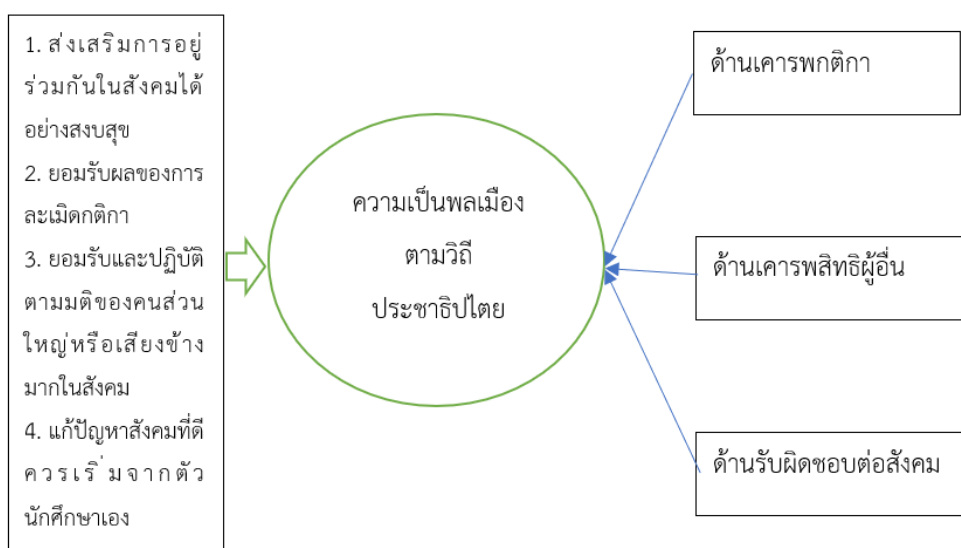
จากผลการวิจัยเป็นรายด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2. ระดับความคิดเห็นความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามสาขาที่เรียน

ด้านเคารพกติกา ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาโท) สาขารัฐศาสตร์ (ปริญญาโท) สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาเอก) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (ปริญญาโท) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ปริญญาเอก) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่มีจิตสำนึกความใส่ใจในเรื่องของการเคารพกติกา การเคารพสิทธิผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าความเป็นพลเมืองสมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบต่อเคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพความแตกต่างและ เคารพกติกาซึ่งนักศึกษา จะมีความเป็นพลเมืองมากหรือน้อย ความสำคัญประการหนึ่งคือ การที่ทุกภาคส่วนในระบบสังคมของประเทศให้ความสำคัญในเรื่องของเสรีภาพของปัจเจกชนก่อนเป็นเบื้องต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Burikul, W. et al. (2012) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองในประเทศไทยซึ่ง ศึกษากับผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งทั่วประเทศไทย จำนวน 1,500 คน ผลการวิจัย พบว่า คุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านเคารพกติการองลงมาคือ ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้ ด้านการเคารพกติกา ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ทุกคนต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกา เคารพกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจะทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมได้ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น บุคคลทุกคนควรยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การแก้ปัญหาใดๆ ของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้ การแก้ปัญหาสังคมที่ดีควรเริ่มจากตัวนักศึกษาเอง โดยการไม่เป็นฝ่ายเริ่มก่อปัญหา การกระทำใดๆ ของนักศึกษาเอง ย่อมส่งผลดีหรือไม่ดีต่อสังคมและส่วนรวมได้ในที่สุด ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยที่ค้นพบมีประเด็นที่นำมาเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติได้ดังนี้

1) ด้านการพหุติกา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ดังนั้น นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับความขัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมเป็นเรื่องปกติหากไม่ใช้ความรุนแรง

2) ด้านการพลทธิผู้อื่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ดังนั้น นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับการยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมากในสังคม แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

3) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ดังนั้น นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาของนักศึกษาไม่ควรเรียกร้องผู้อื่นมาแก้ปัญหาให้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก เช่น ความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในระดับใหญ่ การร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติการรับรู้ข่าวสารระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาการเป็นพลเมืองโลกให้นักศึกษา

2) ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักศึกษา ในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3) ควรมีการศึกษา การพัฒนารูปแบบการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักศึกษาทุกระดับชั้นปี อันจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์และผู้สนใจในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4) ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักศึกษาในทุกระดับชั้นปี เพื่อให้ได้ข้อค้นพบในหลากหลายมิติและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2554). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ.2553-2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรรยา พนินชัยพลินไชย (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ออนไลน์): <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/67567> สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2566
- จารุกัญญา อุดานนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20 (2), 79-95.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล. (2561). การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถี. ประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย. ศิลปากร.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). การเมืองภาคพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาบัน พระปกเกล้า.
- Burikul, W. et al., (2012). Citizenship in Thailand. Available from: <http://www.thaiciviceducation.org/intages/resource/articles/> Citizenship in Thailand. [in Thai]
- Hua, C.W. &Wan, K.E. (2011). Civic Mindedness: Component, Correlates and Implication for the Public Service. (Online). Available:

<http://cscollege.gov.sg/Knowledge/Page/Civic-Mindedness-Components,Correlates-andImplication-for-thePublic-Service.Aspix>.

Likert, Renic. (1993). A Technique for the Measurement of Attitude. Chicago :
Read Mc. Nally

Smart, D., et al. (2000). The Development of Civic Mindedness. [Online].
Available: <http://www.aifs.gov.au/institute/pubs/fm2000/fm57/ds.pdf>
[2022, Sep 13].

แบบจำลองการพัฒนาตลาดการค้าปลีกริมน้ำ
เพื่อการพึ่งพาตนเองของพื้นที่ริมคลองลาดพร้าวโดยชุมชนมีส่วนร่วม*

A DEVELOPMENT OF WATERFRONT RETAIL MARKET MODEL BY
COMMUNITY PARTICIPATION TO BE A SELF-RELIANT IN LAT PHRAO
CANAL AREA

ธมลวรรณ ธีระบุญชร¹, มณฑล จันทร์แจ่มใส² และ สุรางค์รัตน์ แสงสี³

Thamonwan Theerabunchorn¹, Monton Janjamsai² and Surangrad Saengsri³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹⁻³Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Email: e_mail4fern@yahoo.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่า ชุมชนต่างๆ นั้นมีศักยภาพทางการผลิตสินค้าตลอดจนบริการ อย่างไรก็ตามพบว่า การดำเนินการดังกล่าวยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน อันเนื่องมาจากปัญหาด้านการจัดจำหน่าย ทั้งนี้หนึ่งในหลายวิธีที่จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้คือ การจัดตั้งตลาดโดยการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนที่มีศักยภาพในการผลิต เพื่อทำให้เกิดเป็นสถานที่จำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค อย่างไรก็ตามในการจัดตั้งตลาดได้นั้น จำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานรัฐที่ดูแลตลาด เช่น เทศบาล สำนักงานเขต เป็นต้น โดยข้อกำหนดกล่าวถึง ลักษณะแผงค้า ทางเท้า ที่จอดรถ ห้องน้ำ บริเวณทิ้งสิ่งปฏิกูล เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการออกแบบให้สอดคล้องกับขั้วภูมิที่ตั้ง ศักยภาพชุมชนและความต้องการของผู้บริโภค ทั้งนี้ งานวิจัยเรื่องการสำรวจทุนชุมชนเพื่อการพัฒนาตลาดค้าปลีกริมน้ำของชุมชนริมคลองลาดพร้าว พบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพในการจัดตั้งตลาดได้ จึงนำมาสู่งานวิจัยเพื่อพัฒนาแบบจำลองการพัฒนาตลาดการค้าปลีกริมน้ำเพื่อการพึ่งพาตนเองของพื้นที่ริมคลองลาดพร้าวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรุงเทพมหานคร โดยแบบจำลองดังกล่าวมีการพัฒนามาจากการศึกษาศักยภาพชุมชน และ

* Received 9 April 2024; Revised 10 May 2024; Accepted 25 June 2024

ความต้องการผู้บริโภคเป็นฐาน ซึ่งมีข้อค้นพบว่าปัจจัยพื้นฐานในการจัดตั้งตลาดควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 11 ประการ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการสร้างแบบจำลองตามองค์ประกอบดังกล่าวที่สอดคล้องกับข้อบังคับการจัดตั้งตลาด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการนำไปใช้ในการนำเสนอต่อหน่วยงานรัฐเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณต่อไป และยังใช้เป็นแบบจำลองต้นแบบในการพัฒนาตลาดชุมชนและตลาดค้าปลีกมีน้ำอื่น ๆ ได้อีกด้วย

คำสำคัญ: ตลาดน้ำ, ชุมชน, คลองลาดพร้าว, การพัฒนาตลาด, การค้าปลีก

Abstract

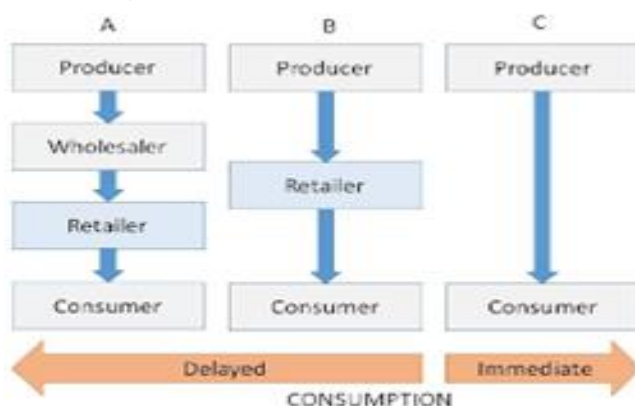
At present, it is accepted that various communities have the potential to produce goods as well as services. However, it was found that operations still cannot meet the needs of consumers throughout the supply chain. This is due to distribution problems. One of the many ways that this problem can be solved is establishing a market by bringing together community members with production potential to create a place to sell to consumers. However, in establishing a market It is necessary to follow the regulations of government agencies that oversee the market, such as municipalities, district offices, etc. The regulations mention the characteristics of stalls, sidewalks, parking, restroom, sewage disposal areas, etc., which need to be designed in accordance with location, community potential and consumer needs. Research on The Exploration of community-based capital for developing a waterfront retail market of the Lad Phrao canal area, Bangkok. It was found that the area has the potential to establish a market. Therefore, it led to research to develop a model for the development of the waterfront retail market for self-reliance in the area along Lat Phrao Canal with community participation in Bangkok. The model was developed from a study of community potential. and consumer needs as the base. It was found that the basic factors for establishing a market should consist of 11 elements. Therefore, this study created a model based on

these elements that is consistent with market establishment regulations. This will be useful for the community to use in presenting to government agencies to request budget allocation. It can also be used as a prototype model for developing community markets and other waterfront retail markets.

Keyword: River Market, Community Capital, Khlong Lat Phrao, Market Development, Retailing

บทนำ

ตลาด เป็นเสมือนสถานที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ประกอบไปด้วย ผู้ค้าปลีกหลากหลายระดับ ตั้งแต่ผู้ค้าปลีก 1 ระดับ (ภาพ C) นั่นคือ มีการจำหน่ายสินค้าจากผู้ผลิตโดยตรงไปยังผู้บริโภค ผู้ค้าปลีก 2 ระดับ (ภาพ B) นั่นคือ มีการจำหน่ายสินค้าจากผู้ผลิตมายังผู้ค้าปลีกแล้วจึงจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค และผู้ค้าปลีก 3 ระดับ (ภาพ A) นั่นคือ มีการจำหน่ายสินค้าจากผู้ผลิตมายังผู้ค้าส่งและจำหน่ายจากผู้ค้าส่งมายังผู้ค้าปลีกแล้วจึงจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้นโดยหลักการของตลาดค้าปลีก จึงเปิดกว้างให้ผู้ประกอบการทั้งที่เป็นผู้ผลิตนำสินค้ามาจำหน่ายเองโดยตรง หรือ ซื้อมาจำหน่ายก็ได้ เหมือนการดำเนินการของตลาดทั่วไป ที่มีการซื้อจากศูนย์ค้าส่ง เช่น ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง ซึ่งเป็นตลาดค้าส่ง มาค้าปลีกนั่นเอง

ภาพที่ 1 การซื้อจากศูนย์ค้าส่ง

ที่มา: Kotler, P (2010)

โดยตลาดนั้น อาจเป็นตลาดบก ตลาดน้ำ หรือ ตลาดริมน้ำ ขึ้นกับชัยภูมิที่ตั้ง และเนื่องจากตลาดนำมาซึ่งการหมุนเวียนของเม็ดเงิน ดังนั้น การมีตลาดค้าปลีกเกิดขึ้นที่โดยอ้อมแสดงถึง การตามมาของ รายได้ อาชีพ และการพึ่งพาตนเองได้นั่นเอง ซึ่งมีรายงานการวิจัยยืนยันว่า การเกิดขึ้นของตลาดนั้นสามารถสร้างเศรษฐกิจฐานรากได้จริง โดยงานวิจัยของ สุวรรณ นาคณนวดุง และพัชราภา แสงสว่าง. (2565) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณเงินหมุนเวียนจากรายได้ของการค้าที่มาจากตลาดนัดชุมชน ตัวอย่างผู้ประกอบการ 159 ราย ในตลาดนัด 2 แห่ง พบว่ามีเงินรายได้จากการจำหน่ายประมาณ 50 ล้านบาท จึงเป็นเหตุผลว่าตลาดนั้น มีความมีความสำคัญที่จะใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการพึ่งพาตัวเองของชุมชนนั่นเอง ดังนั้นจึงนำสู่การพัฒนาแบบจำลองตลาดค้าปลีกริมน้ำเพื่อการพึ่งพาตนเองได้โดยชุมชนมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบจำลองตลาดค้าปลีกริมน้ำเพื่อการพึ่งพาตนเองได้โดยชุมชนมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้ที่อาศัยในพื้นที่ริมคลองลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จาก 5 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนห้วยขวาง ชุมชนจตุจักร ชุมชนบางเขน ชุมชนสายไหม และชุมชนหลักสี่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนจากประชากรจากแต่ละชุมชน ทั้งหมด 5 ชุมชน ที่ประกอบด้วย ผู้ประกอบอาชีพผู้ผลิต 2 ตัวอย่าง ผู้ประกอบอาชีพผู้จำหน่าย 2 ตัวอย่าง ผู้ประกอบอาชีพบริการ 2 ตัวอย่าง ผู้ประกอบอาชีพนักเรียน นักศึกษา 2 ตัวอย่าง และตัวแทนภาครัฐ 2 ตัวอย่าง รวม 10 ตัวอย่างต่อชุมชน รวมทั้งสิ้น 50 ตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ แผนที่จำลองขนาดย่อส่วนจากภาพถ่าย google map คำนวณขนาดพื้นที่จำหน่ายสินค้าแต่ละแผงร้านค้า กำหนดจำนวนแผงร้านค้าของแต่ละเขตพื้นที่ในจุดชัยภูมิที่ตั้งตลาด post it และปากกาสี ขั้นที่2 ปฏิบัติการชี้แจงผลการวิจัยที่ได้

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 ต่อตัวแทนชุมชนให้ได้รับทราบข้อมูลและเกิดความเข้าใจการมีบทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งตลาดค้าปลีกน้ำ ชั้นที่ 3 ปฏิบัติการปักหมุดหมายสร้างตลาดจำลองตามองค์ประกอบ 11 ประการ ที่ค้นพบจากการวิจัย ของแต่ละชุมชนรวม 5 เขตพื้นที่ ได้แก่ ชัยภูมิท่าเลที่ตั้งตลาด ร้านอาหารหวาน ร้านอาหารผลไม้ ร้านเครื่องดื่ม ร้านอุปโภค หัตถการ ศิลปะการแสดง สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมและน้ำเที่ยว และขนส่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงสังเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยแบบมีส่วนร่วมมาบูรณาการกับระเบียบข้อบังคับการจัดตั้งตลาดของสำนักงานเขน และกรุงเทพมหานคร จนเกิดเป็นแบบจำลองขึ้น

ผลการวิจัย

แบบจำลองตลาดประกอบด้วย 11 ปัจจัย ได้แก่ ท่าเลที่ตั้ง การบริการขนส่ง ร้านอาหารหวาน ร้านอาหารผลไม้ ร้านเครื่องดื่ม ร้านอุปโภค หัตถการ ศิลปะการแสดง สิ่งอำนวยความสะดวก การท่องเที่ยวและทำกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดปัจจัยท่าเลที่ตั้งและปัจจัยบริการขนส่งของตลาด (2 ปัจจัย)

การวิเคราะห์ตำแหน่งที่ตั้งและระบบขนส่งของตลาดค้าปลีกของชุมชนริมคลองลาดพร้าวจากผลสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใช้บริการตลาดค้าปลีกน้ำ พบว่ามีการให้ความสำคัญและสนใจพื้นที่รอบบึงซึ่งเป็นทุนชุมชนในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .784) ซึ่งจากการวิจัยแบบมีส่วนร่วมพบว่าพื้นที่ลักษณะดังกล่าวตั้งอยู่ที่บึงพระราม 9 เขตห้วยขวาง โดยลักษณะของบึงพระราม 9 เป็นถนนที่มีความกว้าง 6 เมตร รอบบึงพระราม 9 ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 บึง ซึ่งมีพื้นที่เหมาะสมทั้งความกว้างและความยาวมากเพียงพอรองรับผู้จำหน่ายที่มาจากทั้งเขตพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ เขตสายไหม เขตหลักสี่ เขตจตุจักร และเขตบางเขน นอกจากนั้นยังอำนวยความสะดวกเรื่องการเข้าถึงตลาดของผู้บริโภคที่จะเป็นลูกค้า ที่สนใจเดินทางมายังตลาดเนื่องจากท่าเลที่ตั้งนี้ สามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบคมนาคมขนส่งทางบก

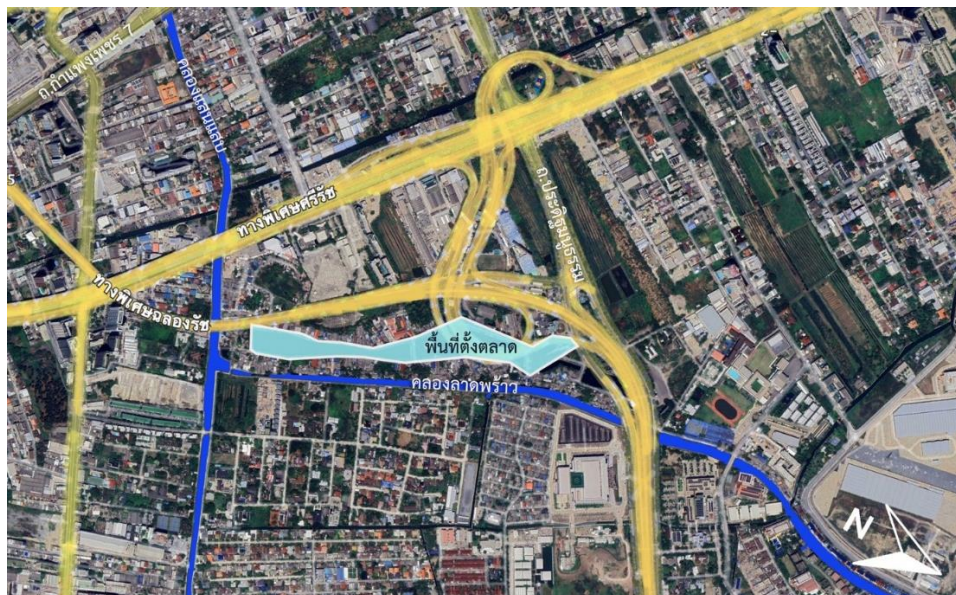
ได้ง่าย นอกจากนั้นยังมีบริเวณพื้นที่ว่างสำหรับการจอดรถ ดังนั้น พื้นที่บึงพระราม 9 จึงมีความเหมาะสมในการจัดตั้งตลาดค้าปลีกริมน้ำ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 เป็นพื้นที่โล่งขนาดใหญ่ สามารถรองรับพื้นที่ค้าขาย และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยเฉพาะที่จอดรถจำนวนมาก สามารถเดินทางเข้าออกได้อย่างสะดวก

1.2 เป็นพื้นที่ที่ต่อเนื่องกับชุมชนริมคลองลาดพร้าวและมีความสัมพันธ์กับท่าเรือที่ใช้เดินทางท่องเที่ยวทางน้ำไปตามสายคลองลาดพร้าวได้อย่างสะดวก

1.3 เป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในย่านเมือง มีทิวทัศน์ที่สวยงาม เดินทางได้สะดวก

จากปัจจัยทั้งสามข้อ คณะวิจัยได้พิจารณาเลือกพื้นที่บริเวณบึงพระรามเก้า ที่มีที่โล่ง บริเวณบ่อน้ำและมิดนินโดยรอบ เชื่อมโยงกับถนนใหญ่ได้สะดวก ได้แก่นถนนประดิษฐ์มนูธรรม มีที่โล่งขนาดใหญ่ที่รองรับการปรับปรุงพื้นที่เป็นลานจอดรถ และสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ห้องน้ำ รวมทั้งการปรับปรุงพื้นที่เป็นร้านค้าบริเวณถนนริมบึง มีทิวทัศน์ที่สวยงามและปลอดภัย สามารถจอดรถและเชื่อมโยงสู่ท่าเรือที่รองรับการบริการขนส่งและท่องเที่ยวทางน้ำได้ พื้นที่ดังกล่าวปัจจุบันอยู่ในความดูแลของสำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ ที่สนับสนุนให้ใช้ประโยชน์สาธารณะ เช่น บ่อพักน้ำสาธารณะ และเป็นพื้นที่โล่งที่มีศักยภาพ เหมาะที่จะได้รับการพัฒนาเป็นตลาดค้าปลีกริมน้ำที่รวบรวมเอาสินค้าและบริการของชุมชนริมคลองลาดพร้าว มาพัฒนาให้เป็นการค้าขายที่เชื่อมโยงเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจะช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและรายได้ให้กับชุมชน แสดงปัจจัยทำเลที่ตั้งและการขนส่ง ดังภาพ

ภาพที่ 1 แผนที่ตำแหน่งที่ตั้งของตลาดที่เชื่อมโยงกับบริการขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

2. การกำหนดปัจจัยองค์ประกอบอื่น ๆ ภายในพื้นที่ตลาด ได้แก่ ร้านอาหารคาว
ร้านอาหารหวาน ร้านผลไม้ ร้านเครื่องดื่ม ร้านอุปโภค หัตถการ ศิลปะการแสดง สิ่งอำนวยความสะดวก การท่องเที่ยวและทำกิจกรรม (9 ปัจจัย)

2.1 พื้นที่แผงร้านค้า กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด, 2551 กำหนดให้ทางเดินภายในตลาดมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร แผงจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารทำด้วยวัสดุแข็งแรงที่มีผิวเรียบ ทำความ สะอาดง่าย มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร และอาจเป็นแบบพับเก็บได้ โดยจากการจำลองตลาดกำหนดให้แผงร้านค้ามีขนาดพื้นที่แผงร้านค้าของตลาด คือ 4.00x3.00 ม. หรือ 12 ตารางเมตรต่อ 1 ร้าน ซึ่งจากการคำนวณสามารถแบ่งพื้นที่รอบบึงพระรามได้จำนวน 270 ร้าน รวมพื้นที่ทั้งหมด 3,240 ตารางเมตร แบ่งสัดส่วนร้านตามปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ 6 ปัจจัยได้แก่

1) ร้านอาหารคาว	3) ร้านเครื่องดื่ม
2) ร้านอาหารหวาน	4) ร้านสินค้าอุปโภค

5) ร้านผลไม้

6) บริการหัตถการ (นวด)

2.2 ปัจจัยสำหรับใช้เป็นพื้นที่เวทีสำหรับศิลปะการแสดงและพื้นที่นั่งชม

7) ปัจจัยความบันเทิงและศิลปะการแสดงสามารถสร้างแบบจำลองเป็นเวทีขนาด 13.50x6.00 ม. หรือ 81 ตารางเมตร ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างบึงที่ 1 และ บึงที่ 2

2.3 ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่

8) ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่

- ที่สำหรับจอดรถ โดยข้อมูลข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร, 2544 กำหนดให้ตลาดที่มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่ 120 ตารางเมตร ในโครงการจึงควรมีอย่างน้อย 27 คัน แต่จากพื้นที่ว่างสำหรับจอดรถ ณ ทำเลที่ตั้งริมบึงพระรามสามารถทำที่จอดรถรองรับจำนวนรถที่ใช้บริการได้จริง 222 คัน ซึ่งมีความเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการตั้งตลาด

- ห้องน้ำ พบว่า ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร, 2544 กำหนดให้ต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะ และอ่างล้างมือ ตามจำนวนและหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข และตั้งอยู่ในที่เหมาะสมนอกสถานที่ขายของ เว้นแต่จะจัดให้มีส้วมเคลื่อนที่ ส้วมสาธารณะ ส้วมเอกชนหรือส้วมของหน่วยงานราชการที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้ให้มีระยะห่างจากตลาดไม่เกิน 50 เมตร และตลาดต้องมีห้องน้ำ 1 ห้องต่อพื้นที่อาคาร 200 ตารางเมตร ทั้งนี้จากทำเลที่ตั้งตลาดซึ่งตั้งอยู่ริมบึงพระราม 9 และมีที่จอดรถเป็นพื้นที่โล่งในบริเวณห่างจากตลาดราว 50 เมตร จึงสามารถออกแบบให้มีห้องน้ำ ส้วม อ่างล้างมือในบริเวณที่จอดรถได้ ทั้งนี้จากการคำนวณแบบจำลองพบว่าสามารถออกแบบ ส้วมและอ่างล้างมือ ได้ดังนี้

A. ห้องน้ำสำหรับผู้ชาย ส้วม 17 อัน ปัสสาวะ 34 อัน อ่างล้างมือ 17 อัน

B. ห้องน้ำสำหรับผู้หญิง ส้วม 34 อัน อ่างล้างมือ 17 อัน

- ป้ายแสดงแผนที่จุดท่องเที่ยว

- จุฬารวบรวมขยะ ต้องจัดให้มีที่เก็บรวบรวมหรือที่รองรับมูลฝอยอย่างเพียงพอที่จะ รองรับปริมาณมูลฝอยในแต่ละวัน และมีลักษณะเหมาะสมตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข (กฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด, 2551) ทั้งนี้จากการคำนวณแบบจำลองพบว่าสามารถออกแบบจุฬารวบรวมขยะไว้ที่บริเวณที่จอดรถได้

2.4 ปัจจัยการท่องเที่ยวและทำกิจกรรม

9) จากการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมสามารถสร้างแบบจำลองที่เป็นปัจจัยการท่องเที่ยวและทำกิจกรรมในรูปแบบของแผนที่ท่องเที่ยวสถานที่ที่เป็นทุนทางสิ่งก่อสร้าง ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางภูมิปัญญา ของเขตพื้นที่ต่าง ๆ ทั้ง 5 เขต ได้ โดยการเชื่อมโยงตลาดกับแหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทางคลองลาดพร้าวในพื้นที่ทั้ง 5 เขต โดยเป้าหมายสำคัญของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ การยกระดับเศรษฐกิจและรายได้ของชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยใช้การศึกษาการพัฒนาตลาดค้าปลีก แต่ใช้กลไกสำคัญของการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของชุมชนริมคลองลาดพร้าวแบบองค์รวมคือ การผลักดันให้เกิดตลาดที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางน้ำบนเส้นทางสายคลองลาดพร้าว ซึ่งมีเส้นทางที่มีระยะทางกว่า 24 กิโลเมตร นอกจากเป็นที่ตั้งที่อยู่อาศัยของชุมชนริมคลองจำนวน 50 ชุมชนในพื้นที่ 5 เขตแล้ว ยังมีสถานที่สำคัญของเมือง ได้แก่ ศาสนสถานของศาสนาต่าง ๆ ศาลเจ้า ตลาดสด เป็นต้น และในย่านที่พักอาศัยก็ยังมีการพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ที่สามารถเยี่ยมชมได้ เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน สวนผักชุมชน เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาตลาดค้าปลีกริมน้ำ ซึ่งเป็นการรวมเอาสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เป็นศักยภาพของชุมชนมาไว้ในพื้นที่เดียวกันจะช่วยให้พื้นที่ตลาดเป็นจุดหมายตา (Landmark) ของกรุงเทพฯ ที่จะเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ และสามารถเชื่อมโยงท่าเรือในพื้นที่ต่อเนื่องจากตลาดเป็นจุดเริ่มต้นเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำสายคลองลาดพร้าว ซึ่งจะนำไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ ในแต่ละเขตดังต่อไปนี้

- จากท่าเรือตั้งต้นในพื้นที่ตลาดบึงพระราม 9 ในเขตห้วยขวาง ประกอบด้วย วัดพระราม 9, มัสยิดอิมาร่อฯ, อาคารเฉลิมพระเกียรติพันธุ์ปลา, กีตาร์ทำมือ, งานแกะสลักไม้, ทำขนม และทอดกฐินทางน้ำ

- แหล่งท่องเที่ยวในเขตจตุจักร ประกอบด้วย วัดใหม่เสนา, การทำพรมเช็ดเท้า, กิจกรรมฟ้อนรำ, ทำขนม, สานตะกร้าและพวงมาลัย

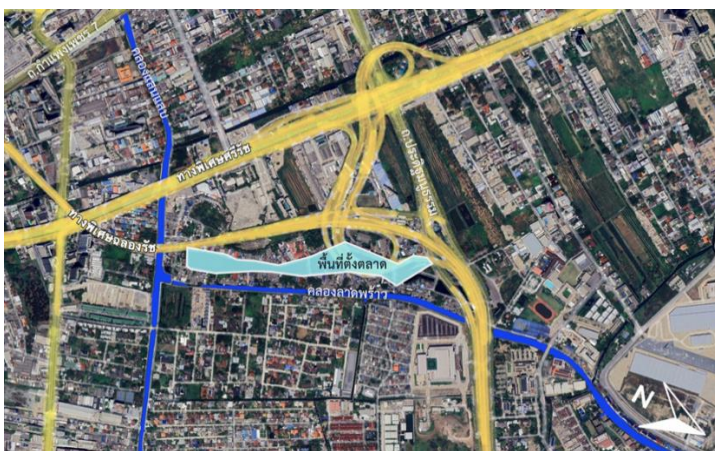
- แหล่งท่องเที่ยวในเขตหลักสี่ ประกอบด้วย ศาลเจ้าแม่ทับทิม, สวนครัวชุมชน, ร้านนวด, ร้านขนมไทย, ร้านยาสระผมสมุนไพร, ขนมมะพร้าวแก้ว, ไข่เค็ม, เปลือกไข่ทำปุ๋ย, ไม้ดอกไม้ประดับและหอมสมุนไพร

- แหล่งท่องเที่ยวในเขตบางเขน ประกอบด้วย วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร, ตลาดนัดวันจันทร์, ร้านสัก Tattoo, ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและลานกิจกรรม
- แหล่งท่องเที่ยวในเขตสายไหม ประกอบด้วย ตลาดสะพานใหม่, ศาลเจ้าพ่อสมบุญ, พิพิธภัณฑ์, ดอกไม้ใบเตย, พวงมาลัยผ้า, ทำโอ่งดินเผา, จิตกรรมฝาผนัง, สวนผักคนเมือง และสวนมะม่วง

จากการสร้างความเชื่อมโยงของพื้นที่ตลาด (บึงพระราม 9) และแหล่งท่องเที่ยวตามสายคลองลาดพร้าว หากสามารถผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวทางน้ำในกรุงเทพมหานคร เป็นหนึ่งในเส้นทางที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะต้องมาสัมผัส จะสามารถพัฒนาต่อยอดทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน และย่านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับเส้นทางได้มากมาย เหมือนที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ ได้แก่ เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ให้เกิดความสำเร็จจึงต้องพัฒนาแบบองค์รวมที่มีการศึกษาทุนของชุมชนให้ครบทุกมิติและมองหาความเชื่อมโยง และบูรณาการการทำงานร่วมกัน จะนำไปสู่การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

แบบจำลองปัจจัยทำเลที่ตั้งและการขนส่ง

ภาพที่ 3 ทำเลที่ตั้งและการขนส่ง

แบบจำลองร้านอาหารคาว

ภาพที่ 4 ร้านค้าประเภทอาหารคาว

แบบจำลองร้านอาหารหวาน

ภาพที่ 5 ร้านค้าอาหารหวาน

แบบจำลองร้านผลไม้

ภาพที่ 6 ร้านค้าผลไม้

แบบจำลองร้านเครื่องดื่ม

ภาพที่ 7 ร้านค้าเครื่องดื่ม

แบบจำลองร้านสินค้าอุปโภค

ภาพที่ 8 ร้านค้าเครื่องอุปโภค

แบบจำลองร้านค้าประเภทหัตถการและนำเที่ยว

ภาพที่ 9 ร้านค้าประเภทหัตถการและนำเที่ยว

แบบจำลองความบันเทิงและศิลปะการแสดง

ภาพที่ 10 แสดงเวทีการแสดงและที่นั่งชม

แบบจำลองสิ่งอำนวยความสะดวก

ภาพที่ 11 แสดงลาดจอดรถ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งตลาดที่มีศักยภาพควรมีองค์ประกอบอย่างน้อย 11 ปัจจัย ประกอบด้วยทำเลที่ตั้ง ระบบขนส่ง อาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้ เครื่องดื่ม สินค้าอุปโภค หัตถการ สิ่งอำนวยความสะดวก ศิลปะการแสดง การท่องเที่ยวและทำกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้ งานวิจัยที่สนับสนุนว่าการจัดตั้งตลาดควรมีความหลากหลาย ทั้ง อาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้ เครื่องดื่ม สินค้าอุปโภค ได้แก่ งานวิจัยของทวีศักดิ์ แสงวาลาย (2555) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าประเภทอาหารมากที่สุด โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้ามาจากผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และราคาตามลำดับ ทิพย์ลาวัลย์ แก้วนิล และคณะ (2559) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้ามากที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในตลาด รองลงมาคือการส่งเสริมการตลาดและราคาตามลำดับ ทศนา หงษ์มา (2555) พบว่าผู้บริโภครับรู้ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคือ ส่วนประสมทางการตลาดเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านราคา ผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายตามลำดับ ปาริชาติ วงษ์ทองดี (2562) พบว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่มีอิทธิพลจากผลิตภัณฑ์ บุคคล กระบวนการ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และกายภาพตามลำดับ งานวิจัยที่สนับสนุนว่าการจัดตั้งตลาดควรมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่น ได้แก่ งานวิจัยของชัยฤทธิ์ ทองรอด และคณะ (2559) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าในตลาด คือ มีผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากตลาดอื่น ๆ ให้ความสำคัญเรื่องการจัดทำป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ภายในตลาด งานวิจัยที่สนับสนุนว่าการจัดตั้งตลาดควรมีการจัดกิจกรรม ได้แก่ งานวิจัยของพรพิมล สระทองนัง และคณะ (2561) พบว่าผู้ซื้อส่วนใหญ่มีความต้องการซื้อสินค้าประเภทอาหารคาว รองลงมาคือเครื่องดื่ม อาหารหวานตามลำดับ ควรมีการสร้างอัตลักษณ์จากภูมิปัญญา ภาชนะบรรจุอาหารควรเป็นวัสดุมาจากธรรมชาติหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดกิจกรรมในตลาดนัดและการประชาสัมพันธ์ตลาดในทุกช่องทาง งานวิจัยที่สนับสนุนว่าการจัดตั้งตลาดควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ งานวิจัยเพชรินทร์ อยู่เป็นสุข และเจริญชัย เอกมาไพศาล (2560) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อ

พฤติกรรมการซื้อขายสินค้าในตลาดนัดเคลื่อนที่คือการจัดหาผู้ประกอบการที่มีความหลากหลายด้านประเภทสินค้า คุณภาพสินค้า ราคา การจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะที่จอดรถ มีการส่งเสริมให้ผู้จำหน่ายจัดรายการส่งเสริมการขายตามเทศกาลต่าง ๆ จัดให้มีเวทีการแสดง และมีช่องทางการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตลาดผ่านสื่อต่าง ๆ งานวิจัยที่สนับสนุนว่าการจัดตั้งตลาดควรมีกิจกรรมบันเทิง ได้แก่ งานวิจัยของเพ็ญพร ปุกหุด (2561) พบว่าปัจจัยที่ทำให้การเลือกใช้บริการมาจากความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีการนำเสนอความบันเทิง มีการจัดกิจกรรมอีเว้นท์ การจัดแสดงคอนเสิร์ต ปัจจัยด้านสถานที่ ราคา การส่งเสริมการตลาด บุคคล กระบวนการ กายภาพและผลิตภัณฑ์ งานวิจัยที่สนับสนุนว่าการจัดตั้งตลาดควรมีทำเลที่เหมาะสม ได้แก่ งานวิจัยของลาวัลย์ พงษ์สุวรรณศิริ (2563) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ซื้อมาใช้บริการในตลาดนัดคือสินค้ามีความหลากหลายและความสะดวกในการเดินทาง ศิริกานดา แหยมดง (2564) พบว่าตำแหน่งที่ตั้งตลาดอยู่ใจกลางย่านที่อยู่อาศัย มีโครงข่ายการคมนาคมที่ครอบคลุมพื้นที่ สามารถเชื่อมโยงสู่ย่านอื่น ๆ ได้ มีพื้นที่รองรับการทำกิจกรรม มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมทั้งที่จอดรถ ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง

จากแบบจำลองตลาดค้าปลีกริมน้ำ เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยพบว่า ตัวแทนชาวบ้านที่เป็นผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ให้บริการ และนักศึกษา ซึ่งเข้าร่วมการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนี้ มีการสร้างแบบจำลองตลาดตามองค์ประกอบ 11 ปัจจัย ในเขตพื้นที่ของตนเอง แตกต่างกันไปตามวิสัยทัศน์ของการค้าขายว่าจะออกแบบตลาดจำลองแบบใดจึงจะสามารถดึงดูดลูกค้าได้ดีที่สุด โดย 1.เขตห้วยขวาง มีการออกแบบจำลองตลาดระบุแผงค้าในช่วงที่เป็นจุดเชื่อมต่อทางเดินที่มาจากที่จอดรถทางถนนประดิษฐ์มนูธรรม โดยมีการจัดเรียงร้านค้าแต่ละปัจจัยสลับกันและมีส่วนที่เป็นการจัดแสดงกระบวนการผลิตสินค้าทำมือซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นด้วย เช่น กิด้าทำมือ เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย 2.เขตจตุจักร ระบุแผงค้าต่อจากเขตห้วยขวาง เป็นการจัดเรียงร้านค้าตามชนิดปัจจัย 3.เขตหลักสี่ ระบุแผงค้าต่อจากเขตจตุจักร เป็นการจัดเรียงร้านค้าแต่ละปัจจัยสลับกัน เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย 4.เขตบางเขน ระบุแผงค้าต่อจากเขตหลักสี่ เป็นการจัดเรียงร้านค้าแต่ละปัจจัยสลับกัน เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย 5.เขตสายไหม มีการออกแบบจำลองตลาดระบุแผงค้าในช่วงที่เป็นจุดเชื่อมต่อทางเดินที่มาจากที่จอดรถทางถนนทางพิเศษฉลองรัช โดยมีการจัดเรียงร้านค้าแต่ละปัจจัยสลับกันและมีส่วนที่เป็นพื้นที่โต๊ะ เก้าอี้รับประทานอาหาร เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย นอกจากนี้ในส่วนอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยองค์ประกอบการจัดตั้งตลาด ได้แก่ สิ่ง

อำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ขนาดแผง จุดทิ้งขยะ ที่จอดรถ ขนาดทางเดิน ได้มีการออกแบบจำลองตามกฎระเบียบข้อบังคับการจัดตั้งตลาดที่กำหนดโดย กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ซึ่งประโยชน์จากการจัดตั้งตลาด สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ตลาดต้องชม ที่กล่าวว่า ตลาดจะกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน จากการมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ โดยใช้การบริโภคภายในประเทศเป็นตัวขับเคลื่อน 2. ช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย ในการวางแผนรากของประเทศในอนาคต สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economy) โดยใช้กลไกของตลาดชุมชน 3. สร้างกลไกในการแก้ไขปัญหาสินค้า และช่องทางการระบายผลผลิต 4. พัฒนาและสร้างความหลากหลายของสินค้าที่ตรงกับรสนิยมของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวแต่ยังคงเน้นความเป็นชุมชนนั้นๆ โดยการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนและมีอัตลักษณ์ของชุมชนให้เด่นชัด 5. สร้างการรับรู้เกี่ยวกับตลาดชุมชนในวงกว้าง เพื่อดึงดูดผู้ซื้อผู้ขายเข้าใช้ประโยชน์จากตลาดชุมชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย ควรมีการสนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนในการจัดตั้งตลาดและส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน 11 ประการที่จำเป็นในการจัดตั้งตลาดซึ่งจะช่วยให้ตลาดเกิดการหมุนเวียนของผู้บริโภค

เชิงปฏิบัติ ควรให้สมาชิกในชุมชนริมคลองลาดพร้าวทั้ง 5 เขต ได้แก่ เขตสายไหม เขตหลักสี่ เขตจตุจักร เขตห้วยขวาง และเขตบางเขน ได้มีการทำประชาคมติในการกำหนดวันเวลาทำการของตลาด กำหนดค่าเช่าแผง มีการประชุมเพื่อเลือกตัวแทนเป็นผู้บริหารตลาดในฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายจัดหาร้านค้า ฝ่ายการเงิน ฝ่ายสิ่งแวดล้อม ฝ่ายอำนวยความสะดวก

แนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งตลาดและรูปแบบการจัดทำตลาดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ สามารถเลือกเขตพื้นที่ที่ศักยภาพเป็นที่ตั้งและสามารถเป็นเสมือนแม่เหล็กดึงดูดผู้บริโภคให้เข้ามาจับจ่ายใช้สอยในตลาด เพื่อให้เกิดการ

หมุนเวียนทางเศรษฐกิจของรายได้ของคนที่ย้ายในชุมชนริมคลองลาดพร้าวได้จริง ประกอบกับเพื่อให้ตลาดนั้นมีองค์ประกอบของผู้ขายที่หลากหลายน่าสนใจ สามารถเชื่อมโยงการซื้อขายสินค้าไปยังการท่องเที่ยวชุมชนได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยฤทธิ์ ทอดรอด และคณะ. (2559). พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าในตลาดนัดกลางคืนของผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย, 21(3), 197-210.
- ทวีศักดิ์ แสงวลา. (2555). พฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค: กรณีศึกษาตลาดสี่แยกสุรินทร์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 7(2), 31-42.
- ทิพย์ลาวัลย์ แก้วนิล และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารของผู้บริโภคในตลาดนัด. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 5(1), 136-144.
- ทัศน หงษ์มา. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของผู้ซื้อในตลาดนัด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 2(2), 122-138.
- ปาริชาติ วงษ์ทองดี. (2562). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นของผู้บริโภค ในตลาดนัดสวนจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2(2), 20-35.
- พรพิมล สระทองนัง และคณะ. (2561). พฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดนัดสุขใจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 20(2), 125-140.
- เพชรินทร์ อยู่เป็นสุข และเจริญชัย เอกมาไพศาล. (2560). ทักษะคิดและพฤติกรรมผู้บริโภคต่ออาหารประเภทฟู้ดทรัค กรณีศึกษาในตลาดนัดหัวมุม ถนนเกษตร-นวมินทร์ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 14(1), 130-154.
- เพ็ญพร ปุกหุด. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรศาสตร์ ส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้บริการของผู้บริโภค ณ ตลาดท้องถิ่น. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 12(1), 90-110.

ลาวัลย์ พงษ์สุวรรณศิริ. (2563). แนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษา ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(5), 110-128.

ศิริกานดา แหยมดง. (2564). ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของกลางสด จังหวัดอุดรธานี. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์, 23(2), 65-82.

สุวรรณ นานนพคุณ และพัชรภา แสงสว่าง. (2565). การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออาหารริมทาง ณ ตลาดนัดจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรีรับใช้สังคม, 8(2), 60-78.

มาตรการการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

กรณีศึกษา สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง*

MEASURES OF OPERATION OF POLICE OFFICERS IN CRIME
PREVENTION IN THE SITUATION OF THE OUTBREAK OF
CORONAVIRUS DISEASE 2019 CASE STUDY: PHARACHAWANG
METRO POLICE

พรรณนิภา น้อยพันธ์

Pannipa Noipann

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thammasat University, Thailand

Email: noipann.pop@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 และ 3) เพื่อศึกษามาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยการใช้วิธีแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย จากเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตร โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 118 นาย ผู้บังคับบัญชาระดับผู้กำกับการ – รองผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 5 นาย และประชาชนในชุมชนท่าเตียน โดยเป็นการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน

* Received 8 April 2023; Revised 4 August 2023; Accepted 29 December 2023

ผลการศึกษาพบว่า 1) ลักษณะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมแต่ละสายงานมีความแตกต่างกันออกไปจึงมีความเสี่ยงในการได้รับเชื้อแตกต่างกัน โดยเฉพาะสายงานป้องกันปราบปราม สายงานสอบสวน และสายงานสืบสวน 2) ทักษะของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นสายงานป้องกันปราบปราม ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.16 สายงานอำนวยการ ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.06 สายงานจราจร ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.06 สายงานสอบสวน ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.24 และสายงานสืบสวน ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.14 3) มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นประเด็นด้านการประสานงาน ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านการบังคับบัญชา ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.81 ด้านการสื่อสาร ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.93 และด้านอุปกรณ์ ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.94

คำสำคัญ: มาตรการในการดำเนินงาน, สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019, การป้องกันอาชญากรรม

Abstract

This research article aims to: 1) to study the characteristics of police officers' operations in preventing crime in the situation of the spread of coronavirus disease 2019 2) to study the viewpoints of police officers. Including problems and obstacles that affect crime prevention in the situation of the spread of the coronavirus disease 2019 and 3) to study measures of the police to prevent crime in the situation of the spread of the coronavirus disease 2019 by mixed method so it composes of using the concept of Royal Palace Police Station as crime prevention in the community police community relations perspective as a research framework from the Royal Palace Police Station non-

commissioned class and commissioned class also the sample size was set to be 118 officers. Not only Superintendent level commander – Deputy Superintendent of the Palace Police Station By in-depth interviews with 5 officers but also people in the Tha Tien community so it was a focus group discussion of 5 people.

Findings: 1) The nature of the work of police officers in crime prevention in each line of work is different, so there is a different risk of infection. Especially the prevention and suppression line, the investigation line, and the investigative line. 2) Police officer's perspective Including problems and obstacles that affect crime prevention. sample group There is a level of opinion in the prevention and suppression line. Level of agreement, average 4.16, administrative line Level of agreement, mean 4.06, traffic line, level of agreement, mean 4.06, investigation line, level of agreement, mean 4.24, and investigative line. Level of agreement, average 4.14 3) Measures taken by police to prevent crime The sample group had a high level of opinion on coordination issues. Agreed level, average 3.90 in terms of command Agree level, average 3.81 in communication level of agreement with an average of 3.93 and equipment Level of agreement, average 3.94

Keywords: Measures of operation, In the situation of the outbreak of coronavirus disease 2019, Crime prevention

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังปรากฏอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ประชาชนในประเทศไทยรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับผลกระทบ โดยพบการติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 ในหน่วยงานเนื่องจากการกลับมาทำงานที่สำนักงาน โดยกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดมาตรการ เช่น มาตรการ COVID Free Setting รวมถึงแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับองค์กร บริบทที่แตกต่างกัน เช่น สำหรับสถานประกอบการ

การจัดคอนเสิร์ต ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ได้กำหนดคู่มือป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) สำหรับข้าราชการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติขึ้น โดยในคู่มือได้มีกำหนดการป้องกันตนเองจากโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของบุคคลทั่วไป และแนวทางสำหรับข้าราชการตำรวจ สำหรับปฏิบัติขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการขึ้น ทั้งกลุ่มที่ 1 ข้าราชการตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่สำนักงาน หรือ ใกล้ชิดประชาชนในระยะที่เกิน 2 เมตรขึ้นไป กลุ่มที่ 2 ข้าราชการตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่ ใกล้ชิดประชาชนในระยะ 2 เมตร หรือต่ำกว่า กลุ่มที่ 3 ข้าราชการตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่ต้องสัมผัสใกล้ชิดกับชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค COVID-19 และกลุ่มที่ 4 ข้าราชการตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่ชั้นสูตรศพเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2564 : 1-2)

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ต้องมีการพบปะคนแปลกหน้าเป็นประจำ ตำรวจเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ต้องทำงานกับบุคคลที่ไม่รู้ประวัติ ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อและอาจแพร่ไปยังครอบครัว หรือเพื่อนตำรวจร่วมแฟลต หลายคนต้องปรับตัว หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันระหว่างปฏิบัติหน้าที่ (ไทยพีบีเอส, 2563) เช่นเดียวกันกับสถานีตำรวจนครบาลพระราชวังนั้นก็ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 สถานีตำรวจนครบาลพระราชวังเป็นอีกหนึ่งสถานีตำรวจที่มีการเผยแพร่ข่าวสารว่ามีการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกือบทั้งสถานีตำรวจ โดยมีคำสั่งที่ 142/2564 เรื่อง การควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา -19 เพื่อให้การควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในสถานีตำรวจนครบาลพระราชวังเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามมาตรการควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

การให้บริการมีอย่างต่อเนื่องและต้องใช้กำลังพลในการทำงาน สถานีตำรวจนครบาลพระราชวังที่มีการให้บริการจุดตรวจป้องกันอาชญากรรมมากที่สุด แต่ท่ามกลางบริบทตั้งแต่ปี พ.ศ 2563 จนถึงปัจจุบันที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ยังคงปรากฏอยู่ถึงแม้ว่ามาตรการจะผ่อนปรนลงไปมาก ซึ่งในปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ที่มีการปรับโรคไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง

(Communicable disease under surveillance) หากแต่เมื่อได้รับเชื้อไวรัสดังกล่าวก็ต้องทำการหยุดรักษาตัวตามระยะเวลาที่องค์กรกำหนด หากเป็นกลุ่มเสี่ยงก็ต้องกักตัวและการทำงานในสถานีดำรงต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง 24 ชั่วโมงเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดการแพร่ระบาดขึ้นในสถานีดำรงจนครบลาพระราชวังจนทำให้มีการปิดบางส่วนในสถานีดำรงขึ้น จากกรณีศึกษาตัวอย่างจากประเทศจีนที่มีการประกาศใช้นโยบายโควิดเป็นศูนย์ (ZERO COVID-19) แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่องและส่งผลกระทบต่อปัญหาความไม่สงบภายในประเทศทำให้ต้องมีการยกเลิกมาตรการดังกล่าวเพื่อความสงบและการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ยังคงเป็นข้อท้าทายต่อการควบคุมโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ยังคงเผชิญกับโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังคงระบาดอย่างต่อเนื่องและการเกิดขึ้นของอาชญากรรมที่ต้องควบคุมให้อาชญากรรมลดลงมากที่สุด รวมไปถึงบริเวณพื้นที่สถานีดำรงจนครบลาพระราชวังนั้นยังประกอบด้วยนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งการค้า ขณะเดียวกันพื้นที่บริเวณปากคลองตลาดเป็นตลาดขายแรงงาน มีแหล่งมั่วสุมหากตำรวจติดโควิดสูงจะมีมาตรการอะไรบ้างที่จะเข้าไปช่วยในการทำงาน และที่สำคัญการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยการป้องกันอาชญากรรมจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษามาตรการการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีดำรงจนครบลาพระราชวังในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อศึกษามาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการศึกษาด้วยการผสมวิธี (Mixed method) สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จากเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ชั้นประทวน ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sample) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรูปแบบโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นผู้บังคับบัญชาระดับผู้กำกับการ - รองผู้กำกับการ สัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to-Face) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มาช่วยบ่งบอกปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์

กลุ่มประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน จำนวน 166 นาย โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 118 นาย โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป Krejcie&Morgan ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (ระดับความแม่นยำ 95% และที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5%) สำหรับกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ระดับชั้นสัญญาบัตร จำนวน 27 คน และประชากรในพื้นที่ชุมชนท่าเตียน ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยกำหนดวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ระดับชั้นสัญญาบัตรขึ้นไปโดยที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นยศพันตำรวจตรี พันตำรวจโท พันตำรวจเอก และกลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่มในภาคประชาชนเป็นประชาชนในชุมชนท่าเตียน จำนวน 5 คน โดยเป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการวิจัย

ลักษณะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันและปราบปรามสายงานอำนวยการ สายงานจราจร สายงานสอบสวน และสายงานสืบสวนของสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง การปฏิบัติงานของแต่ละสายงานมีสัมพันธ์กับประชาชนที่แตกต่างกันออกไป โดยสายงานป้องกันและปราบปราม สายงานสอบสวน สายงานสืบสวนจะสัมผัสกับประชาชนโดยตรงเนื่องจากในสายงานดังกล่าวใกล้ชิดกับประชาชนจากการออกไปจับกุม สืบเสาะ และรับเรื่องราวร้องทุกข์ ถึงแม้สายงานสอบสวนจะปฏิบัติงานอยู่ในสถานีตำรวจก็ตาม ส่วนสายงานจราจรจะเป็นสายงานที่ออกไปปฏิบัติงานภายนอกสถานีตำรวจแต่ทำงานอยู่ประจำจุดที่ได้รับมอบหมาย งดการตรวจวัดแอลกอฮอล์ และสายงานอำนวยการเป็นสายงานที่ไม่ได้สัมผัสกับประชาชนโดยตรงแต่ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคได้เข้าไปช่วยเรื่องอุปกรณ์ป้องกันสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชน รวมถึงร่วมกับสำนักงานมัยเพื่อช่วยตรวจหาเชื้อโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019

ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานป้องกันปราบปรามของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวม 4.16 กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานป้องกันปราบปราม อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อคำถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานป้องกันปราบปรามในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อการฝึกอบรมอาสาสมัครประชาชนและเยาวชนในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.30) ส่งผลต่อการควบคุมความสงบเรียบร้อยในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.25) ส่งผลต่อการประชาสัมพันธ์งานชุมชนสัมพันธ์ในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.25) ส่งผลต่อการปราบปรามการกระทำความผิดที่มีโทษอาญา (ค่าเฉลี่ย = 4.09) ส่งผลต่อการจัดทำแผนที่ระบบข้อมูลอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.04) และส่งผลต่อการจัดสายตรวจและการแบ่งพื้นที่เขตตรวจ (ค่าเฉลี่ย = 4.02) ตามลำดับ

สำหรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานอำนวยการของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวม

4.06 กล่าว คือ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานอำนาจการ อยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานอำนาจการในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศในการป้องกันอาชญากรรม(ค่าเฉลี่ย = 4.09) ส่งผลต่อการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ส่งผลต่อการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.06) ส่งผลต่อนโยบายและแผนปฏิบัติการในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.01) ตามลำดับ

ในส่วนของทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานจราจรของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวม 4.06 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานจราจรอยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานจราจรในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติหน้าที่จราจรในการป้องกันอาชญากรรม(ค่าเฉลี่ย = 4.14) ส่งผลต่อการเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับจราจรในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.08) ส่งผลต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.01) ส่งผลต่อการจัดและควบคุมการจราจรในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.99) ตามลำดับ

จากทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานสอบสวนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวม 4.24 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานสอบสวนอยู่ในระดับเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็น ส่งผลต่อการคุมผู้ต้องหาไปศาล กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานสอบสวนในระดับเห็นด้วยจำนวน 4 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อนักงานสอบสวน(ค่าเฉลี่ย = 4.30) ส่งผลต่อเสมียนเปรียบเทียบ (ปรับ) (ค่าเฉลี่ย = 4.23) ส่งผลต่อเสมียนคดี เสมียนประจำวัน

(ค่าเฉลี่ย = 4.20) และส่งผลต่อผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.14) ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานสอบสวนในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 ประเด็น คือ ส่งผลต่อการคุมผู้ต้องหาไปศาล (ค่าเฉลี่ย = 4.32)

สำหรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานสืบสวนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวม 4.14 กล่าว คือ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานสอบสวนอยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 สายงานสอบสวนในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ส่งผลต่อการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบสวนและให้ข้อมูลข่าวสารการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.20) ส่งผลต่อการงานสืบสวนหาข่าวและระบบข้อมูลอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.14) ส่งผลต่อการสืบสวนการกระทำความผิดตามกฎหมาย (ค่าเฉลี่ย = 4.12) และส่งผลต่อการวางแผนสืบสวน (ค่าเฉลี่ย = 4.01) ตามลำดับ

ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่แพร่ระบาดอย่างหนักและมีผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง แต่การปฏิบัติงานต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องส่งผลให้แต่ละสายงานต้องมีการควบคุมโรคระบาดไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดเชื้อโรคระบาดและหยุดการทำงาน การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละสายงานมีการพบเจอกับประชาชนและออกไปนอกพื้นที่ที่มีความเสี่ยง แต่ต้องป้องกันตนเองจากในสภาวะที่อุปกรณ์การป้องกันขาดแคลนต่อการจัดหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายงานป้องกันปราบปราม สายงานสอบสวน และสายงานสืบสวนที่สัมผัสกับประชาชนอย่างใกล้ชิดจากปฏิสัมพันธ์จากการทำงาน ถึงแม้สายงานอำนวยการและสายงานจราจรจะสัมผัสกับประชาชนน้อยกว่าแต่ก็มีความเสี่ยงเช่นเดียวกันหากได้รับเชื้อไวรัสก็ส่งผลให้การทำงานล่าช้า ทั้งนี้ทั้ง 5 สายงานต้องการอุปกรณ์ในการป้องกันตนเองแต่เมื่อการขาดแคลนเกิดขึ้นและการจัดหาอุปกรณ์จากงบประมาณตนเองส่งผลต่อสถานะการเงินของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยเช่นกัน

มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมี

ทัศนคติต่อมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการประสานงานในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อการพิจารณาความสามารถของแต่ละบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4) ส่งผลต่อการพิจารณาความสามารถอันโดดเด่นของแต่ละบุคคลเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตรงตามลักษณะงานในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.85) ส่งผลต่อการยอมรับว่าแต่ละบุคคลมีความสามารถไม่เหมือนกันในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.89) ส่งผลต่อการยอมรับในการให้เกียรติซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.80) ส่งผลต่อการผสมผสานความแตกต่างเพื่อให้เกิดความสอดคล้องซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ส่งผลต่อการประสานงานระหว่างกันให้ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.06) ตามลำดับ

มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการบังคับบัญชาอยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการบังคับบัญชา ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อการสรรหาบุคคลทำหน้าที่สืบสวน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.84) ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่ตั้งใจหรือมัวมั่นทำหน้าที่สืบสวน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.81) ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบคำสั่งในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.61) ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหน้าที่การสืบสวน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.05) และส่งผลต่อการให้ความสำคัญของผู้บังคับบัญชาต่อบุคลากร (ค่าเฉลี่ย = 3.75) ตามลำดับ

มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวม 3.93 กล่าวคือ มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อ

มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านการสื่อสาร ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่ล้าสมัย ไม่มีการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.18) ส่งผลต่อความขัดแย้งกันระหว่างระเบียบ ข้อบังคับ กับนโยบายที่สั่งการโดยผู้บังคับบัญชาในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ส่งผลต่อการขาดการพัฒนาวางแผนด้านการสืบสวน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.80) และส่งผลต่อการรับแจ้งเหตุคดีอาญาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.80) ตามลำดับ

มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านอุปกรณ์ของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวม 3.94 กล่าวคือ มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านอุปกรณ์ อยู่ในระดับเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ด้านอุปกรณ์ในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ส่งผลต่อความคับแคบของห้องทำงานที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนเจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.01) ส่งผลต่อการขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.98) ส่งผลต่อการขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยต่อการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.94) และส่งผลต่อยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงที่ไม่เพียงพอต่อการป้องกันอาชญากรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ลักษณะการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวังในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า แต่ละสายงานมีสัมพันธ์กับประชาชนที่แตกต่างกันออกไป ลักษณะการป้องกันที่ต่างกัน ความเข้มงวดในการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนา 2019 ที่แตกต่างกัน เพราะว่าความเสี่ยงของแต่ละสายงานในการดำเนินงานแตกต่างกัน กล่าวคือการสัมผัสกับประชาชนในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นแตกต่างกัน เช่น สายงานป้องกันปราบปราม สายงานสอบสวน และสายงานสืบสวนมีการทำงานที่ต้องสัมผัสกับ

ประชาชนโดยตรงและไม่สามารถทราบได้เลยว่าประชาชนที่สัมผัสนั้นติดเชื้อโรคระบาดหรือมีความเสี่ยงจากการได้รับเชื้อเล็กน้อยเพียงใด แต่สำหรับสายงานอำนาจการและสายงานจรรยา ลักษณะการดำเนินงานจะสัมผัสกับประชาชนน้อยกว่าเพราะมีตำแหน่งในการทำงานเฉพาะ เช่น สายงานอำนาจการดำเนินงานอยู่ในห้องภายในสถานีดำรงจ สายงานจรรยาจะประจำจุดบริเวณท้องถนนจึงไม่ได้สัมผัสกับประชาชนโดยตรงทำให้ความเสี่ยงจากการได้รับเชื้อโรคไวรัสโคโรนา น้อยกว่า สะท้อนให้เห็นได้ว่าสายงานที่แตกต่างกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งผลต่อการได้รับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งในเวลานั้นการได้รับเชื้อโรคระบาดจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน เช่น การกักตัว การหยุดรักษาเป็นระยะเวลา 14 วัน เพราะฉะนั้นการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องเข้มงวดในการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ติดเชื้อโรคระบาดขึ้น จากผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับเบญจรัตน์ แก้วประพันธ์ (2564, น.72 - 80) ที่ศึกษาเรื่องความคิดตำรวจไทยในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง (พ.ศ.2563-พ.ศ.2564) เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติการเกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นบริบทที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและไม่สงบ เพราะจะเห็นได้ว่าการศึกษานี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละสายงานที่ปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่ไม่ใช่สถานการณ์ทั่วไป ในช่วงเวลาดังกล่าวมีความขัดแย้งในสังคมเกิดขึ้น เช่น ภาวการณ์เกิดอาชญากรรมจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ การปรับตัวของประชาชนจากการป้องกันตนเองจากโรคระบาด และที่สำคัญการปรับเปลี่ยนงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องป้องกันตนเองจากการได้รับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และยังต้องสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้พื้นที่ที่สถานีตำรวจนครบาลพระราชวังรับผิดชอบมีอัตราการเกิดอาชญากรรมที่สามารถควบคุมได้

สำหรับทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินงานป้องกันอาชญากรรมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 และมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 โดยการแพร่ระบาดในประเทศไทยสถานีตำรวจนครบาลพระราชวังเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวังแต่ละสายงานมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน และพบปัญหา อุปสรรคและมาตรการในการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป สำหรับสายงาน

อำนวยการและสายงานจราจรจะเป็นสายงานที่สัมพันธ์กับประชาชนน้อย ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจะเป็นลักษณะการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ได้รับเชื้อจากโรคระบาด โดยการจัดหาอุปกรณ์ป้องกัน เช่น หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ เพื่อมาป้องกันตนเองขณะปฏิบัติหน้าที่ แต่ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างหนักทำให้การจัดหาอุปกรณ์เป็นเรื่องที่ยาก เพราะในประเทศไทยจำหน่ายในราคาแพงและมีค่อนข้างจำกัด ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องจัดหาอุปกรณ์ด้วยงบประมาณส่วนตัว เพราะการทำงานยังคงดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกัน แต่สายงานอำนวยการจะมีหน้าที่พิเศษที่จะต้องไปช่วยสำนักอนามัย กรุงเทพมหานครในการตรวจหาเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้กับประชาชนจึงมีโอกาสเสี่ยงต่อการรับเชื้อด้วยเช่นกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในมาตรการการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งสายงานป้องกันปราบปราม สายงานสอบสวน และสายงานสืบสวนที่มีอุปสรรคมาก เพราะเป็นสายงานที่ต้องสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรงทำให้มีโอกาสในการรับเชื้อได้อย่างง่าย เช่น การออกนอกพื้นที่ การจับกุมผู้ต้องหา การพูดคุยใกล้ชิดกับประชาชน แต่อุปสรรคในการป้องกันตนเองจากโรคระบาดขาดแคลนและหายาก ทำให้ต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัวเพื่อป้องกันตนเอง และมีโอกาสเสี่ยงในการได้รับเชื้อไวรัสโคโรนาอย่างง่ายมากกว่าสายงานอำนวยการและสายงานจราจร จากผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับพลภัทร เทพสุวรรณ (2558, น.68 - 70) ที่ศึกษาเรื่องทักษะของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันและปราบปราม สถานีตำรวจนครหลวงและสถานีตำรวจภูธรขนาดใหญ่ กรณีการถอดพิษกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ที่ผลการศึกษาในงานวิจัยดังกล่าวเกี่ยวข้องกับปัญหาที่พบในการทำงานสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ที่ได้ทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินงานป้องกันอาชญากรรมในช่วงสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากมาตรการการดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรคจะส่งผลต่อการดำเนินงานปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะฉะนั้นการจัดหาอุปกรณ์ในการป้องกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละสายงานมีความแตกต่างกันออกไปจึงมีความเสี่ยงในการได้รับเชื้อแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากแต่ละสายงานมีสัมพันธ์กับประชาชนที่แตกต่างกันออกไป เพราะในขณะนั้นการแพร่ระบาดของเชื้อโรคระบาดสามารถแพร่ระบาดได้ง่ายเนื่องจากผู้คนยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีน

ป้องกันรวมถึงอุปกรณ์ในการป้องกันโรคระบาดขาดแคลนโดยการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสายงานป้องกันปราบปราม สายงานสอบสวน สายงานสืบสวนมีการดำเนินงานที่จะต้องพบปะกับประชาชนทำให้อุปกรณ์ป้องกันเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการดำเนินงานของสามสายงานนี้สัมผัสกับประชาชนโดยตรง และสายงานป้องกันปราบปรามกับสายงานสืบสวนมีความเสี่ยงจากการออกนอกพื้นที่ ซึ่งในชุมชนท่าเตียนมีการแพร่ระบาดอย่างหนักเช่นเดียวกัน สายงานสอบสวนถึงแม้จะดำเนินงานอยู่ในสถานีดำรวจแต่ด้วยบริบทพื้นที่การทำงานที่จำกัดส่งผลให้ต้องป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ติดเชื้อโรคระบาดเพราะจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน ในทางตรงข้ามสายงานอำนวยการและสายงานจราจรมีการดำเนินงานที่พบเจอกับประชาชนน้อยที่สุดเพราะว่าการทำงานมีตำแหน่งเป็นของตนเองและประสานกับประชาชนน้อยกว่าสายงานอื่น เนื่องจากบริบทการทำงานของสายงานอำนวยการดำเนินงานอยู่ในสำนักงานของสถานีดำรวจเป็นงานในรูปแบบเอกสาร และสายงานจราจรถึงแม้จะออกปฏิบัติงานภายนอกสถานีดำรวจแต่การทำงานอยู่ประจำจุดพื้นที่บนท้องถนนเพื่อควบคุมความปลอดภัยบนท้องถนนให้กับประชาชน การดำเนินงานของสองสายงานนี้นี้จึงมีความเสี่ยงในการติดเชื้อน้อยกว่า

ทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นต่อการป้องกันอาชญากรรมรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นสายงานป้องกันปราบปราม ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.16 ประเด็นสายงานอำนวยการ ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.06 ประเด็นสายงานจราจร ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.06 ประเด็นสายงานสอบสวน ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.24 และประเด็นสายงานสืบสวน ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.14

มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นต่อมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นด้านการประสานงาน ระดับเห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 3.90 ประเด็นด้านการบังคับบัญชา ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.81 ประเด็นด้านการสื่อสาร ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.93 และประเด็นด้านอุปกรณ์ ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.94

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอ ข้อเสนอแนะแนวทางในมาตรการการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาควรคัดเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยความเหมาะสมในการออกไปปฏิบัติหน้าที่หากมีโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาดอย่างหนักอีกครั้ง โดยพิจารณาจากความสนใจ มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สายงานนั้น ๆ ด้วย

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการให้อบรมความรู้ เทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาดอย่างหนัก รวมถึงข้อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้ก้าวทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

3. ผู้บริหารของแต่ละสายงานในสถานีตำรวจควรจัดให้มีการฝึกความพร้อมในการรับมือกับการป้องกันอาชญากรรมในช่วงที่มีการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาดอย่างหนักเพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา

4. ประชาชนควรให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อให้เกิดผลที่ดีมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ และควรส่งเสริมมวลชนสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนในชุมชน โดยจัดกิจกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มากขึ้น

5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีนโยบายให้แต่ละสถานีตำรวจมีการวิเคราะห์พื้นที่ว่าในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 อย่างหนักอาชญากรรมประเภทใดเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เพื่อจัดการป้องกันให้ถูกทางและจัดแผนระบบงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่รับผิดชอบเพื่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจของประชาชน ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อหาแนวทางการทำงานที่ดีที่สุดสำหรับประชาชน

2. ควรมีการขยายการศึกษาในระดับที่กว้างขึ้น เช่น ระดับจังหวัด เพื่อหาแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพมหานคร. (2565). สน.พระราชวัง ติด 'โควิด-19' เกือบยกโรงพัก แม้นี้ดักขึ้น 2 เข็ม.

เรีย ก ใช้ เมื่ อ 2 ตุ ล าค ม 2565. จ าก

<https://www.bangkokbiznews.com/news/947676>

กฤตวรรณ เพือกโสมณ. (2563). การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8 (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธรเมืองสุราษฎร์ธานี.

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. เรียกใช้เมื่อ 3 ธันวาคม 2565.

http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcims/files/59920390.pdf

กฤษฐิติ อรุณสุตา. (2564). แนววินิจฉัยของศาลฎีกาเกี่ยวกับการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย. วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ 14,(2),190-212.

เดอะสแตนดาร์ด. (2565). จีนส่งสัญญาณเตรียมเปลี่ยนแปลงนโยบายโควิดครั้งใหญ่. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2565. จาก <https://thestandard.co/china-covid-policy/>

นพวรรณ ปราบกวางค์ .(2559). ทศนะของนักศึกษาต่อการคุกคามทางเพศในสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แนวคิดและหลักการ COPPS “ตำรวจกองปราบปรามผู้รับใช้ชุมชน (COP)”. เรียกใช้เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2566. จ าก

<http://chomtong.chiangmai.police.go.th/forum/index.php?topic=19.0>

- เบญจรัตน์ แก้วประพันธ์. (2564). ความคิดตำรวจไทยในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง (พ.ศ.2563-พ.ศ.2564). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปณิตา ศรศรี. ตำรวจชุมชนสัมพันธ์. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน 2565. จาก <http://training.p3.police.go.th/doc/reserd8.pdf>
- พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์. (2557). การวิจัยทางด้านกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพียว ศรีแสงทอง. (2555). การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำความผิด (Punishment and Correction). กรุงเทพมหานคร: บริษัทจามจุรีโปรดักส์.
- ปริญญา ศรีเรือง. (2559). การออกแบบความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจภูธรเมืองปทุมธานี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พลภัทร เทพสุวรรณ. (2558). ทักษะของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันและปราบปรามสถานีตำรวจภูธรคอหงส์และสถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่: กรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาคภูมิ ทับเคลียว. (2558). สถานีตำรวจภูธรเมืองปทุมธานีกับการป้องกันเหตุวิวาทของนักศึกษาต่างสถาบัน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะ. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน 2566. จาก <https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-209-file06-2016-08-03-09-08-47.pdf>
- ยงยุทธ อากมล. (2559). การป้องกันอาชญากรรมและการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ในพื้นที่เกาะเมืองอยุธยา. ใน สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุวดี วงศ์วีระประเสริฐ. (2561). ความหมายและแนวทางการศึกษาความปลอดภัยสาธารณะ.” วารสารธรรมศาสตร์, 37, (1), 110-122.
- รัฐบาลไทย. (2565). กระทรวงสาธารณสุขออกประกาศ 1 ต.ค. 65 เป็นต้นไป ยกเลิกโควิด-19 จากการเป็นโรคติดต่ออันตราย และกำหนดให้เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤศจิกายน 2565. จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/59491>

- รัตน์ บัณฑิต. (2555). วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงพยาบาลตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2565). คู่มือป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) สำหรับข้าราชการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- โรงพยาบาลมะเร็งอุดรธานี. (2565). สรุปสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 2 ตุลาคม 2565. จาก <https://udch.go.th/uploads/doc/covid-19/บทความ%20สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา%202019.pdf>
- วีโอเอไทย. (2565). จีนผ่อนคลายมาตรการคุมระบดเพิ่ม-ไร้ซึ่งสัญญาณการยุติ 'โควิดเป็นศูนย์'. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2565. จาก <https://www.voathai.com/a/china-eases-controls-gives-no-sign-when-zero-covid-ends/6863453.html>
- สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. (2565). โครงสร้างสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. เรียกใช้เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565. จาก <http://www.phrarachawang.metro.police.go.th/PoliceITA01.html>
- สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. (2565). ประวัติสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. เรียกใช้เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565. จาก <http://policepk.siam2web.com/?cid=2013699>
- สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. (2565). ผังผู้บังคับบัญชาสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. เรียกใช้เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565 จาก <http://www.phrarachawang.metro.police.go.th/PoliceITA02.html>
- สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. (2565). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. เรียกใช้เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565. จาก <http://www.phrarachawang.metro.police.go.th/PoliceITA04.html>
- สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. (2565). อำนาจหน้าที่สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง. เรียกใช้เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565. จาก <http://www.phrarachawang.metro.police.go.th/PoliceITA03.html>

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ 2561 – 2580).

เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2565. จ าก

<https://www.royalthaipolice.go.th/downloads/strategy.pdf>

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). (2565). รายงาน

สถานการณ์ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน).

เรียกใช้เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2565. จ าก

<https://www.businesseventsthailand.com/th/press-media/news-press-release/detail/1462>

สิทธิพงษ์ ศรีเลอจันทร์. “บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการป้องกันอาชญากรรมใน

ชุมชน. วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ,

4(1), 58.

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2559). “การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของนักศึกษา

มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม ในเขตพื้นที่สถานีตำรวจภูธรเมืองมหาสารคาม.”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ ปรีดา เปี่ยมวารี สุนนทิพย์ จิตสว่าง. (2559). จริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ

= Ethics of the police profession. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยมหิดล.

อภิรัฐ ขานไข. (2558). ข้อเสนอทางนโยบายมาตรการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่

รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองปทุมธานี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อิสเรศ เลิศวิไล. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และปราบปราม

อาชญากรรม ในเขตพื้นที่ เทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ใน

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมที่มีต่อการปฏิบัติตนตามประมวล จริยธรรมตำรวจ*

DIRECT, INDIRECT AND TOTAL INFLUENCES TO CONDUCT ACCORDING POLICE ETHICAL CODES

พิชศาล พันธุ์วัฒนา

Pitsarn Phanwattana

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy, Thailand

Email: Pitsarn_ph@rpca.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สภาพทั่วไปของตัวแปรชื่อสัตย์สุจริต กล้ายืนหยัด
สิ่งถูกต้อง มุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเที่ยงธรรม และจริยธรรมตำรวจ และ 2. อิทธิพลของชื่อสัตย์
สุจริต กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง มุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเที่ยงธรรมที่มีต่อจริยธรรมตำรวจ ใช้ระเบียบ
วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจาก
ประชาชนที่ใช้บริการบนสถานีตำรวจนครบาลจำนวน 180 คน ใช้การวิเคราะห์เส้นทาง
ความสัมพันธ์ทางตรง ทางอ้อมและผลรวม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก
การสนทนากลุ่ม และการบันทึกสนทนากับประชาชนที่ใช้บริการบนสถานีตำรวจนครบาลจำนวน
9 ราย ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่าประชาชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ
56.1) เห็นว่าตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยแสดงออกถึงการมีจริยธรรมตำรวจในระดับสูง ส่วน
ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พบว่า ตัวแปรชื่อสัตย์สุจริตมีอิทธิพลทั้ง
ทางตรง ทางอ้อม และผลรวมมากที่สุดต่อการปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการ
ตำรวจ

คำสำคัญ: จริยธรรม, ตำรวจ, อิทธิพล

* Received 1 February 2024; Revised 13 May 2024; Accepted 29 June 2024

Abstract

The purposes of this research were to study 1) generality of Honesty, insistent the right thing, achievement oriented, objectivity and police ethics. And 2. The influence of generality of Honesty, insistent the right thing, achievement oriented, objectivity involvement to police ethics. This study was conducted by applying 2 research methodologies. Quantitative approach, questionnaire was used to collect data from 180 of citizens who use services at the metropolitan police station. The data was analyzed using path analysis. Qualitative approach, in-depth interview, focus group, field notes was conducted with 9 citizens who use services at the metropolitan police station. The results indicated to answer research objective 1. More than half of the people (56.1 percent) had seen that the police performed their duties by demonstrating a high level of police ethics. And the results indicated to answer research objective 2. The generality of Honesty had the most direct, indirect, and total influence on the conduct of police officers according to the code of Ethics.

Keywords: Ethics, Police, Influence

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรคสามบัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว และพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ.2562 มาตรา 5 ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ (พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ.2562, 2562) และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว ข้างต้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ.2562 ประกอบกับมติคณะกรรมการข้าราชการตำรวจในการประชุมครั้งที่

8/2564 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2564 และมติคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมในการประชุมครั้งที่ 4/2564 เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ.2564 จึงกำหนดประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ

ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจข้อที่ 2 กำหนดว่าข้าราชการตำรวจพึงปฏิบัติตนเพื่อรักษาจริยธรรมดังนี้ (1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการแสดงออกถึงความภูมิใจในชาติและรักษาผลประโยชน์ของชาติ ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เคารพในความแตกต่างของการนับถือศาสนา ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และเทิดทูนรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบแบบแผนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้วยความโปร่งใส ไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความพร้อมรับการตรวจสอบและรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดี คำนึงถึงสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชนเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (3) กล้าตัดสินใจและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม กล้าคัดค้านและดำเนินการแก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติ ไม่ยอมกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมเพียงเพื่อรักษาประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ไม่คบหาหรือให้การสนับสนุนแก่ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติหรือมีชื่อในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน และต้องวางตัวเป็นกลางในฐานะผู้รักษากฎหมายในกระบวนการยุติธรรม (4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีจิตสาธารณะ ร่วมมือร่วมใจและเสียสละในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม (5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพและคุณภาพของงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วเที่ยงธรรม ทนต่อสถานการณ์ คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นที่ตั้ง รักษาผลประโยชน์ของรัฐ มีมาตรฐานการทำงานที่เป็นสากล พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เชื่อมมั่นในระบบการทำงานเป็นทีม ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติ โดยยึดถือความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติโดยการไม่ใช้ความรู้สึกพึงพอใจ

หรือไม่พึงพอใจส่วนตัวต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากชาติกำเนิด เพศ ศาสนาหรือความเชื่อ เชื้อชาติ สัญชาติ อายุ การศึกษา ความเห็นทางการเมืองหรือความเห็นอื่น เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และยอมรับความแตกต่างของบุคคลหรือสถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม และพึงวางตัวเป็นกลางทางการเมือง (7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างด้วยการเป็นข้าราชการที่ดี รักษาภาพลักษณ์ของทางราชการและความเป็นผู้ พิตักษ์สันติราษฎร์ พึงปฏิบัติตนให้เป็นที่ยึดถือศรัทธาแก่ประชาชน ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่อ้างหรือใช้อำนาจโดยปราศจากเหตุผล ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบรมราโชวาท หลักคำสอนทางศาสนามาใช้และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการเคารพกฎหมายและมีวินัย (ประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2564, 2564)

จาก 7 ข้อข้างต้นที่มุ่งหวังให้ตำรวจพึงปฏิบัติเพื่อรักษจริยธรรมพบว่าประสบปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ปัญหาจริยธรรมตำรวจ (Police Ethical Problems) เป็นปัญหาอันเกิดจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนของตำรวจ (Police Deviance) ที่หมายถึงการกระทำการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายว่าด้วยจริยธรรมตำรวจทั้งความผิดต่อองค์กรตำรวจ ความผิดต่อวิชาชีพตำรวจและการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ (Westmarland, 2021) 1. ความผิดต่อองค์กรตำรวจ (Organizational Deviance) เป็นการกระทำการฝ่าฝืนอย่างจงใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคลากรตำรวจต่อองค์กรตำรวจซึ่งเป็นการกระทำผิดอย่างเห็นได้ชัดแจ้งต่อกฎระเบียบ และข้อบังคับ และเป็นการคุกคามต่อภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจและต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคลากรตำรวจภายในองค์กร 2. ความผิดต่อวิชาชีพตำรวจ (Occupational Deviance) เป็นการกระทำผิดต่อกฎหมายว่าด้วยจริยธรรมตำรวจทั้งอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรงระหว่างปฏิบัติหน้าที่ด้วยการฉ้อโกง (Police Corruption) และวิธีการประพฤติมิชอบ (Police Misconduct) และ 3. การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ (Abuse of Authority) เป็นการแสดงความรู้สึกดขี่ บีบขี้กดและละเมิดสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายต่อผู้อื่นในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ทั้งนี้โดยปราศจากเหตุผลหรือความตั้งใจ (วัจน์ บรรพโกสน, 2561)

ดังที่ทราบโดยทั่วว่าตำรวจเป็นที่พึงสำคัญของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนตั้งแต่เกิดกระทั่งตาย การดำรงอาชีพเป็นข้าราชการตำรวจจึงจำต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจริยธรรม สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง หากแต่ที่ผ่านมากระทั่งปัจจุบันไม่อาจปฏิเสธได้ว่าตำรวจได้กระทำความผิดทั้ง 3 ประเภทข้างต้นต่างกรรมต่างวาระเป็นที่ปรากฏในสังคม โดยสาเหตุของปัญหาด้านจริยธรรมของตำรวจเกิดจาก 1.

ขาดการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการดำเนินงาน 2. ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่ถูกต้องที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาและการมีแบบอย่างที่ไม่ดี 3. วัฒนธรรมองค์กรและระบบของตำรวจที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ 4. การแทรกแซงในการดำเนินงานจากนักการเมืองหรือผู้มีอิทธิพลทำให้ตำรวจไม่มีอิสระในการทำงาน 5. สภาพสังคมไทยที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชัน 6. เมื่อพบตำรวจทำผิด ประชาชนไม่รู้ว่าต้องร้องเรียนกับหน่วยงานใด 7. ตำรวจมักปกป้องกันเองเมื่อกระทำผิด 8. บทลงโทษตำรวจที่กระทำผิดน้อยหรือเบาเกินไป หรือแม้แต่การที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีระเบียบ/ คู่มือ แต่ตำรวจกลับเพิกเฉยไม่ยึดถือ ความหย่อนยานในการบังคับใช้กฎหมาย ตำรวจส่วนใหญ่ตระหนักเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมแต่อยู่ที่ตัวตำรวจเองว่าจะปฏิบัติตามคู่มือหรือละเลย (สังคม ม่วงนาค, 2565) ตัวอย่างปัญหาเหล่านี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญที่จำต้องแก้ไข จึงได้ปรับเปลี่ยนประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจในปี พ.ศ.2564 ให้มีความทันสมัยพร้อมเผยแพร่คู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ มุ่งหวังให้ตำรวจเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย ศึกษาแล้วสามารถนำข้อกำหนดไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันได้ทันที (ศูนย์จริยธรรมและจรรยาบรรณ สำนักงานจเรตำรวจ, 2566)

ผู้วิจัยประสงค์ศึกษาเรื่องของประมวลจริยธรรมของข้าราชการตำรวจโดยคัดเลือก 4 จาก 7 ข้อประกอบด้วย 1. ซื่อสัตย์สุจริต 2. กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง 3. มุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 4. ความเที่ยงธรรม เป็นสาระสำคัญและใช้เป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ การคัดเลือกที่กล่าวผ่านการใช้ 3 วิธีในการพิจารณา 1. ความสนใจเฉพาะเจาะจงของผู้วิจัย 2. เทียบเคียงหลักเกณฑ์ปฏิบัติที่กำหนดตรงกันระหว่างประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และ 3. สอดคล้องกับ 1 ใน 10 แนวทางบริหารราชการประจำปีงบประมาณ 2567 ที่ พล.ต.อ.ต่อศักดิ์ สุขวิมล ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติให้ไว้คือ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งความรู้ทักษะ ยุทธวิธี คุณธรรมจริยธรรม โดยพัฒนาบุคลากรทุกสายงานให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและสร้างค่านิยมให้มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประหยัด (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2566) การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงตัวแปรอิสระหรือปัจจัยใดที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการปฏิบัติตนของตำรวจตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2564

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของตัวแปรเชื้อสตัยสุจริต กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง มุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเที่ยงธรรม และจริยธรรมตำรวจ
2. ศึกษาอิทธิพลของเชื้อสตัยสุจริต กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง มุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเที่ยงธรรมที่มีต่อจริยธรรมตำรวจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาใช้แนวทางการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันเพื่อช่วยส่งเสริมกันและกันให้ได้ข้อค้นพบ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดหลักจริยธรรมสากลในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ (belmont report) ประกอบด้วยหลักความเคารพในบุคคล หลักคุณประโยชน์ไม่ก่ออันตราย และหลักความยุติธรรม โดยปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณใช้หน่วยวิเคราะห์ (units of analysis) มีคุณสมบัติของหน่วยระดับบุคคล คือ ประชาชนที่ใช้บริการบนสถานีตำรวจนครบาลจำนวน 180 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) แต่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัย กล่าวคือ ลักษณะของกลุ่มที่เลือกมีความสอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2558) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจำนวนกองบังคับการตำรวจนครบาล (มี 9 บ.ก.) กล่าวคือ กองบังคับการละ 20 คน เชิงคุณภาพใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎี (theoretical sampling) เพื่อความเป็นตัวแทนของประชากรด้วยกลยุทธ์ตามโอกาสอันเหมาะสมตามความสนใจของผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนของการเป็นประชากรเป้าหมาย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนโยบายและวิชา การสถิติ, ม.ป.ป.) ไม่กำหนดจำนวนประชากรมีลักษณะยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ยุติการเก็บข้อมูลเมื่อข้อมูลเกิดการอิ่มตัวเชิงทฤษฎี (theoretical saturation) กล่าวคือ ข้อมูลที่ได้ไม่มีประเด็นใดใหม่กว่าข้อมูลที่มีอยู่เดิมจึงยุติที่จำนวน 9 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามไปศึกษานำร่อง (pilot study) ทดสอบรายการข้อคำถาม (pretest) กับประชาชนที่ใช้บริการบน

สถานีดำรงนครบาลจำนวน 20 ชุด ก่อนนำไปใช้จริง แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ 2 วิธี 1. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของความคงตัว ตรวจสอบค่า Pearson's product moment correlation ซึ่งแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับดีพอใช้ และ 2. ตรวจสอบความคงที่ที่ใช้วิธีการทดสอบซ้ำโดยการนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่หนึ่งแล้วเว้นระยะช่วงหนึ่งแล้วกลับไปวัดซ้ำ (test-retest method) หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้ง 2 ครั้งมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์ของความคงที่ (coefficient of stability) ได้ค่า reliability เท่ากับ 0.82 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง เชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (in - depth interview) การสนทนากลุ่ม (focus group) และบันทึกความจำ (memos) (Creswell, 2014) และใช้ตัวผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือหลักอาศัยประสบการณ์ วิทยุคุณวุฒิ และความรับผิดชอบเป็นตัวขับเคลื่อน เก็บข้อมูลใช้ทฤษฎีติดพื้น (grounded theory) ยึดตามสภาพความจริงเป็นหลักตามแรงขับของข้อมูล (data-driven approach) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555)

3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) เพื่อกำหนดน้ำหนักปัจจัย (factor loading) แต่ละรายการและนำน้ำหนักปัจจัยแต่ละรายการมาคูณกับค่าเดิมของรายการ ผลรวมของผลคูณได้ตัวแปรประจักษ์ที่มีความถูกต้องในตัวสร้าง (construct validity) วัดค่าความสอดคล้องภายใน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแต่ละรายการโดยหาค่าครอนบักอัลฟา ตรวจสอบสภาพข้อมูลว่าละเมิดข้อสมมติหรือไม่ก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์สถิติที่จำกัดรูปแบบการกระจาย (parametric statistics) เลือกใช้สถิติพรรณนาอธิบายสภาพทั่วไปตัวแปรต่าง ๆ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ส่วนการวิเคราะห์อิทธิพลตัวแปรอิสระทั้ง 4 ที่มีต่อจริยธรรมตำรวจ (ตัวแปรตาม) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 ใช้เทคนิควิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตามว่ามีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมหรือไม่อย่างไร เชิงคุณภาพใช้แนวทางการวิเคราะห์เชิงอุปนัย (inductive analysis) ทำให้รหัสเริ่มจากเตรียมแฟ้มข้อมูลดิบ ศึกษารายละเอียดให้เกิดความคุ้นเคยกับข้อมูลและแยกประเด็นเนื้อเรื่องต่าง ๆ เพื่อได้แบบแผน

ความสัมพันธ์ (patterns of relationships) ผ่านกระบวนการทำซ้ำ การหมุนวนและการเปรียบเทียบกรณีมีเชิงลบ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2558)

ผู้วิจัยใช้แนวทางผสมในการดำเนินการวิจัย มุ่งศึกษาตามตัวแปรต่าง ๆ ที่ปรากฏในกรอบแนวความคิด (ภาพที่ 1) โดยเน้นเรื่องความตรงประเด็น ความง่ายและไม่สลับซับซ้อน สอดคล้องกับความสนใจ และมีประโยชน์เชิงนโยบายเป็นสำคัญ สามารถเขียนสมมติฐานการวิจัยได้ 4 ข้อ ดังนี้

จริยธรรมตำรวจ (ETHPOL) ขึ้นอยู่กับข้อสัตย์สุจริต กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง มุ่งผลสัมฤทธิ์ และความเที่ยงธรรม

$$\text{ETHPOL} = f(\text{HONEST, CORRET, ACHORI, EQUITY}) \dots\dots\dots(1)$$

กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง (CORRET) ขึ้นอยู่กับข้อสัตย์สุจริต มุ่งผลสัมฤทธิ์ และความเที่ยงธรรม

$$\text{CORRET} = f(\text{HONEST, ACHORI, EQUITY}) \dots\dots\dots(2)$$

ความเที่ยงธรรม (EQUITY) ขึ้นอยู่กับข้อสัตย์สุจริต และมุ่งผลสัมฤทธิ์

$$\text{EQUITY} = f(\text{HONEST, ACHORI}) \dots\dots\dots(3)$$

มุ่งผลสัมฤทธิ์ (ACHORI) ขึ้นอยู่กับข้อสัตย์สุจริต

$$\text{ACHORI} = f(\text{HONEST}) \dots\dots\dots(4)$$

ผลการวิจัย

ผลที่ได้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ปรากฏในตารางที่ 1 และผลที่ได้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ปรากฏในตารางที่ 3 รายละเอียดมีดังนี้

จากตารางที่ 1 พบว่าประชาชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.1) เห็นว่าตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยแสดง ออกถึงการมีจริยธรรมตำรวจในระดับสูง ในภาพรวมเรื่องข้อสัตย์สุจริตพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจด้านเจตนาบริสุทธิ์ของตำรวจมากที่สุด (ร้อยละ 51.1) เรื่องมุ่งผลสัมฤทธิ์มีความพึงพอใจด้านมีความตั้งใจมากที่สุด (ร้อยละ 48.9) เรื่องความเที่ยงธรรมมีความพึงพอใจด้านมีอิสระมากที่สุด (ร้อยละ 31.1) และเรื่องกล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้องมีความพึงพอใจประเด็นการที่ตำรวจแสดงออกโดยคัดค้านสิ่งไม่ถูกต้องมากที่สุด (ร้อยละ 41.1) แต่ทั้งนี้การปฏิบัติตนของตำรวจในด้านมีมาตรฐานทำงาน วางตัวเป็นกลาง ตั้งตรงด้วยความเป็นธรรมเปิดเผยทุจริต และไม่ใช้ช่องว่างกฎหมาย จำต้องปรับปรุงตามความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นประชากรเป้าหมาย

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้บริการบนสถานีตำรวจนครบาลที่มีต่อข้อสัต์ยสุจริต
กล้ายินหยัดสิ่งถูกต้อง มุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเที่ยงธรรม และจริยธรรมตำรวจ (N=180)

รายการที่ใช้วัด		ระดับความคิดเห็นของประชาชนฯ (อัตราส่วนร้อย)				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ข้อสัต์ยสุจริต	ประพฤติตรงไปตรงมา	4.4	8.3	28.3	36.7	22.2
	พูดความจริง	-	6.7	31.1	24.4	37.8
	ไม่คดโกง	2.8	6.7	24.4	31.7	34.4
	ตรวจสอบได้	6.1	5.6	18.3	39.4	30.6
	เจตนาบริสุทธิ์	3.9	5.0	6.7	33.3	51.1
มุ่งผลสัมฤทธิ์	มีมาตรฐานทำงาน	8.3	10.0	13.3	29.4	14.6
	มีความตั้งใจ	2.2	3.9	7.8	37.2	48.9
	มีความขยัน	12.4	9.4	35.0	16.6	26.1
	มุ่งมั่นพัฒนา	-	5.5	21.1	32.3	41.1
ความเที่ยงธรรม	ไม่ลำเอียง	3.3	7.8	42.2	27.8	18.9
	วางตัวเป็นกลาง	6.1	10.0	37.0	32.8	13.4
	ตั้งตรงด้วยความเป็นธรรม	3.9	12.9	40.5	30.5	12.2
	มีอิสระ	2.2	11.1	8.9	46.7	31.1
กล้ายืนหยัด	คัดค้านสิ่งไม่ถูกต้อง	-	7.8	22.2	28.9	41.1
สิ่งที่ถูกต้อง	วางตัวเป็นกลาง	9.4	11.1	19.5	27.8	32.2
	เปิดเผยทุจริต	4.4	18.3	27.8	10.0	22.8
	ไม่ใช่ช่องว่างกฎหมาย	-	15.6	39.4	38.9	11.1
	ไม่ปล่อยปละละเลย	3.9	5.5	37.8	33.9	18.9
	รายการที่ใช้วัด	ระดับความคิดเห็นของประชาชนฯ (จำนวนคน/อัตราส่วนร้อย)				
ต่ำ		ปานกลาง		สูง		

จริยธรรมตำรวจ	9 / 5.0	70 / 38.9	101 / 56.1
---------------	---------	-----------	------------

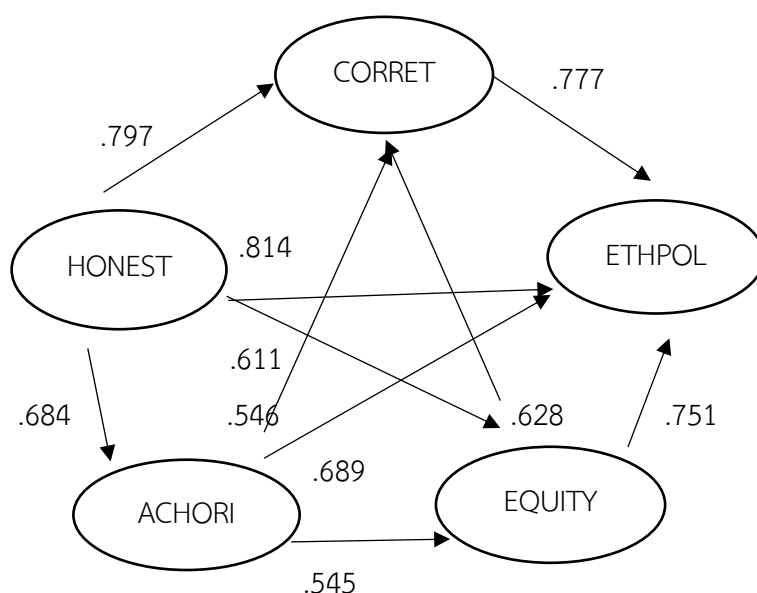
ก่อนดำเนินการโปรแกรมเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ต้องตรวจสอบว่าละเมิดข้อสมมติที่กำกับเทคนิควิธีหรือไม่ ได้แก่ การกระจายปกติตัวแปรเดียว (Univariate normality) ตัวแปรอิสระต้องไม่สัมพันธ์สูง (Muticollinearity) การกระจายปกติหลายตัวแปร (multivariate normality) ความเหมือนกันของการผันแปร (homoscedasticity) ความเป็นเส้นตรง (linearity) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555)

ตารางที่ 2 ค่าความสัมพันธ์ทวิระหว่างตัวแปรและสถิติพรรณนาตัวแปรที่ใช้ศึกษา

ตัวแปร	ETHPOL	HONEST	CORRET	ACHORI	EQUITY
ETHPOL	1.00	.66	.64	.48	.55
HONEST		1.00	.49	.37	.61
CORRET			1.00	.47	.59
ACHORI				1.00	.58
EQUITY					1.00
Tolerance	*	.81	.77	.74	.93
VIF	-	1.31	1.27	1.35	1.18
KS-Test	1.06	.97	1.27	1.16	.91
ค่าสูงสุด	3	5	5	5	5
ค่าเฉลี่ย	1.88	3.38	2.97	3.44	3.29
ค่าเบี่ยงเบนฯ	1.21	.78	.91	1.57	.86
ค่าความเบ้	1.17	.57	.71	-.19	.78
ค่าความโด่ง	..79	.66	.71	.47	.64

หมายเหตุ: Kaiser–Meyer Olkin = 6671, ค่าต่ำสุดทุกรายการ = 1 1

จากตารางที่ 2 ตรวจสอบตัวแปรทุกตัวที่ใช้ศึกษาพบว่าการกระจายปกติ พิจารณา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งและค่า K-S test พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีการกระจายปกติ และเมื่อทดสอบ linearity พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง ส่วนค่า VIF และ Tolerance ไม่มีปัญหา ค่า KMO อยู่เกณฑ์ปกติไม่ละเมิดข้อสมมติแต่อย่างใด (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555) จึงเข้าสู่วิเคราะห์ข้อมูลศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อจริยธรรมตำรวจเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise regression analysis) ร่วมกับค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐาน (standardized coefficients) ในสมการการวิเคราะห์ เมื่อแทนค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนลงในสมการโครงสร้างจึงปรากฏภาพแบบจำลองและสมการที่ 1-4 ดังนี้

ภาพที่ 2 แบบจำลองหลังการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

$$\text{ETHPOL} = f(.814 \text{ HONEST} + .777 \text{ CORRET} + .689 \text{ ACHORI} + .751 \text{ EQUITY}) \dots (1)$$

$$R = .471 \quad R^2 = .373 \quad F = 13.187 \quad \text{Sig.F} = .000$$

$$\text{CORRE} = f(.797 \text{ HONEST} + .546 \text{ ACHORI} + .628 \text{ EQUITY}) \dots (2)$$

$$R = .507 \quad R^2 = .299 \quad F = 13.492 \quad \text{Sig.F} = .000$$

$$\text{EQUITY} = f(.611 \text{ HONEST} + .545 \text{ ACHORI}) \dots (3)$$

$$R = .691 \quad R^2 = .407 \quad F = 13.364 \quad \text{Sig.F} = .001$$

$$\text{ACHORI} = f(.684 \text{ HONEST}) \dots (4)$$

$$R = .618 \quad R^2 = .371 \quad F = 14.193 \quad \text{Sig.F} = .000$$

จากการวิเคราะห์เส้นทางเพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมของตัวแปรที่มีต่อจริยธรรมตำรวจพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดต่อจริยธรรมตำรวจคือ ชื่อสัตย์สุจริต (.814) รองลงมาได้แก่ กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง ความเที่ยงธรรม และมุ่งผลสัมฤทธิ์ (.689) เป็นลำดับท้าย ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมมากที่สุดคือ ชื่อสัตย์สุจริต (1.358) รองลงมาได้แก่ มุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเที่ยงธรรม และกล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้องเป็นลำดับท้าย และปัจจัยที่มีอิทธิพลผลรวมสูงที่สุดคือ ชื่อสัตย์สุจริต (2.172) รองลงมาได้แก่ ความเที่ยงธรรม มุ่งผลสัมฤทธิ์ และกล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง (.777) เป็นลำดับท้าย

สรุปได้ความว่า ตัวแปรชื่อสัตย์สุจริตมีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และผลรวมมากที่สุดต่อจริยธรรมตำรวจ ส่วนตัวแปรกล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้องอิทธิพลต่อจริยธรรมตำรวจน้อยที่สุด

ตารางที่ 4 อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมของตัวแปรที่มีต่อการปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ

อิทธิพลของตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล		
	ทางตรง	ทางอ้อม	ผลรวม
ชื่อสัตย์สุจริต (HONEST)	.814	1.358	2.172
กล้ายืนหยัดสิ่งถูกต้อง (CORRET)	.777	-	.777
มุ่งผลสัมฤทธิ์ (ACHORI)	.689	.833	1.392
ความเที่ยงธรรม (EQUITY)	.751	.424	1.528

หมายเหตุ: (1) อิทธิพลทางอ้อมของซื่อสัตย์สุจริต (HONEST) ได้จาก $(.611 \times .751) + (.684 \times .545 \times .751) + (.797 \times .777) = 1.358$ และอิทธิพลผลรวมได้จาก $.814 + 1.358 = 1.716$ (2) อิทธิพลทางอ้อมมุ่งผลสัมฤทธิ์ (ACHORI) ได้จาก $(.545 \times .751) + (.546 \times .777) = .833$ และอิทธิพลผลรวมได้จาก $.689 + .833 = 1.392$ และ (3) อิทธิพลทางอ้อมความเที่ยงธรรม (EQUITY) ได้จาก $(.546 \times .777) = .424$ และผลรวมได้จาก $.751 + .424 = 1.175$

อภิปรายผล

การที่ซื่อสัตย์สุจริตมีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และผลรวมมากที่สุดต่อจริยธรรม ดำรวจ อาจเพราะความหมายความซื่อสัตย์สุจริตกว้างหลากหลายประเด็น มีคำจำกัดความครอบคลุม (1) ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ (2) มีจิตสำนึกที่ดีและตระหนักในหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ (3) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของบุคคล (4) รับผิดชอบในผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน พร้อมทั้งจะรับการตรวจสอบและรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานเมื่อเกิดความบกพร่องข้อผิดพลาดขึ้น (5) ไม่ใช้ตำแหน่งอำนาจหรือหน้าที่หรือไม่ยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งอำนาจหรือหน้าที่ของตน แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ความซื่อสัตย์สุจริตอาจหมายถึงผู้ที่มีความประพฤติตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ไม่มีความลำเอียง ไม่ทุจริตคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รู้หน้าที่การงานของตนเอง ปฏิบัติเต็มกำลังความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่จำเป็นต่อทุกสังคมไม่ว่าจะเป็นความซื่อสัตย์ในระดับใดจำต้องมีการปลูกฝังทั้งนี้เพราะหากบุคคลขาดคุณธรรมข้อนี้เมื่อใดสังคมก็จะวุ่นวาย ไม่สงบ คนจะเอาไรต์เอาเปรียบกันและเห็นแก่ตัวมากขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย

ความหมายซื่อสัตย์สุจริตของตำรวจ (ประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2564, 2564) เป็นเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้วยความโปร่งใส ไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่มิชอบเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความพร้อมรับการตรวจสอบและรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดี คำนึงถึง

สังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชนเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามพจนานุกรมได้ให้ความหมายของคำว่า “ซื่อ” ว่าหมายถึง ตรง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง ส่วนคำว่า “ซื่อตรง” หมายถึง ความประพฤติตรง ไม่เอนเอียง ไม่คดโกง และ “ซื่อสัตย์” คือความประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2557) พุทธภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า “สจฺเจณ กิตฺติ ปโปปติ” แปลว่าคนเราจะบรรลุถึงเกียรติได้เพราะความสัตย์ หมายความว่า คนที่จะมีเกียรติย่อมต้องเป็นคนที่มีความสัตย์ซื่อจึงจะเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในสังคมได้อย่างจริงใจโดยไม่ต้องไม่เสแสร้งแกล้งทำ เฉกเช่นอาชีพตำรวจที่ต้องการความยอมรับนับถือ ความเชื่อมั่นจากประชาชนในสังคม ตำรวจจำต้องประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานหลักของการปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2564

ส่วนคำว่าสุจริตความหมายตามหมายถึง ความประพฤติดี ความประพฤติชอบ การปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้อง ความสุจริตจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้นำจำเป็นต้องมีเพื่อให้การบริหารบ้านเมืองเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ทั้งนี้สุจริตได้ปรากฏชัดในหลักทศพิธราชธรรมที่เป็นหลักธรรมอันเป็นคุณสมบัติของผู้นำ โดยสุจริตเป็นหนึ่งในหลักอาชวะที่เน้นความซื่อตรง ซึ่งหมายความว่าความซื่อสัตย์สุจริต การตั้งตนอยู่ในความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ไม่ประพฤติทุจริต ไม่คดโกง เป็นการสุจริตต่อตนเอง ต่อบ้านเมือง ต่อประชาชนและต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำ เพราะถ้าผู้นำไม่มีความซื่อตรง ไม่ซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมที่ชอบคดโกงและทุจริต การบริหารกิจการบ้านเมืองจะเกิดความล้มเหลว ไม่เป็นไปเพื่อความเจริญของบ้านเมืองลวนนำไปสู่ความเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า นอกจากนี้สุจริตยังเป็นหนึ่งในหลักคุณธรรมและอยู่ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักธรรมาภิบาลถือเป็นคุณธรรมสำหรับผู้นำที่ดี ผู้นำที่ดีจึงต้องยึดมั่นในสุจริตเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีความถูกต้องดีงามและนำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีย่อมจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน

เห็นได้ว่าสุจริตเพียงคำเดียวหมายความรวมถึงคุณธรรมและเป็นพื้นฐานสู่คุณธรรมอีกหลายประการด้วยเช่นกัน สุจริตจึงเป็นธรรมอันบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ ตำรวจที่สุจริตจึงไม่ได้มีความหมายเพียงเรื่องของการไม่คดโกงและการไม่ทุจริตในเรื่องของทรัพย์สินเงินทองเท่านั้น แต่หมายความว่ารวมถึงการที่ตำรวจมีความสุจริตในการบริหารบ้านเมือง ซึ่งก็คือการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง โดยสุจริตต่อตนเอง สุจริตต่อผู้อื่น สุจริตต่อหน้าที่และสุจริตต่อองค์กรดังนี้

(1) สุจริตต่อตนเองหมายถึง การรู้จักยับยั้งชั่งใจในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง รู้จักควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนเองให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร (2) สุจริตต่อผู้อื่นคือ การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรงจริงใจ (3) สุจริตต่อหน้าที่คือ การไม่ใช้อำนาจหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์ รักในสิ่งที่ทำ รู้จักเรียนรู้ รับผิดชอบ และพัฒนางานในหน้าที่ให้เจริญก้าวหน้าและงอกงามต่อไป (4) สุจริตต่อองค์กรคือ การรักษาผลประโยชน์ ความลับ และทรัพย์สินต่าง ๆ ซึ่งหมายความรวมถึงการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนจากความเป็นจริงและการปฏิบัติตามกฎหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2566)

เช่นนี้สาระสำคัญเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตสรุปความได้หมายถึง ความประพฤติดี ความประพฤติชอบ ประพฤติตรงและการแสดงพฤติกรรมที่เป็นจริงทั้งกาย วาจาและใจทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นอย่างถูกต้องและดีงาม แบ่งได้เป็น 5 ด้าน (1) การไม่บิดเบือนข้อมูลจากความเป็นจริงหมายถึง การไม่พูดหรือแสดงพฤติกรรมให้ผิดแผกไปจากสิ่งที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงที่จะทำให้เกิดความเสื่อมเสียและเสียหายทั้งต่อตนเองและผู้อื่นประกอบด้วยการไม่กระทำอันใดให้ผิดแผกไปจากเดิมหรือจากข้อเท็จจริง การไม่พูดในสิ่งที่ผิดแผกไปจากเดิมหรือจากข้อเท็จจริง และการไม่คิดสิ่งผิดแผกไปจากเดิมหรือจากข้อเท็จจริง (2) การละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดหมายถึง ความรู้สึกภายในที่จะทำบาปทำความชั่วหรือทำสิ่งไม่ถูกไม่ควรและความกลัวบาป เกรงกลัวต่อความชั่วและผลของกรรมชั่วเช่น ความละอายและเกรงกลัวที่จะคิด จะพูดหรือจะทำความชั่ว ประกอบด้วยการรู้สึกละอายและเกรงกลัวที่จะคิดในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร รู้สึกละอายและเกรงกลัวที่จะพูดในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร และรู้สึกละอายและเกรงกลัวที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร (3) การปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาในทางที่ถูกต้องหมายถึง การให้ข้อตกลงหรือคำสัญญาโดยคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมตามหลักศีลธรรมและหลักกฎหมาย และแสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติตนหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับข้อตกลงหรือคำสัญญาที่ให้ไว้กับตนเอง บุคคล หน่วยงานและสังคม ประกอบด้วยการให้ข้อตกลงหรือคำสัญญาโดยคำนึงถึงความถูกต้องและการปฏิบัติสอดคล้องกับข้อตกลงหรือคำสัญญา (4) การไม่เบียดเบียนให้เกิดความเดือดร้อนหมายถึง การไม่คิด ไม่พูดและไม่กระทำการใดที่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วยการไม่กระทำอันใดที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่พูดสิ่งใดที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและไม่คิดสิ่งใดที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน และ (5) การไม่

ประพฤติหาประโยชน์ในทางที่เสื่อมเสียหมายถึง ไม่ประพฤติปฏิบัติ พูดและคิดในทางที่ไม่ถูกต้อง ควร เพื่อให้ได้ตามความต้องการของตนเอง อาจเป็นทรัพย์สิน สิทธิบาง อย่างหรือได้รับการ ให้ความสะดวกสบายอย่างเป็นพิเศษกว่าคนอื่น ประกอบด้วยการไม่ประพฤติหาประโยชน์ ในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่พูดเพื่อหาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และไม่คิดหาประโยชน์ในทางที่ไม่ ถูกต้อง (Cooper, Cohen, Huppert, & Levine, 2023; Um, 2023; Wilson, 2021)

ส่วนการที่ตำรวจมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.1) ที่ตกเป็นประชากรเป้าหมายคิดเห็น ประเด็นจริยธรรมตำรวจในระดับสูง โดยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่าการที่ประมวลจริยธรรม ข้าราชการตำรวจฉบับปัจจุบันที่บังคับใช้ในปี พ.ศ.2564 มีเนื้อหาสั้นกว่าประมวลจริยธรรมในปี พ.ศ.2553 เนื่องจากเนื้อหาฉบับเดิมที่เรียกว่า กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและ จรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 ในส่วนหนึ่งของมาตรฐานจริยธรรมได้รวม จรรยาบรรณเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรม ทำให้มีข้อกำหนดถึง 21 ข้อ (ในส่วนจริยธรรมข้อที่ 1- 15 ส่วนจรรยาบรรณข้อที่ 16-21) แตกต่างจากประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2564 ที่มีรายละเอียดเนื้อหาครอบคลุมฉบับเดิมและเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วน หากแต่มีข้อกำหนดเพียง 7 ข้อ ทำให้อ่านได้รวดเร็วขึ้น มีแรงจูงใจในการเข้าถึงข้อมูล ส่วนจรรยาบรรณจากเดิมที่รวมกัน ได้แยกออกจากจริยธรรมเป็นเอกเทศ โดยกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ ยึดคุณธรรม จริยธรรม วางตนให้เหมาะสม ครองตนอย่างพอเพียงที่เรียกว่าจรรยาบรรณตำรวจ นั้นปรากฏใน กฎ ก.ตร. ว่าด้วยจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2566" ทั้งนี้ตำรวจส่วนใหญ่เห็น ตรงกันว่ามาตรการส่งเสริมจริยธรรมเป็นมาตรการที่มีความสำคัญลำดับแรกเนื่องจากเป็น การเสริมสร้างและปลูกจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่และป้องกันปัญหาการกระทำผิดของ ตำรวจ ส่วนมาตรการการลงโทษเป็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งทั้งสองมาตรการจำเป็นต้องใช้ ลักษณะส่งเสริมกันและควรทำด้วยความเคร่งครัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการลงโทษที่ต้อง บังคับใช้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติลักษณะสองมาตรฐาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลที่ได้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 สรุปความว่าประชาชนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.1) เห็นว่าตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยแสดงออกถึงการมีจริยธรรมตำรวจในระดับสูง ส่วน ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 สรุปได้ว่าความซื่อสัตย์สุจริตมีอิทธิพลทั้ง

ทางตรง ทางอ้อม และผลรวมมากที่สุดต่อการปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ

การที่ความซื่อสัตย์สุจริตมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทั้งทางตรง ทางอ้อม และผลรวม นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมุ่งเน้นปลูกจิตสำนึกคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติได้โดยส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการเสริมสร้างค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริต เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต ทำหนังสือแสดงเจตจำนงสุจริต กำหนดตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์การประเมินความซื่อสัตย์ รมรงค์ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ มอบหมายหน่วยงานด้านการศึกษาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้รับผิดชอบกำหนดหลักสูตร พัฒนาและฝึกอบรมภาพรวมของคุณธรรมโดยเน้นเรื่องซื่อสัตย์สุจริต รวมถึงจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำประจำแต่ละกองบัญชาการพร้อมกับการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาอีก 3 หลักที่ตำรวจพึงปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจข้อที่ 2 ได้แก่ การยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และดำรงตนเป็นแบบอย่างด้วยการเป็นข้าราชการที่ดี ว่าทั้ง 3 หลักมีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมต่อการปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจหรือไม่ อย่างไร โดยศึกษาลักษณะเฉพาะเจาะจงและในเชิงภาพรวมเพื่อเปรียบเทียบข้อค้นพบที่ได้

เอกสารอ้างอิง

ประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2564. (2564, กันยายน 1). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 204 ง, หน้า 51-52.

วัจน์ บรรพโกสน. (2561). โครงการวิเคราะห์แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาจริยธรรมตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

- ศูนย์จริยธรรมและจรรยาบรรณ สำนักงานจเรตำรวจ. (2566). แนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของสถานีตำรวจ. เรียกใช้เมื่อ 28 ธันวาคม 2566, จาก <https://chorakaenoi.metro.police.go.th/ck>
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2555). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2558). การสร้างมาตรวัดสำหรับการวิจัยที่ถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- สังคม ม่วงนาค. (2565). การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2566). แนวทางการบริหารราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567: พลตำรวจเอกต่อศักดิ์ สุขวิมล. เรียกใช้เมื่อ 6 มกราคม 2567, จาก [file:///C:/Users/Administrator.PC-20231 2051239/Downloads](file:///C:/Users/Administrator.PC-20231%2051239/Downloads)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนโยบายและวิชาการสถิติ. (ม.ป.ป.). เทคนิคการสุ่มตัวอย่างและการประมาณค่า. เรียกใช้เมื่อ 28 ธันวาคม 2566, จาก [http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/Toneminute /files /55/A3-16.pdf](http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/Toneminute/files/55/A3-16.pdf)
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2557). ชื่อสัตว์. เรียกใช้เมื่อ 30 ธันวาคม 2566, จาก [http://legacy.orst.go.th/?Knowledge=E0%](http://legacy.orst.go.th/?Knowledge=E0%20)
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2566). ผู้นำ...สุจริต. เรียกใช้เมื่อ 30 ธันวาคม 2566, จาก [https://library. parliament.go.th/th/radioscript/rr2566-mar5](https://library.parliament.go.th/th/radioscript/rr2566-mar5)
- Creswell, J. (2014). Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches (4th ed). Retrieved December 22, 2023, from https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_609332/objava105202/fajlovi/Creswell.pdf
- Cooper, B., Cohen, T.R., Huppert, E.L., & Levine, E.E. (2023). Honest Behavior: Truth-Seeking, Belief-Speaking, and Fostering Understanding of the Truth in Others. *The Academy of Management Annals*, 17(2), 66-79.

Um, S. (2023). Honesty: Respect for the right not to be deceived. *Journal of Moral Education*, 52(4), 48-62.

Westmarland, L. (2021). Police ethics and integrity: Keeping the ‘blue code’ of silence. *International Journal of Police Science & Management*, 22(4),

Wilson, A.T. (2021). Honesty as a virtue. *Metaphilosophy*, 49(3), 262-280.

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5*

THE DEVELOPMENT PROGRAME TO ENHANCE DIGITAL LEADERSHIP
COMPETENCIES OF SCHOOL ADMINISTRATORS
IN THE KHONKAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

Sutum Tummatasananon

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Sripatum University Khon Kaen Campus

E-mail: sutum011728@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อหาแนวการยกร่างโปรแกรม และตรวจสอบยืนยันโปรแกรมด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ซึ่งมี 4 Module ประกอบด้วย ทรัพยากรดิจิทัลเพื่อการศึกษา การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล และ การสื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมีอ ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมาก

* Received 11 October 2023; Revised 27 December 2023; Accepted 29 December 2023

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม, สมรรถนะภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหาร

Abstract

This research aimed to development program to enhance digital leadership competencies of school administrators in the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 . The key informant group consisted of nine experts (Connoisseurship) to draft the program framework and verify the program through a focus group discussion. The research instruments included a semi-structured interview and a program feasibility and suitability assessment. Data analysis statistics included mean and standard deviation. The research findings revealed as follows. the development program to enhance digital leadership competencies of school administrators in the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 consisted of: 1) principles, 2) objectives, and 3) content, which included four modules: digital resources for education, integrated digital teaching and learning, digital learning and application, and communication and professional participation. The evaluation results of competencies of school administrators in the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 showed that the overall suitability was at the highest level, and feasibility was at a high level.

Keywords: The develop program, Digital Leadership Competencies, School Administrators

บทนำ

ในสังคมยุคปัจจุบันจะพบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบูรณาการเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย บนฐานของสังคมที่รู้

คิด โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล ส่งเสริมการสร้างบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560) และจะเห็นว่าในสังคมยุคปัจจุบันจะประกอบด้วยคนหลายช่วงวัย จึงทำให้มีความแตกต่างระหว่างช่วงวัย ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างความแตกต่างของวัย เช่น การทำงานร่วมกับคนรุ่นใหม่จะไม่สามารถใช้วิธีการแบบเก่าๆ ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งคน Gen Y และ Gen Z ที่มีความคิดเป็นของตนเอง ชอบความท้าทาย และแสดงความสามารถที่หลากหลาย ไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งเดิม ๆ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะต่างวัยกัน ก็ยังต้องทำงานร่วมกัน ดังนั้นผู้นำต้องทำความเข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นที่เสริมสร้างมุมมองใหม่และการร่วมมือร่วมใจอย่างต่อเนื่องเปิดรับแนวคิดใหม่ เพื่อได้ความคิดเชิงสร้างสรรค์มาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2561)

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ด้วยการนำนวัตกรรมดิจิทัล และแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา (G-Suite for Education) มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา พร้อมกับมีนโยบายให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4, 2562) เพื่อยกระดับความเป็นผู้นำของผู้บริหารให้เป็นผู้ที่มีสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยี ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนความสามารถของผู้บริหารในการเป็นผู้นำดิจิทัลด้านการจัดการศึกษาและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ ดังนั้นผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำดิจิทัลจำเป็นต้องมีส่วนร่วมกับเพื่อนผู้บริหารและเกิดภาวะผู้นำจึงจะเป็นผู้นำในยุคสังคมดิจิทัลที่แท้จริง (เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม, 2560) ผู้บริหารนับเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา รวมถึงกระบวนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะเป็นเช่นนี้ได้ คุณภาพของผู้บริหารก็เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่สำคัญ เพราะถ้าผู้บริหารที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ

ผู้บริหารภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วขึ้น และจากผลการวิจัยของวัชรารมณ์ แสงทิพย์ และ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2566) พบว่า ภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของครู ที่ต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ การประยุกต์ใช้ดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อส่งเสริมสนับสนุนครูในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยผู้บริหารจะต้องนำความเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ (Kaganer, Sieberand Zamora, 2014)

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้แล้วต่อยอดองค์ความรู้ด้วยความคิดสร้างสรรค์ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การจัดทำฐานข้อมูลผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา จนถึงการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา อย่างไรก็ตามยังพบว่าในหลายๆ โรงเรียนยังดำเนินการใช้เทคโนโลยีได้ไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของภานุเดช แสงลุนและชยาภานต์ เรืองสุวรรณ (2565) ที่สำรวจภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า ระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจจะมาจากหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คุณวุฒิและประสบการณ์ในการบริหาร และปัจจัยสนับสนุน เช่น แก่นขนาดของสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยสนับสนุนนี้มีงานวิจัยที่พบว่า ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่แตกต่างกัน (สุนทรารมณ์ อินอ่อน, กรองทิพย์ นาควิเชตร และ วิภาส ทองสุทธิ, 2566) โดยโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีภาวะผู้นำดิจิทัลที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก (กันตชาติ กุดนอก, 2566)

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา ซึ่งมีบทบาทและมีภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้านบริหารการศึกษา จึงสนใจที่จะการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยแบบวิธีผสม (Mixed Method) โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม เพื่อให้องค์ประกอบ และตัวชี้วัด ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารและสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร และสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3,389 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 346 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เพื่อจำแนกขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 มีค่า IOC ระหว่าง .80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.930 และค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.896 เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ซึ่งยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารจากองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัล แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล และการออกแบบการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 จำนวน 9 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และประเมินความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ปิยะธิดา ปัญญา, 2567)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5

องค์ประกอบภาวะผู้นำ ดิจิทัลของผู้บริหาร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. ทรัพยากรดิจิทัลเพื่อ การศึกษา	3.58	0.69	มาก	4.60	0.52	มากที่สุด	0.284	3
2. การเรียนการสอนบูรณา การดิจิทัล	3.63	0.73	มาก	4.54	0.58	มากที่สุด	0.250	4
3. การเรียนรู้และ ประยุกต์ใช้ดิจิทัล	3.43	0.66	ปาน กลาง	4.53	0.55	มากที่สุด	0.320	1
4. การสื่อสารและมีส่วน ร่วมอย่างมีอาชีพ	3.42	0.57	ปาน กลาง	4.51	0.70	มากที่สุด	0.318	2
ค่าเฉลี่ย	3.49	0.66	มาก	4.54	0.58	มากที่สุด	0.293	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัลและการสื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมีอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล และทรัพยากรดิจิทัลเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และการลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล ($PNI_{modified} = 0.320$) การสื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมีอาชีพ ($PNI_{modified} = 0.318$) ทรัพยากรดิจิทัลเพื่อการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.284$) และ การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล ($PNI_{modified} = 0.250$) ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา มี 4 Module ประกอบด้วย Module 1 ทรัพยากรดิจิทัลเพื่อการศึกษา Module 2 การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล Module 3 การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล และ Module 4 การสื่อสาร

และมีส่วนร่วมอย่างมีอาชีพ 4) กิจกรรมพัฒนา ประกอบด้วย การศึกษาเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง 5) การวัดผลและประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม การประเมินความสามารถในความสามารถในการออกแบบจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ตรวจสอบยืนยันโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้โปรแกรม ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$) ดังนี้

2.1 Module 1 ทฤษฎาดิจิทัลเพื่อการศึกษา มีหลักการคือผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อและผู้บริหารต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนเทคโนโลยีโดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยที่คำนึงถึงความแตกต่างแบบการเรียนของนักเรียน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎาดิจิทัลเพื่อการศึกษา เนื้อหาประกอบไปด้วย 1) ความหมายทฤษฎาดิจิทัลเพื่อการศึกษา 2) ประเภทของทฤษฎาดิจิทัลเพื่อการศึกษา 3) ประโยชน์ของทฤษฎาดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยมีวิธีพัฒนา 1) การศึกษาเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง พร้อมทั้งการประเมินผลความเข้าใจก่อน – หลัง

2.2 Module 2 การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล มีหลักการคือการบูรณาการเรียนการสอนเข้ากับเทคโนโลยีและส่งเสริมความสามารถของนักเรียนและการจัดกิจกรรมทางการเรียนตามสภาพการณ์ของบริบททางการศึกษายุคใหม่ที่ต้องเตรียมการและสร้างความพร้อมให้บังเกิดขึ้นทั้งกับผู้เรียน ผู้สอน และผู้รับผิดชอบทุกฝ่าย ที่ควรพึงตระหนักและให้ความสำคัญ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถออกแบบการสอนบูรณาการดิจิทัลในการเรียน

การสอน เนื้อหาประกอบไปด้วย 1) ออกแบบการสอน (Instructional Design) 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างสร้างสรรค์ 3) การบูรณาการการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล 4) เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล โดยมีวิธีพัฒนา 1) การศึกษาเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง พร้อมทั้งการประเมินผลความเข้าใจก่อน – หลัง

2.3 Module 3 การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล มีหลักการคือการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจ นำทักษะการใช้ดิจิทัลมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพในเนื้อหาของข้อมูล การพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์กร เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาระยุกต์ใช้ดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัย เนื้อหาประกอบไปด้วย 1) การสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) การสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนการสอน โดยมีวิธีพัฒนา 1) การศึกษาเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง พร้อมทั้งการประเมินผลความเข้าใจก่อน – หลัง

2.4 Module 4 การสื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมืออาชีพ มีหลักการคือการบูรณาการเรียนการสอนเข้ากับเทคโนโลยีและส่งเสริมความสามารถของนักเรียนและการจัดกิจกรรมทางการเรียนตามสภาพการณ์ของบริบททางการศึกษายุคใหม่ที่ต้องเตรียมการและสร้างความพร้อมให้บังเกิดขึ้นทั้งกับผู้เรียน ผู้สอน และผู้รับผิดชอบทุกฝ่าย ที่ควรพึงตระหนักและให้ความสำคัญ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสามารถออกแบบการสอนบูรณาการดิจิทัลในการเรียนการสอน เนื้อหาประกอบไปด้วย 1) ออกแบบการสอน (Instructional Design) 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างสร้างสรรค์ 3) การบูรณาการการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล 4) เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล โดยมีวิธีพัฒนา 1) การศึกษาเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง พร้อมทั้งการประเมินผล โดย การประเมินการใช้สื่อและการประเมินความพึงพอใจในมีส่วนร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็นปฏิบัติกิจกรรม

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน ได้แก่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะการดิจิทัลเพื่อการศึกษา และการสื่อสาร และมีส่วนร่วมอย่างมีอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล และการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารยังไม่ได้รับการสร้างความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีของยุคปัจจุบัน เน้นผู้เรียนให้มีความเป็นผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งผู้บริหารเองต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่า และหลากหลายสำหรับสร้างบทเรียน นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (2563) ได้มีการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ข้าราชการผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เกิดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ แต่ทั้งนี้ก็ยังต้องมีการพัฒนาผู้บริหารผู้สอนตามยุคสมัย เป็นผู้บริหารยุคดิจิทัลที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ มีคุณธรรมให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้า ที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี จันทร์เต็ม (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาผู้บริหารในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาผู้บริหาร ในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีจรรยาบรรณ ซึ่ง ประกอบด้วย ความสามารถในการเข้าใจดิจิทัล ที่ทำให้เกิดความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่ จำเป็นในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ความเข้าใจสารสนเทศและสามารถประเมิน สื่อดิจิทัล รวมทั้งสามารถผลิตเนื้อหาและการ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือดิจิทัล โดยมีความเข้าใจดิจิทัลขั้นพื้นฐานและขั้นสูง โดยมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับ ทักษะการรู้สื่ การรู้เทคโนโลยี การรู้สารสนเทศ การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น การรู้การสื่อสาร และการรู้สังคม โดย ความเข้าใจดิจิทัลครอบคลุมมากกว่า ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ จริยธรรม ทศนคติ สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ ฤทธิ์บำรุง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำผู้บริหารด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำผู้บริหารด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับ สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 อภิปรายผล ได้ดังนี้

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา มี 4 Module ประกอบด้วย Module 1 ทฤษฎาดิจิทัลเพื่อการศึกษา Module 2 การเรียนการ สอนบูรณาการดิจิทัล Module 3 การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล และ Module 4 การ สื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมืออาชีพ 4) กิจกรรมพัฒนา ประกอบด้วย การศึกษาเรียนรู้ ออนไลน์ด้วยตนเอง การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และ การบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง 5) การ วัดผลและประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการเข้าร่วม โปรแกรม การประเมินความสามารถในความสามารถในการออกแบบจัดการเรียนรู้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการสอน และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ตรวจสอบยืนยัน โปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประเมินความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้โปรแกรม ผลการประเมิน

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบวิธีการพัฒนาผู้บริหารของโปรแกรมสอดคล้องกับแนวคิดของ (พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์ , 2561) ที่ได้กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารควรเป็นรูปแบบการพัฒนาแบบผสมผสานกันระหว่าง การพัฒนาแบบนอกเวลา ปฏิบัติงาน และ การพัฒนาแบบในเวลาปฏิบัติงาน ซึ่งวิธีการพัฒนาภาวะผู้บริหารของโปรแกรมมีหลักการพัฒนาคุลากรตามกรอบ 70 : 20 : 10 สอดคล้องกับแนวคิดของ Morgan McCall และคณะ (1996) ประกอบไปด้วย ร้อยละ 70 ด้วยวิธีการการบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง ร้อยละ 20 ด้วยวิธีการพัฒนาด้วยตนเองผ่านเครือข่ายออนไลน์ และ ร้อยละ 10 ด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ โปรแกรมประกอบด้วยองค์ประกอบการสร้างโปรแกรม และการพัฒนาโปรแกรมที่ถูกต้อง สมบูรณ์ ปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโปรแกรม พร้อมด้วยศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม ดังที่ Barr, D., Harrison, J., & Conery, L. (2011). ท่อธิบายขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรม โดยเริ่มด้วยขั้นตอนที่ 1 ขั้นการ ประเมินซึ่งเป็นการประเมินความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการวางแผนด้วยการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการประเมินผล ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการประเมินหลังการปฏิบัติ ซึ่งเห็นได้ว่าโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับ แนวคิดในการศึกษาวิจัย และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอบข่าย เนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของ Boone (1992) โดยสังเคราะห์ส่วนประกอบของโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาการจัดการเรียนรู้ 4) วิธีพัฒนา 5) การประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนในการพัฒนาที่ ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด

ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม อีกทั้งโปรแกรมภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 นี้ได้มีการตรวจสอบยืนยันโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่านและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้โปรแกรมอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2561) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล โดยรวมของโปรแกรมพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ แสงทิพย์, สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2566). ที่ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล โดยรวมของโปรแกรมพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากโดยโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผลการพัฒนา โดยรวมของโปรแกรมพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้นั้น ต้องดำเนินการพัฒนาโดยจัดให้มีโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ซึ่งมี 4 Module ประกอบด้วย ทฤษฎาดิจิทัลเพื่อการศึกษา การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล และ การสื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมือ โดยมีวิธีพัฒนา 1) การศึกษาเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผลการวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล ($PNI_{modified} = 0.320$) การสื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมีอาชีพ ($PNI_{modified} = 0.318$) ทรัพยากรดิจิทัลเพื่อการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.284$) และ การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล ($PNI_{modified} = 0.250$) ตามลำดับ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลที่ชัดเจน กำหนดเกณฑ์มาตรฐานให้ผู้บริหารทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรมีการจัดระบบการกำกับติดตามและประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) ที่มีความต้องการจำเป็นสูง

1.2 ผลการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ซึ่งมี 4 Module ประกอบด้วย ทรัพยากรดิจิทัลเพื่อการศึกษา การเรียนการสอนบูรณาการดิจิทัล การเรียนรู้และประยุกต์ใช้ดิจิทัล และ การสื่อสารและมีส่วนร่วมอย่างมี โดยวิธีพัฒนา 1) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง ดังนั้นสถานศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารใช้ดิจิทัลในการทำงาน สนับสนุนด้านงบประมาณให้แก่ผู้บริหาร จัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เป็นระยะ และต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการ จัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารได้เกิดความตระหนักในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคปัจจุบันกับการนำไปใช้ในการทำงาน โดยพัฒนาตนเองผ่านระบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้บริหารเกิดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรม เพื่อพัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ ว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 5 สามารถนำไปประยุกต์ในการพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษารูปแบบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้บริหารผู้นำ เพื่อให้สถานศึกษาได้มีรูปแบบและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยติดตามการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้บริหารผู้นำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้บริหารผู้นำ ในรูปแบบอื่น ๆ โดยมีวิธีการพัฒนาหรือกิจกรรมเสริมสร้างที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กันตชาติ กุดนอก. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. ใน ปริญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะธิดา ปัญญา. (2567). สถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- นันทรัตน์ ฤทธิ์บำรุง. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ใน วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2561). ผู้นำองค์กรในโลก VUCA. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 24(3), 450-458.
- พลฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2561). การบริหารการศึกษาใหม่: New Education Governance. การประชุมวิชาการราชบัณฑิตยสัจ. สำนักธรรมศาสตร์ และการเมือง ประเพณีวิชาศึกษาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภาและมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภานุเดช แสงลุน, ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ. (). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 11(41), 175-184.
- เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม. (2560). บทบาทและทักษะหลักของภาวะผู้นำในสังคมยุคดิจิทัล. วารสารธุรกิจปริทัศน์ 9 (2)ม 81-91.
- วัชรภรณ์ แสงทิพย์, สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา, 12 (6), 26-39.
- สุนทราภรณ์ อินอ่อน, กรองทิพย์ นาวิเชตร และ วิภาส ทองสุทธิ. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 17(2), (2023), 256-271.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (2563). กรอบแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- _____. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2560). แผนการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. 2561-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- Barr, D., Harrison, J., & Conery, L. (2011). Computational Thinking: A Digital Age Skill For Everyone. *Learning and Leading with Technology*, 38(6), 20–23.
- Boone, Edgar J. (1992). *Developing Programs in Adult Education*. Illinois : Waveland Press, Inc.
- McCall, M. (1996). What's the 70:20:10 Learning Model?. Retrieved from [https://elmllearning.com/why-everyone-should-just-stop-it-with-the-70-20-10- model/](https://elmllearning.com/why-everyone-should-just-stop-it-with-the-70-20-10-model/).
- Kaganer, E., Sieber, S., and J. Zamora. (2014). The 5 keys to a Digital Mindset. เรี ย ก ไ้ ซ้ เม่ อ 2 5 เม ษ า ย น 2 5 6 4 จ า ก <http://www.forbes.com/sites/iese/2014/03/11/the-5-keys-to-a-digital-mindset/2/#47c6c5e94f5f>

บทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ ในระบอบประชาธิปไตย*

DESIRABLE ROLES AND CHARACTERISTICS OF THAI POLITICIANS OF THE NEW GENERATION IN A DEMOCRACY

นันทพงศ์ ตันติยวุฒิ¹, กมลพร กัลยาณมิตร², สติธย์ นิยมญาติ³ และ ชูชีพ เบียดนอก⁴
Nantapong Tantiyavut¹, Kamolporn Kalyanamitra², Satit Niyomyaht³ and Chucheeb Biadnok⁴

¹⁻⁴คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Email: antnaruk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์บทบาทนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย (2) ประเมินคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย และ (3) เสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับบริหารและปฏิบัติงาน นักการเมือง นักวิชาการ และคนรุ่นใหม่ที่มีช่วงอายุอยู่ใน Gen-Z จำนวน 24 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตยพบว่า การเมืองในสังคมไทยกำลังอยู่ในยุคเปลี่ยนผ่านสู่การเมืองหน้าใหม่ โดยกลุ่มคน Gen Z กำลังเติบโตเป็นกลุ่มฐานเสียงสำคัญในอนาคต คนรุ่นใหม่จึงอยากเห็นนักการเมืองไทยที่เลือกมานั้นยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย นำเสนอนโยบายที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งการพัฒนาโครงการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้าการลงทุนควบคู่ไปกับการสร้างสังคมที่ยุติธรรมแลเท่าเทียมกัน (2) คุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึง

* Received 19 April 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 29 June 2024

ประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ต้องมีความรู้ความสามารถ ด้านภาษา เทคโนโลยี มีทักษะการสื่อสารที่ดี บุคลิกภาพที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าถึงง่าย ซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในสัจจะวาจาที่ให้ไว้กับประชาชน และ (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและคุณลักษณะ นักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ประชาชนจะใช้องค์กรทางการเมืองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกนักการเมือง นักการเมืองยุคใหม่จึงต้องดูแลทุกข์สุขให้ประชาชน และมีทัศนคติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและความทันสมัยต่อสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

คำสำคัญ: บทบาท, คุณลักษณะ, นักการเมืองไทย, พึงประสงค์, คนรุ่นใหม่.

Abstract

The objectives of this research were (1) to analyze the desirable roles of Thai politicians for the new generation in a democracy, (2) to evaluate the desirable characteristics of Thai politicians for the new generation in a democracy, and (3) to propose the suggestions of roles and characteristics of Thai politicians for the new generation in a democracy. The research was qualitative. Key informants included personnel from the office of the Election Commission at the administrative and operational levels, politicians, academics, and the new generation with an age range of Gen-Z, totaling 24 people through a purposive selection. The research tool was a semi-structure interview form. Data was analyzed by a descriptive summary.

The results of the research found that (1) the desirable roles of Thai politicians for the new generation in a democracy was found to be politics in Thai society was in the period of transition to new politics, with Gen Z people, growing into an important voting base group in the future. The new generation wanted to see the Thai politicians they chose adhere to democracy. Propose policies that helped improve the quality of life of people including the development of basic economic projects, promoted trade and investment along with creating a just and equal society, (2) the desirable characteristics of Thai

politicians for the new generation in a democracy must have knowledge and ability in language, technology, and good communication skills, a smiling personality, easy to approach, honest, adhere to the truth and words given to the people, and (3) the suggestions for roles and characteristics of Thai politicians for the new generation in a democracy were desirable for the new generation in a democracy, people would use political image as a criterion in deciding on politicians. Modern politicians must take care of the welfare of people and had an attitude that was altruistic and modern in response to changing social circumstances.

Keywords: Role, Characteristic, Desirable, Thai Politician, New Generation, Democracy

บทนำ

รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมืองไว้อย่างชัดเจนว่า ให้นั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมากกว่าที่จะเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน นั้นหมายความว่า กำหนดให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองในทุกขั้นตอน เช่น กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน (ทรงพล โชติกเวชกุล, สุรพล พรหมกุล และสมควร นามสีฐาน, 2564) ซึ่งการเลือกตั้งปี 2566 มีผู้มาใช้สิทธิทั้งหมด 39,293,867 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศประมาณ 52 ล้านกว่า คิดเป็น 75.22% โดยภาพรวมถือได้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีผู้มาใช้สิทธิสูงที่สุดตั้งแต่ กกต. จัดการเลือกตั้งมา 7 ครั้ง (workpointTODAY, 2566)

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางผู้แทนเพื่อกำหนดว่าใครจะเป็นผู้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย อาจกล่าวได้ว่าหากการ

ปกครองใดไม่มีการเลือกตั้งย่อมไม่ใช่การปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประเทศใดมีการเลือกตั้งจะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยต้องเป็นการเลือกตั้งที่ทำให้ความเป็นธรรมและผลการเลือกตั้งสามารถสะท้อนได้ตรงตามเจตจำนงของประชาชนมากที่สุด โดยเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย (ปฐมพงษ์ คำเขียว, 2565)

นักการเมืองหรือผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง เป็นส่วนประกอบสำคัญของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสำคัญพอ ๆ กับผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2549) ด้วยวิกฤติจริยธรรมทางการเมืองการปกครองไทยในยุคอดีตและปัจจุบันทำให้ภาพลักษณ์สถาบันทางการเมืองได้รับความเสื่อมเสียและต่างพร้อยในหลาย ๆ จุด เช่น การทุจริตเลือกตั้ง การฉ้อราษฎร์บังหลวงช่วยเหลือพวกพ้องให้ได้ตำแหน่ง การใช้ตำแหน่งแทรกแซงอำนาจหน้าที่ของข้าราชการประจำการใช้ทรัพย์สินงบประมาณราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว การบังคับให้ข้าราชการผู้น้อยทำผิดแทนตน การปรับหรือออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์นักการเมือง และเอาใจออกห่างจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีคำกล่าวซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า นักการเมืองแตกต่างจากรัฐบุรุษในแง่ที่ว่า นักการเมืองคือบุคคลที่คำนึงถึงผลการเมืองในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ส่วนรัฐบุรุษคือบุคคลซึ่งคิดถึงอนาคตของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งอนาคตเยาวชนรุ่นหลัง กล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐบุรุษนั้นถูกมองว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ และมีอุดมการณ์อย่างเหนียวแน่นต่อผลประโยชน์ของชาติและแผ่นดิน นักการเมืองจะถูกมองว่าเป็นบุคคลที่ติดยึดกับตำแหน่งอำนาจ แม้การดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะส่งผลในทางลบก็ตาม (ลิขิต ธีรเวคิน, 2549) ดังนั้น ระยะเวลากว่าทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยมีข้อเรียกร้องต่อนักการเมืองทั้งในด้านวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองจะต้องไม่ทุจริตคอร์รัปชัน (วิเชษฐ์ เกษมทองศรี, 2560)

อย่างไรก็ดี ในภาพรวมของสังคมไทยยุคปัจจุบันมีโครงสร้างประชากรที่แบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวัยหนุ่มสาวหรือกลุ่มคนทำงาน และกลุ่มวัยรุ่นหรือที่เรียกว่าคนรุ่นใหม่ ซึ่งในการจัดกลุ่ม คนที่มีการจำแนกแยกออกเป็นกลุ่มตามช่วงอายุ (Generation) สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก Gen - B (Baby Boomer) เป็นกลุ่มคนที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2489 - 2507 กลุ่มที่สอง Gen - X เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2508 - 2522 กลุ่มที่สาม Gen - Y เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2523 - 2540 (พลิชฐ์ ไชยวัฒน์ และสตีธร ธนานิธิโชติ,

2561) และคนกลุ่ม Gen Z หมายถึง คนที่เกิดหลังจากปี ค.ศ. 1995 หรือปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ด้วยวัยของแต่ละกลุ่มคนที่ต่างกันจึงอาจส่งผลให้เกิดการแสดงออกและวิถีชีวิตที่ต่างกันออกไปรวมถึงความคิดเห็นทางการเมืองของบุคคลในแต่ละกลุ่มแต่ละวัยที่มีมุมมองหรือวิถีคิดไม่เหมือนกัน ดังที่ เนตรภัทร อ่วมเครือ และวัลลภ รัฐนิตรานนท์ (2562) มีข้อสรุปทางวิชาการไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ทัศนคติทางการเมืองมีความแตกต่างกัน (โยธี ชัยวัฒน์ และคณะ, 2565) โดยเฉพาะประชากร Gen Z กลุ่มนี้ก็ไม่ได้มีประสบการณ์ในช่วงที่ประเทศมีประชาธิปไตยที่เศรษฐกิจเฟื่องฟู หรือช่วงประชาธิปไตยแบบไร้เสถียรภาพในอดีต แต่กลับต้องเผชิญกับความวุ่นวายทางการเมือง (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2566) แต่ในมุขกลับกัน ก็มีความ “ชัดเจน” ในการเลือกพรรคการเมือง รวมทั้งเลือกนโยบายที่สอดคล้องกับแนวคิด (สันตติ โพธิสา, 2566) คนกลุ่มนี้กำลังเติบโต เป็นกลุ่มฐานเสียงสำคัญของหลายพรรคการเมือง และถูกฝากความหวังให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนประเทศ (กองบรรณาธิการ The Active, 2566) ธรรมชาติของคนรุ่นใหม่ที่ยาวน้อย และเกิดท่ามกลางบรรยากาศของเทคโนโลยีทั้งหลาย ทำให้ได้เห็น ได้รับรู้ข่าวสาร จนมีความคิดอิสระ ค่อนข้างกล้า มีแนวโน้มไปทางเสรีนิยม และถ้าพรรคการเมืองอยากจะสื่อสาร เพื่อโน้มน้าวคนรุ่นใหม่ต้องสื่อสารด้วยการนำเสนอสิ่งใหม่ ก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลง (นันทนา นันทวโรภาส, 2566)

ทั้งนี้ ศูนย์สำรวจความคิดเห็นบ้านสมเด็จโพลล์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ดำเนินโครงการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเก็บจากกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนอายุ 18-30 ปีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 1,113 กลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลในวันที่ 25 มกราคม-30 มกราคม 2566 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยากได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณสมบัติ มีความซื่อสัตย์โปร่งใส มากที่สุด ร้อยละ 22.5 มีการปฏิบัติงานให้เห็นเป็นรูปธรรม ร้อยละ 19.8 มีความเสียสละทำงานเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 17.2 มีความขยันทุ่มเทในการทำงาน ร้อยละ 10.6 มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม ร้อยละ 10.5 หากต้องไปเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะตัดสินใจเลือก ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ 29.8 ผู้ที่อยู่ในพื้นที่และทำงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 20.2 ผู้ที่มีความเสียสละเพื่อสังคม ทำงานเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 27.8 ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประวัติการศึกษาและการทำงานอย่าง

มากมาย ร้อยละ 14.9 ผู้ที่เป็นลูกหลาน ตระกูลนักการเมือง ร้อยละ 3 หากมีการเลือกตั้งคิดว่า จะเลือกพรรคการเมืองจาก...พรรคการเมืองที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ 38 พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ชัดเจน ร้อยละ 24.3 พรรคการเมืองที่มีภาพตัวแทนของคนรุ่นใหม่ ร้อยละ 15.1 พรรคการเมืองที่มีนโยบายที่น่าสนใจ ร้อยละ 11.5 พรรคการเมืองที่เคยมีผลงานในอดีต ร้อยละ 6.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดว่าบุคคลที่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ควรมีคุณสมบัติ... มีคุณสมบัติที่มีความซื่อสัตย์โปร่งใส ร้อยละ 29.2 มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม ร้อยละ 16.6 มีการปฏิบัติงานให้เห็นเป็นรูปธรรม ร้อยละ 13.5 มีความเสียสละทำงานเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 11.8 มีการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว ร้อยละ 11.4 (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2566)

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเมืองในสังคมไทยเป็นการเมืองที่อยู่ในยุคเปลี่ยนผ่านระหว่างยุคเก่ากับยุคใหม่ (มติชนออนไลน์, 2563) ประชาชนใช้ภาพลักษณ์ทางการเมืองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น อาจทำให้นักการเมืองระมัดระวังไม่ทำสิ่งที่เสียหายทางการเมือง เพราะจะทำให้ภาพลักษณ์ทางการเมืองของตนเสียหาย หรือเป็นลบ เช่นไม่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ไม่กระทำการที่ขัดกับคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็จะพยายามสร้างสรรค์สิ่งที่ดีในทางการเมือง เพราะจะทำให้ภาพลักษณ์ของตนเองดีขึ้น เช่น การพยายามสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์กับประชาชน การแสดงวิสัยทัศน์ที่ดี และการใกล้ชิดประชาชนมากขึ้น เป็นต้นอันจะเป็นผลดีต่อพัฒนาการทางการเมือง (อัศวศิริ ลาป้อ, 2556)

จากสถานการณ์ข้างต้น จึงเกิดคำถามว่า บทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่เป็นอย่างไร ดังนั้น การศึกษาเรื่องนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมบทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทย ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้พรรคการเมืองปรับตัว ใส่ใจในบทบาทและคุณลักษณะของนักการเมือง เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันของผู้สมัครฯ ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ขณะที่ประชาชนก็จะได้นักการเมืองที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมสูง เข้ามาบริหารประเทศในระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของชนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อประเมินคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของชนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย
3. เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของชนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน 2542) ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง การทำทำตามบท การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

Lum (1979) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง เป็นหน้าที่ที่บุคคลหนึ่งพึงกระทำเมื่อเข้าครอบครองตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งรวมถึงหน้าที่ตามตำแหน่งและความคาดหวัง โดยเกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม การกระทำนั้นต้องขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของสังคมด้วย

Tomey (1992) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นไปตามความคาดหวังตามตำแหน่งในอาชีพหรือตำแหน่งที่สังคมกำหนดขึ้น ซึ่งโครงสร้างขอบบทบาทประกอบด้วย ลักษณะที่เฉพาะของแต่ละบุคคล การแสดงพฤติกรรมและตำแหน่งที่ครองอยู่

Broom and Selznick (1973) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น : 1) บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิ หน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ 2) บทบาทที่เป็นจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จากความเชื่อ ความหวังการรับรู้และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความ

กดดัน ชัดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในระยะเวลานั้น ๆ ด้วย 3) บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งเชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ

ดังนั้น ความหมายของบทบาทจึงอาจสรุปได้ใน 3 ประเด็น คือ 1) บทบาท เป็น ปทัสถานความรับผิดชอบซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนด มุ่งไปที่การบ่งชี้ถึงหน้าที่อันควรกระทำ 2) บทบาท คือ ความเป็นไปของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งหรือเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ 3) บทบาท เป็นการกระทำของบุคคลแต่ละคนที่สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ลิขิต ธีรเวคิน (2548) ให้ความหมายว่า ผู้นำทางการเมือง คือ บุคคลที่ต้องมีคุณลักษณะพิเศษสามารถเข้าถึงใจมวลชน บริหารประเทศได้โดยสามารถแก้ปัญหาทั้งปัญหาเฉพาะหน้า และปัญหาระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมีวิสัยทัศน์ และมีวุฒิภาวะในการทำงานรวมทั้งการใช้ชีวิตส่วนตัว

ธรรมนิติ (2564) ได้กล่าวว่า การเป็นผู้นำที่ดีจะต้องหมั่นฝึกฝน 10 คุณสมบัติสำคัญของผู้นำ คือ 1) มุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้นำต้องมีพลังในการทำงาน มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย เพื่อขับเคลื่อน ทีมให้กระตือรือร้นไปพร้อม ๆ กัน 2) สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ผู้นำที่ดีต้องเป็นนักสื่อสารที่ดีด้วย สื่อสารได้ตรง ประเด็นมีความแม่นยำ ไม่อ้อมค้อม ไม่ว่าจะเป็นการชมเชย วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ การบอกเป้าหมาย และสิ่งที่ควรทำอย่างชัดเจน และควรสื่อสารอย่างพอเหมาะพอดี มีการลำดับความสำคัญอย่างเหมาะสม 3) มอบหมายงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ผู้นำที่ดีไม่ต้องทำเองหมดทุกอย่าง เมื่อ มอบหมายงานให้ทีมหลักสำคัญคือควรทำให้ลูกทีมรู้สึกว่าเขามีความสำคัญ และรู้สึกถึงความเป็น เจ้าของในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ 4) เป็นผู้ฟังที่ดี คือ ผู้นำที่ดีจะเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย ต้องฟังเป็นและถามเป็น เพื่อที่จะได้ข้อมูล และเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นช่วยตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพเข้าถึงประเด็นต่าง ๆ ได้รวดเร็วขึ้น 5) มีระบบและระเบียบ คือ ผู้นำที่มีระบบและระเบียบจะช่วยทำให้ทุกอย่างชัดเจน ไม่วุ่นวายไม่สับสน ช่วยให้ทีมงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 6) มีส่วนร่วมกับทีม คือ การเป็นผู้นำที่ไม่ใช่แค่มีการสั่งการหรือควบคุมเท่านั้นแต่เป็น ผู้นำที่ต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทีม โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ทีมมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือที่สำคัญต้องแน่ใจว่าทีมมีความเข้าใจถูกต้องในสิ่งที่กำลังร่วมกันทำอยู่ 7) เป็นเจ้าของงานและความรับผิดชอบ คือ ถึงจะมีการจัดสรรแบ่งงานตามหน้าที่ความ รับผิดชอบให้ลูกน้องในทีมไปแล้ว แต่ผู้นำก็ยังคง

ความเป็นเจ้าของงานและความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ตลอดเวลากับงานนั้น ๆ 8) กล้าหาญและตรงไปตรงมา คือ ผู้นำที่ต้องมีความกล้าหาญสามารถเผชิญกับปัญหาได้ กล้าที่จะพูดให้ทีมรู้ถึงจุดอ่อนของตนเองที่เกิดขึ้น หรืองานออกมาไม่ได้อย่างที่คาดหวังไว้ เพื่อที่ทีมจะ ช่วยแก้ปัญหา นั้นได้ชัดเจนและไม่สับสน 9) รู้จักลูกทีม คือ ผู้นำต้องรู้จักจุดเด่นจุดด้อยของลูกทีมในการปกครอง และทราบว่าอะไรคือสิ่งที่ทำให้ทีมทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพ ผู้นำควรจะต้องรู้ถึงชีวิตส่วนตัวของลูกทีมด้วย เพราะจะช่วยให้เข้าใจและผลักดันชีวิตและการทำงานได้อย่างเหมาะสม และ 10) เป็นผู้ตามที่ดี คือ ผู้นำที่ดีจะเป็นผู้ตามที่ดีเห็นคุณค่าของทุกคนในทีมสร้างแรงบันดาลใจร่วม รวมถึงคอยส่งเสริมให้ลูกทีมสื่อสารระดมความคิดและเปิดกว้าง

ดังนั้น ผู้นำทางการเมือง จึงต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สามารถเข้าถึงใจมวลชน มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สามารถแก้ปัญหาทั้งปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีวุฒิภาวะในการทำงานรวมทั้งการใช้ชีวิตส่วนตัว

แนวคิดเกี่ยวกับคนรุ่นใหม่

คนรุ่นใหม่มีวิถีชีวิต ค่านิยม แนวคิด การดำเนินชีวิตหรือมีความสนใจการเมืองมากน้อยแค่ไหน และสนใจในแง่มุมไหนบ้าง เป็นสิ่งที่ยังไม่มีใครรู้หรือคาดเดาได้ แต่ถ้าพรรคการเมืองรู้หรือเข้าใจก็มีโอกาสได้คะแนนจากคนเหล่านี้ และที่สำคัญต้องเข้าถึงด้วยช่องทางที่ถูกต้องด้วย ถ้าแบ่งประเภทกลุ่มคนออกเป็นเจนเนอเรชั่นต่าง ๆ ได้แก่ เจนเนอเรชั่น Baby Boomer (เกิดปี พ.ศ. 2489 - 2507) เจนเนอเรชั่น X (เกิดปี พ.ศ. 2508 - 2522) เจนเนอเรชั่น Y (เกิดปี พ.ศ. 2523 - 2543) จะพบว่า คนรุ่นใหม่ที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งเป็นครั้งแรกจะอยู่ในคนรุ่น Gen Y เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การใช้สื่อออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียน่าจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคนกลุ่มนี้ แต่ก็เกิดคำถามขึ้นมาว่า แล้วในแง่ของวิถีชีวิต รสนิยมและแนวคิดของคนกลุ่มนี้เป็นคนรุ่น Baby Boomer ในทางการเมืองจะมีแนวคิดหรือทัศนคติที่ชื่นชอบถ้อยคำที่ดูเป็นหลักการใหญ่ ๆ อย่างเช่น คำว่า ปกป้องประเทศชาติ ความเจริญก้าวหน้า วัฒนาสถาพร มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นคำที่บ่งบอกเป้าหมายและอุดมการณ์ คนรุ่นนี้ถ้ามาทำงานเป็นนักการเมือง ก็จะมีสโลแกนในการหาเสียงเป็นคำกว้าง ๆ แต่วิธีการยังไม่ชัดเจน ไม่ได้บ่งบอกขั้นตอนว่าต้องทำอะไร เช่น จะทำการเมืองอย่างไร ก็อยากจะปฏิรูปการเมือง อยากพัฒนา

ประเทศ อยากพัฒนาเศรษฐกิจ อยากแก้ปัญหาความยากจน (พระครูวินัยธรอริษฐ์ สุวโทม และ พระใบฎีกาสุนิณะ อนินฺชิต, 2563)

คนรุ่น Gen Z นั้น เป็นประชากรรุ่นแรกที่พ่อแม่ออกไปทำงานนอกบ้านทั้งคู่ ซึ่งก็ทำให้คนรุ่นนี้เติบโตขึ้นจากการเลี้ยงดูของตอนอื่นมากกว่าพ่อแม่ กลุ่มเกิดในยุคที่เทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารกลายเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญออกไปแล้ว จึงส่งผลให้เครื่องมือสื่อสาร (โดยเฉพาะสมาร์ทโฟน) และสังคมออนไลน์กลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นกลุ่มที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารหลายทาง ทันโลก รู้จักเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่างๆ อันเป็นพื้นฐานให้เกิดการเปิดกว้างทางความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่มีอคติทางชนชั้น สนิท ศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ทว่าการเติบโตขึ้นในโลกเทคโนโลยี ก็หล่อหลอมให้คนกลุ่มนี้สนใจเรียนรู้ผ่านการมองเห็น (visual learning) ข้อมูลที่เข้าใจง่าย กระชับ มากกว่าการที่จะต้องใช้สมาธิจดจ่อเป็นเวลานาน (โพสต์ทูเดย์, 2562)

ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่

ลิขิต ธีรเวคิน (2552) “ความตื่นตัวทางการเมือง” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในวงกว้างมากขึ้น นั่นเพราะการตื่นตัวทางการเมือง หรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่สามารถผลักดันก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย”

คนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบันตื่นตัวกับการเมืองมากขึ้น เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเปิดประตูไปสู่โลกภายนอกหรือสังคมสาธารณะมากขึ้น และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ความสนใจเหล่านี้อาจเริ่มสนใจเมื่ออยู่ในโรงเรียนหรือในมหาวิทยาลัย เพราะเริ่มมีการทำกิจกรรม เริ่มเปิดประตูเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น เริ่มสนใจข่าวสารบ้านเมือง รวมทั้งสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากกว่าตำราเรียน อีกทั้งในปัจจุบันการเข้าถึงสื่อโซเชียลมีเดียและโลกอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องที่ไม่ยากและใกล้ตัวมาก สื่อออนไลน์ในปัจจุบันนำเสนอข่าวการเมืองแบบเรียลไทม์ รวดเร็ว และอธิบายกระชับ มีการใช้ภาพอินโฟกราฟิกให้มากขึ้นเพื่อให้กระชับ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการให้ความรู้ ทำให้ผู้คนทุกเพศทุกวัยที่มีสมาร์ทโฟนหรือเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสามารถรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองด้านสังคมการเมือง วัฒนธรรม และรวดเร็วมากขึ้น จึงทำให้เกิดคลื่นการตื่นตัวที่เห็นจากสื่อต่าง ๆ เช่น เฟ

ซบึก ยูทูบ ทวิตเตอร์ เป็นต้น (นัฐพงษ์ ป้องแสง, 2563) การเข้าถึงเทคโนโลยีและความทันสมัยทำให้คนรุ่นใหม่ที่มีอุดมการณ์เดียวกันรวมตัวกันได้ง่ายขึ้น หากเทียบกับแต่ก่อนเหตุผลเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นตื่นตัวทางการเมืองและกล้าแสดงออกมากขึ้น

การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในฮ่องกง ถือเป็นการแสดงออกซึ่งความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่ที่ถูกจดจำไปทั่วโลก โดยคนรุ่นใหม่พากันลุกขึ้นสู้กับระบอบจีน ระเบียบที่ได้ชื่อว่าเป็นอำนาจนิยมที่ใหญ่ที่สุดชุดหนึ่งของโลก ขบวนการประชาธิปไตยฮ่องกง หรือ ถูกเรียกขานว่า “ขบวนการปฏิวัติร่ม” โดยเริ่มต้นขึ้นจากเด็กมัธยมปลายกลุ่มหนึ่งที่ก่อตั้งกลุ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2554 โดยต้องการผลักดันประเทศใน 3 ด้าน ได้แก่ นโยบายด้านเยาวชน นโยบายด้านการศึกษาของฮ่องกง และ การปฏิรูปทางการเมือง โดยจุดยืนสำคัญของพวกเขาคือ การต่อสู้เรียกร้องให้ปกป้องนโยบายการศึกษาของฮ่องกง ไม่ให้รัฐบาลจีนเข้ามาแทรกแซง ภายใต้หลักการ “หนึ่งประเทศ สองระบบ” โดยคนรุ่นใหม่ในฮ่องกงใช้วิธีการต่อสู้ที่พัฒนาและหลากหลายอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น การชุมนุมแบบไร้แกนนำ การสลายตัวแล้วรวมใหม่อย่างรวดเร็ว การรวมตัวกันเป็นก้อนเพื่อความปลอดภัย คอยระวังการใช้บริการต่าง ๆ โดยไม่ให้ถูกติดตามโดยรัฐได้ ใช้อุปกรณ์ในการป้องกันสารเคมี ประยุต์สิ่งของในชีวิตประจำวันเป็นเกราะกำบัง ใช้แอปพลิเคชันสื่อสารแบบเครือข่าย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถูกพัฒนาได้ก็เพราะความระแวงว่าจะถูกใช้ความรุนแรงจากรัฐทำให้พวกเขาศึกษาหาความรู้ในการป้องกันตัวและประดิษฐ์เครื่องมือเพื่อต่อสู้กับรัฐ โดยเชื่อและพร้อมจะแลกชีวิตกับประชาธิปไตย (ข่าวสดออนไลน์, 2563)

การต่อสู้ในลักษณะที่กล่าวมานี้ สามารถเกิดขึ้นกับหลายประเทศในโลกปัจจุบันได้ ไม่ใช่เพราะมีตัวแบบเป็นฮ่องกง แต่เป็นเพราะคนรุ่นใหม่มีพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่าง แรงกล้า ทั้งยังเป็นเจนเนอเรชั่นที่คุ้นชินกับเทคโนโลยี อีกทั้งคนรุ่นใหม่ยังเชื่อในประชาธิปไตย และมีความตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ ของมนุษยชาติ เช่นเดียวกับในประเทศไทย ปรากฏการณ์คลื่นความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงทศวรรษนี้อาจไม่พ้น ปรากฏการณ์ New Voter ของคนรุ่นใหม่ (Voice Online, 2563) ซึ่งเกิดขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) เมื่อ 24 มีนาคม 2562 เพราะเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบเกือบ 5 ปี นับตั้งแต่กองทัพทำการยึดอำนาจในนามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งการเลือกตั้งครั้งสำคัญของกลุ่มคนรุ่นใหม่ครั้งนี้ทำให้เห็นถึงการตื่นตัวทาง

การเมืองของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ ที่พวกเขาเชื่อว่า หนึ่งเสียงของทุกคนมีความหมายมากกว่าในอดีต และนอกเหนือจากปรากฏการณ์ New Voter แล้ว ในปัจจุบันเราจะพบว่าคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยจำนวนไม่น้อยก็ลุกขึ้นชุมนุมเรียกร้องเพื่อพัฒนา และยกระดับการปกครองประเทศให้ทันสมัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจวบจนปัจจุบัน การต่อสู้ของคนรุ่นใหม่ในวันนี้ นับว่าพลิกหน้าประวัติศาสตร์ไทยที่มีมาเป็นอย่างมาก (กิตติทัศน์ ผกาทอง, 2563) และถึงแม้ว่าสถานการณ์ของบ้านเมืองในวันนี้จะเริ่มมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะฝ่ายผู้กุมกลไกอำนาจรัฐ ต้องการยุติบทบาทของกลุ่มผู้เคลื่อนไหวในนามคณะราษฎร 2563 อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด กระทั่งใช้วิธีการรุนแรงสลายการชุมนุมและจับกุมแกนนำ เมื่อกาลเวลาผ่านไปปรากฏว่าความเข้าใจเช่นนั้นคลาดเคลื่อน จึงผ่อนคลายด้วยการให้มีการยื่นประกันตัว แต่ทว่ากลุ่มผู้ชุมนุมที่มาจากคนรุ่นใหม่จำนวนมากในไทยก็ยังไม่ยุติ ยังคงรวมตัวกันทั่วประเทศด้วยความหวังว่าปลายทางในการต่อสู้จะนำมาด้วย การยุบสภาคืนอำนาจให้กับประชาชน และก้าวไปสู่ประชาธิปไตยของไทยที่เต็มใบ (ศิริสุตา แสงทอง, 2564)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คนรุ่นใหม่ หรือคน Gen Z ในยุคปัจจุบัน ที่เติบโตมาพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่อยู่แวดล้อม มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ และเรียนรู้ได้เร็ว คนกลุ่ม Gen Z เป็นประชากรกลุ่มอายุน้อยที่สุดในปัจจุบัน โดยในเจนเนอร์ชันนี้จะ เป็นช่วงที่มีประชากรเกิดใหม่น้อยลง เนื่องจากเป็นเมืองเพิ่มขึ้นทำให้มีภาระด้านการดำเนินชีวิตการทำงาน ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่าย และอื่นๆ ทำให้ค่านิยมการมีลูกน้อยลง

แนวคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย

คำว่า ประชาธิปไตย ภาษาอังกฤษใช้คำว่า democracy ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษากรีก คือ demos หมายถึง ประชาชน และ kratia หมายถึง การปกครอง โดยนัยทางภาษาเมื่อมารวมกันเป็น democracy จึงหมายถึง การปกครองโดยประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557)

ความหมายของคำว่าประชาธิปไตย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ได้ให้ ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

จิรัช (บรรพต) วีระสัยและคณะ (2550) ได้สรุปว่า “ประชาธิปไตย” ใช้ในสามความหมายใหญ่ ๆ ซึ่งถ้ากำหนดเป็นวงรอบหรือฐานะใหญ่ ๆ 3 ฐานะ ได้แก่

1) ในวงกรอบหรือฐานะเป็นปรัชญา ทฤษฎีหรืออุดมการณ์ทางการเมืองประชาธิปไตย ในความหมายนี้ มุ่งไปในเรื่องของความคิด เป็นสภาพทางมโนภาพ การกระทำทางใจ ซึ่งแตกต่างจากายกรรมและวจีกรรม) ทั้งของผู้นำและคนทั่วไป คือ ผู้บริหารประเทศและพลเมืองโดยทั่วไป เป็นการพิจารณาในเชิง

2) ในวงกรอบหรือฐานะเป็นรูปแบบการปกครอง โครงสร้างของรัฐบาลแบบประชาธิปไตย เช่น เป็นระบบรัฐสภาเป็นระบบประธานาธิบดี

3) ในวงกรอบหรือฐานะวิถีชีวิต (Way or life) ได้แก่ (1) วิถีแห่งการยอมรับ “เสียงข้างมาก” (2) การมีใจกว้าง (3) มีขันติธรรม (4) การไม่ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา (5) การมีความ เอาใจใส่ในกิจการบ้านเมือง อันเป็นเรื่องการประพฤติปฏิบัติในสังคม

หลักการสำคัญของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่โลกปัจจุบันนิยมใช้มากที่สุด โดยยึดหลักปฏิบัติพื้นฐานคล้ายกันคือมีโครงสร้างที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติในรัฐสภาและเลือกผู้แทนไปเป็นรัฐบาลในฝ่ายบริหารอีกต่อหนึ่ง ขณะเดียวกันประชาชนก็อาจเข้ามีส่วนร่วม ร่วมโดยตรงและโดยอ้อมในกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ ตามแต่โอกาสและความประสงค์ของตน โดยยึดลักษณะพื้นฐานของประชาธิปไตย ใช้ส่วนใหญ่เป็นเสียงสนับสนุนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ อันเป็นกิจกรรมสาธารณะ แต่ก็ยังใส่ใจดูแลเสียงข้างน้อยในสังคมอย่างเสมอภาคกัน เมื่อแต่ละประเทศนำแนวคิดและหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยไปใช้ก็มีการวิวัฒนาการกระบวนการ ประชาธิปไตยให้เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของแต่ละประเทศ ทำให้ประชาธิปไตยแต่ละประเทศมีรูปแบบเฉพาะมีกระบวนการวัฒนธรรมการเมืองต่างกัน มีผลสำเร็จ ล้มเหลวที่แตกต่างหลากหลาย (อุทัย หิรัญโต, 2542)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา มีประชากรวัยหนุ่มสาวที่มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ตามที่สำนักทะเบียนกลางกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.ในการเลือกตั้งที่มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 14 พฤษภาคม 2566 โดยแยกเป็นรายจังหวัด พบว่า ข้อมูล ณ วันที่ 22 มีนาคม 2566 มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 52,287,045 คน แยกเป็นชาย 25,136,051 คน หญิง 27,150,994 คน (สำนักทะเบียนกลาง กระทรวงมหาดไทย, 2566)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษา คือ เขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 24 คน ได้แก่ บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับบริหาร จำนวน 2 คน บุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับปฏิบัติงาน จำนวน 3 คน นักการเมือง จำนวน 5 คน นักวิชาการ จำนวน 4 คน คนรุ่นใหม่ที่มีช่วงอายุอยู่ใน Gen-Z จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคำถามสำหรับเก็บข้อมูลในแต่ละประเด็น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. บทบาทนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย มีผลการวิจัยสรุปได้คือ 1) ด้านบทบาททางการเมือง พบว่า นักการเมืองไทยจะต้องทำหน้าที่เป็น

ตัวแทนของประชาชนในการดำเนินทางการเมืองอย่างรอบคอบ คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ เมื่อได้รับการยอมรับจากประชาชนแล้วต้องรักษาอำนาจทางการเมืองของประชาชน มีจุดยืนที่ชัดเจนในการทำงานทางการเมือง ยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย 2) ด้านบทบาททางสังคม พบว่า นักการเมืองไทยจะต้องมุ่งมั่นยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และแก้ไขปัญหาความยากจน บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ป้องกันและปราบปรามปัญหาในสังคม สร้างความเป็นธรรม และส่งเสริมความเท่าเทียมกันในสังคม 3) ด้านบทบาททางเศรษฐกิจ พบว่า นักการเมืองไทยจะต้องพัฒนาโครงการพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ ส่งเสริมด้านการค้าการลงทุน สร้างความเป็นธรรมหรือความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ

2. คุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย มีผลการวิจัยสรุปได้คือ 1) ด้านความรู้ความสามารถ พบว่า นักการเมืองไทยต้องเป็นคนมีความรู้ความสามารถในเรื่องการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมายและระเบียบทางราชการต่าง ๆ มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงความสามารถในการบริหารงานและบริหารคน 2) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า นักการเมืองไทยต้องยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุภาพ ความอ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น มีศิลปะในการเข้าหาผู้อื่น หรือมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3) ด้านอารมณ์และสังคม พบว่า นักการเมืองไทยต้องควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงท่าทางหงุดหงิด ฉุนเฉียว หรือโกรธ ตลอดเวลา มีทัศนคติเชิงบวก ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเหตุผลในการตัดสินใจ และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ 4) ด้านคุณธรรม พบว่า นักการเมืองไทยต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เสียสละ มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความยุติธรรม มีอุดมการณ์ ไม่เห็นแก่ตัวและพวกพ้อง และยึดถือสัจจะ

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย มีผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทนักการเมืองไทย ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย หรือตามที่กฎระเบียบแบบแผนกำหนด ถือเอาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด สร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดความ

เหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม ส่วนคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ นักการเมืองยุคใหม่ต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่ง มีทัศนคติใหม่ (New Mindset) ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป รักษาสิ่งจรรยาบรรณที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อประชาชน และต้องเคารพกฎหมายบ้านเมือง

อภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. บทบาทนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย แบ่งเป็นประเด็น ได้แก่

1) ด้านบทบาททางการเมือง ที่พบว่า นักการเมืองไทยจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินการทางการเมืองอย่างรอบคอบ คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ เมื่อได้รับการยอมรับจากประชาชนแล้วต้องรักษาอำนาจทางการเมืองของประชาชน มีจุดยืนที่ชัดเจนในการทำงานทางการเมือง ยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2560) ได้กล่าวถึง นักการเมืองอาชีพ (Professional Politician) คือ นักการเมืองที่มุ่งหวังสร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติและประชาชน โดยเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อสร้างการเมืองให้มีความมั่นคงและโปร่งใส และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิงฟ้า ชัชวาลสุข (2563) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำทางการเมืองยุคใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำทางการเมืองยุคใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับสูงทุกด้าน ดังนี้ ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ด้านการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ด้านการตรวจสอบฝ่ายบริหาร และด้านความสำนึกรับผิดชอบตามลำดับ

2) ด้านบทบาททางสังคม พบว่า นักการเมืองไทยจะต้องมุ่งมั่นยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และแก้ไขปัญหาความยากจน บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ป้องกันและปราบปรามปัญหาในสังคม สร้างความเป็นธรรม และส่งเสริมความเท่าเทียมกันในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริสุตา แสงทอง (2564) คนรุ่นใหม่เชื่อมั่นในประชาธิปไตย ตระหนัก

ถึงสำคัญของเสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ ของมนุษยชาติ จึงทำให้เกิดคลื่นการตื่นตัวจากคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันอย่างชัดเจน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รพีพร ธงทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นยุคใหม่กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่นของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาพลักษณ์ส่วนตัวของผู้สมัคร รองลงมา คือ ตระกูล / เครือญาติ / เครือข่าย และน้อยที่สุด คือ ปัจจัยแวดล้อม

3) **ด้านบทบาททางเศรษฐกิจ** พบว่า นักการเมืองไทยจะต้องพัฒนาโครงข่ายพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ ส่งเสริมด้านการค้าการลงทุน สร้างความเป็นธรรมหรือความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Lum (1979) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง เป็นหน้าที่ที่บุคคลหนึ่งพึงกระทำเมื่อเข้าครอบครองตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งรวมถึงหน้าที่ตามตำแหน่งและความคาดหวัง โดยเกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม การกระทำนั้นต้องขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของสังคมด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดเขต สุกุลทอง (2566) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักการเมืองท้องถิ่นควรร่วมมือกันปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

2. **คุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย** แบ่งเป็นประเด็น ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถ พบว่า นักการเมืองไทยต้องเป็นคนมีความรู้ความสามารถในเรื่องการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมายและระเบียบทางราชการต่าง ๆ มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงความสามารถในการบริหารงานและบริหารคน สอดคล้องกับแนวคิดของ ลิขิต อธิเวศิน (2559) นักการเมืองที่ประสบความสำเร็จในฐานะนักการเมืองที่ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคม ไม่ว่าจะเป็นในฐานะสมาชิกรัฐสภาหรือรัฐมนตรีจะต้องมีความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้คือความรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรยุทธ สถาปนาศุภกุล (2560) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามทัศนะของประชาชน

อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่พึงประสงค์ ตามทัศนคติของประชาชนตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสติปัญญาและ ด้านบุคลิกภาพ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า นักการเมืองไทยต้องยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุภาพ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น มีศิลปะในการเข้าหาผู้อื่น หรือมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Guilford (2010) กล่าวว่า บุคลิกภาพนั้นเป็นลักษณะเฉพาะเจาะจงของแต่ละบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย รูปร่าง ภายนอก ความถนัด สภาพทางอารมณ์ ทัศนคติ ความสนใจ ความต้องการ และร่างกาย และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ จินารัตน์ (2565) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบลักษณะบุคลิกภาพและภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักการเมืองที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมือง และการไปออกเสียงเลือกตั้งของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X, Y และ Z ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดรับ การแสดงความถูกต้อง ลักษณะสิ่งจูงใจภายนอก ความยินยอมเห็นใจ และการมีอารมณ์ไม่มั่นคง 3) ด้านอารมณ์และสังคม พบว่า นักการเมืองไทยต้องควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงท่าทางหงุดหงิด ฉุนเฉียว หรือโกรธ ตลอดเวลา มีทัศนคติเชิงบวก ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเหตุผลในการตัดสินใจ และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อนุรักษ รัตนกุล และคณะ (2561) ระบุถึงคุณลักษณะของนายกรัฐมนตรีที่เหมาะสมกับสังคมไทย ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม ด้านอารมณ์และสังคม และด้านความรู้ความสามารถ 4) ด้านคุณธรรม พบว่า นักการเมืองไทยต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เสียสละ มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความยุติธรรม มีอุดมการณ์ ไม่เห็นแก่ตัวและพวกพ้อง และยึดถือสัจจะ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2553) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นคุณภาพของจิตใจ กล่าวคือคุณสมบัติที่สร้างจิตใจให้ตั้งงาม ให้เป็นคนมีจิตใจสูง ประณีตประเสริฐ เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา เป็นต้น และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาญ พันธ์นิยะ และฮาซันอักกริม ดงนะเต็ง (2563) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ในทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง จากการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ที่มีต่อ

คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านคุณธรรม และจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านบุคลิกภาพ ด้านประสบการณ์ในการทำงาน และด้านการบริหารกับด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของ คนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ที่พบว่า บทบาทนักการเมืองไทย ควรปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทที่ได้รับมอบหมาย หรือตามที่กฎระเบียบแบบแผนกำหนด ถือเอาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด สร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม ส่วนคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ นักการเมือง ยุคใหม่ต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่ง มีทัศนคติใหม่ (New Mindset) ตาม ยุคสมัยที่เปลี่ยนไป รักษาสัจจะวาจาเท่าชีวิต มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อ ต้องเคารพกฎหมายบ้านเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ ลิขิต อีรเวคิน (2552) “ความตื่นตัว ทางการเมือง” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในวงกว้างมากขึ้น นั้นเพราะการตื่นตัวทางการเมือง หรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นรากฐานสำคัญมา จากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่สามารถผลักดันก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพทาง การเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ “อาตมัยทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วีระศักดิ์ จินารัตน์ (2565) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบลักษณะบุคลิกภาพและ ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักการเมืองที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมือง และการไปออกเสียง เลือกตั้งของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X, Y และ Z ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ภาพลักษณ์ส่วนบุคคล มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความจริงใจ ความตื่นตัว สมรรถนะ มี ประสบการณ์ความรู้ และความเข้มแข็ง

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาทและคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคน รุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ได้แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังจากบทบาทนักการเมืองไทย

ของคนรุ่นใหม่ คือ นักการเมืองไทยจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินการเมืองอย่างรอบคอบ คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ มุ่งมั่นยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และแก้ไขปัญหาความยากจน สร้างความเป็นธรรม และส่งเสริมความเท่าเทียมกันในสังคม ส่งเสริมด้านการค้าการลงทุน สร้างความเป็นธรรมหรือความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ ในส่วนคุณลักษณะนักการเมืองไทยที่คนรุ่นใหม่ต้องการคือ เป็นคนมีความรู้ความสามารถที่รอบด้าน ทั้งเรื่องการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมาย มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ต้องมีบุคลิกภาพยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุภาพ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น มีศิลปะในการเข้าหาผู้อื่น หรือมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ มีทัศนคติเชิงบวก ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเหตุผลในการตัดสินใจ ปัญหา อีกทั้งต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีความยุติธรรม มีอุดมการณ์ และยึดถือสัจจะ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. นักการเมือง ควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้มีความเป็นนักการเมืองมืออาชีพ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมถึงบุคลิกภาพ อารมณ์และสังคม และคุณธรรม ให้เป็นที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย
2. นักการเมือง ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่ง เช่น มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ยึดผลประโยชน์ของส่วนรวม มีความจริงใจ มีความรับผิดชอบ กล้ารับผิดชอบ เคารพกฎหมายและกฎกติกาต่าง ๆ เพื่อความถูกต้อง และรักษาสัจจะในคำพูดของตน
3. พรรคการเมือง ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้นักการเมืองของตนเองให้มีคุณลักษณะ นักการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบอบประชาธิปไตย และคัดเลือกสมาชิกพรรค ที่มาความเหมาะสมมาลงสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทและคุณลักษณะนักรการเมืองไทยที่พึงประสงค์ในกลุ่มคนอื่น ๆ ในระบบประชาธิปไตย เช่น กลุ่ม Gen - B (Baby Boomer) กลุ่ม Gen - X กลุ่ม Gen - Y เป็นต้น เพื่อผลการศึกษาที่ครอบคลุมมากขึ้น
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ผลการศึกษาเรื่องบทบาทและคุณลักษณะนักรการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบบประชาธิปไตยที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาบทบาทและคุณลักษณะนักรการเมืองไทยที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ในระบบประชาธิปไตยในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ เลิศชูสกุล. (2566). วิเคราะห์ : X,Y หรือ Z Gen ไหน จะชี้ขาดผลเลือกตั้ง. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/cn32zyv9nr2o>
- กิตติทัศน์ ผกาทอง. (2563). คนรุ่นใหม่กับกิจกรรมทางการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 23 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.matichon.co.th/columnists/news>.
- ข่าวสดออนไลน์. (2563). ขวณรู้จัก 'ฮ่องกงโมเดล' คืออะไร ทำไมถูกนำมาเปรียบเทียบกับม็อบไทย. เรียกใช้เมื่อ 2 มิถุนายน 2566, จาก https://www.khaosod.co.th/politics/news_5125000
- จิโรโชค (บรรพต) วีระสัย. (2550). รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2560). คุณธรรมจริยธรรมนักรการเมือง. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- ทรงพล โชติกเวชกุล, สุรพล พรหมกุล และสมควร นามสีฐาน. (2564). พฤติกรรมของประชาชนใน ก า ร ต้ ด ลี น ไ จ ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 2 . Journal of Modern Learning Development, 6(6), 2544-265.
- ธรรมนิติ. (2564). 10 คุณสมบัติสำคัญของผู้นำ. เรียกใช้เมื่อ 22 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.dharmniti.co.th/10-คุณสมบัติสำคัญของผู้นำ/>
- นัฐพงษ์ ป้องแสง. (2563). คนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยที่แท้จริง. เรียกใช้เมื่อ 2 มิถุนายน 2566, จาก <https://isaanrecord.com/2020/03/10/the-democracy-for-new-generations/>
- นันทนา นันทวโรภาส. (2566). เลือกตั้ง 2566 จับตาคนรุ่นใหม่ ชี้ชะตาประเทศ สะเทือนชีกอ นุ ร ัก ษ นิ ย ม . สื่ บ คั น เมิ่ อ 2 6 มิถุนายน 2566 , จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2693093>
- เนตรภัทร อ่วมเครือ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านกุ่ม อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 6(1), 115.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2552). ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ยุคโลกาภิวัตน์ Global Paradigm of Public Management. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ปฐมพงษ์ คำเขียว. (2565). หลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญ. กรุงเทพมหานคร: ศาลรัฐธรรมนูญ.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2566). เลือกตั้ง 2566: ผลสำรวจเผย คนรุ่นใหม่อยากเห็นการเมืองไทยเปลี่ยน . เรียกใช้เมื่อ 31 สิงหาคม 2566 , จาก <https://www.prachachat.net/politics/news-1191>
- พระครูวินัยธโรธิษฐ์ สุวฑฒ์ และพระใบฎีกาสุชินนระ อนิณฺธิโต. (2563). คนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 5(2), 99-113.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). ธรรมนุญชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 122). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542.

(2542, 17 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก. หน้า 1-41.

พลีษฐ์ ไชยวัฒน์ และสตีร ธนานิธิโชติ. (2561). คนรุ่นใหม่ประชาธิปไตยช่วงเปลี่ยนผ่าน
ประชาชน-ความหวังหรือความฝัน. เรียกใช้เมื่อ 26 มิถุนายน 2566, จาก
<https://prachatai.com/journal>.

โพสต์ทูเดย์. (2562). เข้าใจความต่างคน 4 เจเนอเรชั่น ทลายช่องว่างเพื่อการทำงานที่แอปปี.
เรียกใช้เมื่อ 26 มิถุนายน 2566, จาก
<https://www.posttoday.com/life/healthy/587633>>

มติชนออนไลน์. (2563). คนรุ่นใหม่กับกิจกรรมทางการเมือง. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2566,
จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_2408961

โยธี ชัยวัฒน์, วงศ์โรจน์ วุฒินดา, มัญญารักษ์ ปริยาภรณ์, และ เต็มแก้ว ศศิธร. (2565). ความคิด
ทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ (Gen - Z) กับการใช้สิทธิ์เลือกตั้งท้องถิ่น: ศึกษากรณีการ
เลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 6 (1):179-90.

รพีพร ธงทอง. (2565). คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นยุคใหม่กับพฤติกรรมการตัดสินใจ
เลือกผู้นำท้องถิ่นของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 22(2),
297-310.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

ลิขิต อีร์เวคิน. (2548). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลิขิต อีร์เวคิน. (2549). คุณสมบัติสำคัญของนักการเมืองที่ดี. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2566,
จาก <https://mgronline.com/dailydetail/9490000061572>

ลิขิต อีร์เวคิน. (2552). การเมืองไทยและประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี้.

- วรยุทธ สถาปนาศุภกุล. (2560). คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ตามทัศนะของประชาชน อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 8(2), 245-253.
- วิเชษฐ์ เกษมทองศรี. (2560). นักการเมืองที่สังคมไทยต้องการจากการชุมนุมเรียกร้องของ กปปส.. วารสารรัฐศาสตร์, 59(3), 87-98.
- วีระศักดิ์ จินารัตน์. (2565). องค์ประกอบลักษณะบุคลิกภาพและภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักการเมืองที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมือง และการไปออกเสียงเลือกตั้งของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X, Y และ Z ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 22(3), 305-321.
- ศิริสุตา แสงทอง. (2564). ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ : จุดยืนประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคต. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(2), 287-297.
- สันหัต โพธิสา. (2566). เผยตัวเลขคนไทยแต่ละเจนเนอเรชั่น ตัวแปรสำคัญเลือกตั้ง 2566. เรีย ก ใ ช้ เมี อ 2 6 มิ ถุ น า ย น 2 5 6 6 , จ า ก <https://www.thaipbs.or.th/now/content/61>
- สุชานุช พันธนิยะ และฮาซันอักริม ดงนะแดง. (2563). คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง. สถาบันพระปกเกล้า, กันยายน-ธันวาคม 2563, 17-35.
- สุดเขต สกุธทอง. (2566). ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 4(1), 16-29.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). การพัฒนาการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อนรรักษ์ รัตนกุล และคณะ. (2561). คุณลักษณะของนายกรัฐมนตรีที่เหมาะสมกับสังคมไทยตามทฤษฎีของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9 (หน้า 1765- 1773). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- อัศวศิริ ลาปี่. (2556). ภาพลักษณ์นักการเมืองกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง จังหวัดสงขลา. วารสารวิทยบริการ, 24(1), 187-199.
- อิงฟ้า ชัชวาลสุข. (2563). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำทางการเมืองยุคใหม่. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย หิรัญโต. (2542). สารานุกรมศัพท์ทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Broom, L. and Selznick, P. (1973). Sociology : A text with adapted Readings. Fifthed. New York: Harpe and Row.
- Voice Online. (2563). เสียงสะท้อนส่วนหนึ่งของ 'New Voter' กว่า 7 ล้านคน กับ 'การเลือกตั้งครั้งแรก. เรียกใช้เมื่อ 2 มิถุนายน 2566, จาก https://voicetv.co.th/read/PwFDTDQ_K
- workpointTODAY. (2566). กกต.แถลงเลือกตั้ง 66 คนออกมาใช้สิทธิมากที่สุดในประวัติศาสตร์ ยืนยันผล 'ก้าวไกล' ชนะอันดับ 1. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566, จาก <https://workpointtoday.com/election66-result/>
-

การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพ
เหนือ กรุงเทพมหานคร*

PROMOTING CAREER AND GENERATING INCOME FOR THE ELDERLY
IN THE AREA OF NORTH BANGKOK ZONE, BANGKOK
METROPOLITAN

พิรรรยาห์ พูลเกิด¹, กมลพร กัลยาณมิตร², สถิตย์ นิยมญาติ³ และ ชูชีพ เปียदनอก⁴

Ki Phiranya Poonkerd¹, Kamolporn Kalyanamitra², Satit Niyomyaht³

and Chucheep Biadnok⁴

¹⁻⁴คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Email: Usamanee.p@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ และ (3) เสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ จำนวน 21 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานครนั้น ได้ให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น จึงมีการจัดโครงการส่งเสริมอาชีพฯ ตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสนในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ โดยมีการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาทักษะฝีมือผู้สูงอายุ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ได้ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อผลักดัน

* Received 14 April 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 29 June 2024

การจ้างงานผู้สูงอายุให้มากขึ้น มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ สร้างแรงกระตุ้นแก่ผู้ประกอบการภาคเอกชนให้มีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ตลอดจนความช่วยเหลือการทำตลาดออนไลน์ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ 2) ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ พบว่า จากสภาพร่างกายของผู้สูงอายุที่เสื่อมลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีในทิศทางลบ ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับโอกาสในการจ้างงาน ในขณะที่ผู้สูงอายุเองก็ปลีกตัวออกห่างจากสังคม ไม่ยอมกลับเข้าสู่ระบบการทำงาน และ 3) แนวทางการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ ได้แก่ ควรเริ่มจากการเสริมสร้างความแข็งแรงด้านสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อห่างไกลโรค เพิ่มมาตรการในการสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุให้มากขึ้น และจัดหาแหล่งเงินทุนสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อนำมาใช้เป็นทุนในการทำงาน

คำสำคัญ: การส่งเสริมอาชีพ, การสร้างรายได้, ผู้สูงอายุ, เขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ

Abstract

The objectives of this research were (1) to analyze the career promotion and generating income for the elderly in the Area of North Bangkok Zone, Bangkok Metropolitan, (2) to study the problems and obstacles in career promotion and generating income for the elderly in the Area of North Bangkok Zone, Bangkok Metropolitan, and (3) to propose the guidelines to promote the career promotion and generating income for the elderly in the Area of North Bangkok Zone, Bangkok Metropolitan. The research was qualitative. Key informants in this study included the executives and government personnel who involved an important role in promoting career and generating income for the elderly, and the elderly, both men and women, aged 60 years and over,

totaling 21 people by a purposive selection. The research tool was a semi-structured interview. The analysis used a descriptive summary.

The results of the research found that 1) the career promotion and generating income for the elderly in the Area of North Bangkok Zone, Bangkok Metropolitan had increasingly focused on the impact on the well-being of the elderly. Therefore, the career promotion projects had been organized in various communities to provide the elderly with opportunities to build careers and generate income by developing curriculum, developing the skills of the elderly, both short-term and long-term. It had used a mechanism of cooperation between the public and private sectors to push for more employment of the elderly. Self-employment was promoted, creating incentives for private sector entrepreneurs to employ elderly workers as well as assistance in online marketing for the elderly group, 2) the problems and obstacles in career promotion and generating income for the elderly in the Area of North Bangkok Zone, Bangkok Metropolitan found that the physical condition of the elderly deteriorated with increasing age causing it to affect the attitude of entrepreneurs in a negative direction. As a result, the elderly did not have employment opportunities. Meanwhile, the elderly also withdrew from society refusing to return to the work system, and 3) the guidelines to promote the career promotion and generating income for the elderly in the Area of North Bangkok Zone, Bangkok Metropolitan should start by strengthening the health of the elderly, to stay away from disease, added measures to support employment of more and more elderly people and provide financial resources for the elderly to use as capital for their work.

Keywords: Career Promotion, Generating Income, Elderly, North Bangkok Zone

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางประชากรอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านโครงสร้างอายุของประชากร ที่มีสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง (ต้องการการดูแลจากรัฐและครอบครัว) (Research Cafe' Thailand Science Research and Innovation (TSRI), 2562: 2) สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งหมด (วิณา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2564 :33) นอกจากนี้ไทยก็ถูกคาดการณ์ว่าจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศแรกของโลกที่ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุแบบสมบูรณ์ (Aged Society) เนื่องจากอัตราการเกิดของคนไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องโดยมีจำนวนการเกิดเพียงประมาณ 6 แสนคนต่อปี ซึ่งหากสถานการณ์ยังเป็นเช่นนี้ต่อไปแล้วนอกจากจำนวนประชากรไทยโดยรวมจะเริ่มลดลงแล้ว ไทยจะขยับขึ้นเป็นสังคมสูงอายุแบบสุดยอด (Hyper Aged Society) ซึ่งมีสัดส่วนประชากรที่อายุมากกว่า 65 ปีถึงร้อยละ 20 หรือมีประชากรอายุมากกว่า 60 ปีกว่าร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2584 โดยคาดว่าจะการขยับนี้ใช้เวลาเร็วกว่าประเทศญี่ปุ่นเสียอีก (วิชช์ เกษมทรัพย์, 2564:25) สัดส่วนประชากรสูงวัยที่กำลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทยในอนาคตที่จะเต็มไปด้วยผู้สูงอายุ ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นประชากรหลักของชาติเป็นบุคคลคุณภาพ (ฉัตรพร ถมกระจำง, 2565:121) โดยสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วดังกล่าว ย่อมหมายถึง ภาระของรัฐ ชุมชน และครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการยังชีพ ซึ่งภาวะสังคม สูงอายุนั้นไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบแค่ตัวบุคคลหรือภายในครอบครัวเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบในวงกว้างไปต่อภาคเศรษฐกิจในชุมชนไปจนถึงในระดับประเทศอีกด้วย (นราวุฒิ นุชนาคา, 2563:35) มุลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2556) ระบุว่า ในภาวะที่ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ หากผู้สูงอายุต้องออกจากกำลังแรงงาน โดยไม่มีรายได้จากการทำงานแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ ทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในเชิงเศรษฐกิจจากการที่ประเทศเป็นสังคมผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลต่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ปัญหา

การจ้างงาน การทดแทนแรงงาน การถ่ายทอดประสบการณ์ หรือการจัดการความรู้ระหว่างรุ่น เป็นต้น นอกจากนั้น ภาระทางเศรษฐกิจในภาคการเงินการคลังของรัฐจะมีมากขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลของประเทศที่จะสูงขึ้นในขณะที่รายได้ของรัฐบาลจะลดลง เนื่องจากการที่เก็บภาษีได้ลดลง รวมถึงระดับความมั่นคงของกองทุนประกันสังคมอาจลดลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระดับการออมและการลงทุนของประเทศในอนาคตได้

การพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ที่มุ่งสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ตามยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุในมาตรการที่ 2.3 มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553) ตลอดจน พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยเฉพาะในประเด็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ด้วยการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุในระบบและนอกระบบ การส่งเสริมการฝึกอาชีพ และการจัดหางานที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ แต่เท่าที่ผ่านมา ผลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมการทำงานเพื่อเป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจยังไม่บรรลุผล ยังขาดแผนปฏิบัติที่ช่วยผลักดันในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ (ขลิต สวัสดิ์ผล, 2563:56)

กรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุที่ครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น (สำนักข่าว Hfocus, 2565) จากการสำรวจล่าสุด กรุงเทพมหานครมีประชากร 5,588,222 คน (ไม่รวมประชากรแฝง) เป็นผู้สูงอายุถึง 1,140,509 คน ตัวเลขดังกล่าวบ่งชี้ว่ากรุงเทพมหานครเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว (สยามรัฐออนไลน์, 2566) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกครอบครัวนับตั้งแต่การดูแลผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพา การคงไว้ของรายได้ผู้สูงอายุ ตลอดจนผลที่เกิดต่อพลวัตทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อถึงวัยสูงอายุสภาพร่างกาย จิตใจ และสังคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด สภาพร่างกายจะเสื่อมลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น สภาพจิตใจก็มีการเปลี่ยนแปลงโดยจะหงุดหงิดง่ายและวิตกกังวลสูง อีกทั้งวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุก็

เปลี่ยนไป เพราะเกษียณอายุจากการทำงาน มีกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมทางสังคมลดลง ทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียบทบาทและความรู้สึกในคุณค่าของตนเองลดลง (วิไลพร ขำวงษ์ และคณะ, 2554:20) การสนับสนุนผู้สูงอายุเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาชุมชนเส้นเลือดฝอย เนื่องจากผู้สูงอายุมีประสบการณ์และความสามารถหลากหลาย กทม. มีหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนพื้นที่ให้เกิดชมรมและกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนงานสร้างรายได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเอง สิ่งสำคัญคือ สร้างคุณค่าความภาคภูมิใจ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (สยามรัฐออนไลน์, 2566)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาถึงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้โดยเฉพาะในประเด็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ด้วยการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุในระบบและนอกระบบ การส่งเสริมการฝึกอาชีพ รวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ แนวทางการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (2553) ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ทั้งนี้ผู้สูงอายุไม่ได้มีลักษณะเหมือนกันหมด แต่จะมีความแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ โดยแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุไว้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้สูงอายุตอนต้น อายุ 60 - 69 ปี เป็นผู้สูงอายุที่ยังมีกำลังช่วยเหลือตนเองได้

2) ผู้สูงอายุตอนกลาง อายุ 70 - 79 ปี เป็นผู้สูงอายุที่เริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายเริ่มอ่อนแอ มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง

3) ผู้สูงอายุตอนปลาย อายุ 80 ปีขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยบ่อยขึ้น อวัยวะเสื่อมสภาพ และอาจมีภาวะทุพพลภาพ

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994) ให้ความหมายผู้สูงอายุไว้กว้าง ๆ สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี หรือมากกว่าเมื่อนับตามวัยหรือ หมายถึง ผู้ที่เกษียณจากการทำงาน เมื่อนับตามสภาพเศรษฐกิจ หรือหมายถึง ผู้ที่สังคมยอมรับว่าผู้สูงอายุกำหนดจากสังคม วัฒนธรรม

การสำรวจสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ปัญหาหลัก ๆ ที่ผู้สูงอายุไทยเผชิญอยู่นั้นประกอบด้วย

1) ปัญหาด้านสุขภาพกาย โดยกระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีโรคที่คุกคามผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคหัวใจ โรคเมเร็ง และโรคเบาหวาน

2) ปัญหาด้านสุขภาพจิต จะพบมากในผู้สูงอายุ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขนาดใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก จากผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ผู้สูงอายุ ซึ่งต้องพึ่งพาลูกหลานต้องคิดมาก เครียด และจะถูกทอดทิ้งอย่างรวดเร็ว

3) ปัญหาไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่วัยกลางคนได้ การเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย บางครั้งทำให้บางคนอาจปรับตัวไม่ทัน จึงเกิดความเครียด ซึมเศร้า โกรธง่าย ใจน้อยและมองโลกในแง่ร้าย

4) ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ไว้ที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชนบท และตามชุมชน แออัดต่างๆ ที่ลูกหลานต้องดิ้นรนหารายได้โดยทำงานในเมืองหลวง ซึ่งปัจจุบันเพิ่มความรุนแรง มาก อันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (เพ็ญแข ประจันปัจฉิก, 2545 :82-86)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

องค์การอนามัยโลก (1994) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็น มโนทัศน์หลายมิติที่ประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพา ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อส่วนบุคคลได้ วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตแต่ละบุคคล

Orem (1991:21) ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า เป็นการรับรู้ถึงภาวะที่ปรากฏอยู่ของ ตน ซึ่ง แสดงออกโดยความพึงพอใจ ความยินดี และการดำรงไว้ซึ่งความเป็นบุคคล คุณภาพชีวิตจึงเกี่ยวข้องกับคุณภาพความสำเร็จในการใช้ความพยายามของบุคคล และการมีแหล่ง ประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เน้นว่าบุคคลสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้แม้จะมีความผิดปกติ ของโครงสร้างและการทำงานของร่างกาย

Ferrans (1990:65) ที่เสนอว่าคุณภาพเป็นความรู้สึกเป็นปกติสุข (Sense of Well-being) ของบุคคลซึ่งเป็นผลต่อความรู้สึกพึงพอใจของการดำรงชีวิต

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

Berg horn et al. (1981) ระบุองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุว่า ประกอบด้วย สภาพทางเศรษฐกิจ สุขภาพ สภาพแวดล้อม การพึ่งพาตนเอง และการทำ กิจกรรม

Denham (1991) เสนอว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต และด้านบุคลิกภาพและประวัติ ในอดีต

Peace (1990) แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตออกเป็น ด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านอำนาจบุคคล ด้านวัตถุวิสัย และด้านบุคลิกภาพ องค์การอนามัยโลกได้เสนอองค์ประกอบคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านร่างกาย (Physical domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวันเช่นการรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดของร่างกายได้ การรับรู้ถึงความสามารถ หรือศักยภาพในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สติ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตนเองที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เป็นต้น

3) ด้านสังคม (Social Relationship) คือการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่นการรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งในเรื่องการรับรู้อารมณ์เพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตเช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอย่างอิสระ มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวกมีแหล่งประโยชน์ด้านการเงินสถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่ามีกิจกรรมสันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2556:32) การส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นการจัดสวัสดิการในรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุครบวงจรในทุกมิติ
- 2) ชุมชนเป็นฐานและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ แขนงนำ อาสาสมัคร ชุมชน องค์เครือข่าย ภาครัฐ และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโดยมีองค์กรปกครองท้องถิ่นให้การหนุนเสริม

3) ผู้สูงอายุมีสถานที่รวมกลุ่มทำกิจกรรมครอบคลุมทุกมิติโดยเฉพาะมิติเศรษฐกิจ เน้นการสร้างรายได้และการมีงานทำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

4) ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุโดยเฉพาะการส่งเสริมด้านอาชีพ การผลิต การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

ชลัยพร อมรวัฒนา และคณะ (2551:21) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขหรือลดอุปสรรคเรื่องการทำงานของผู้สูงอายุในต่างประเทศประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัจจัยหลายประการดังนี้

1) การแสวงหาวิธีการส่งเสริมการทำงานของสูงอายุที่มีรูปแบบที่หลากหลายและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการทำงานในผู้สูงอายุในประเทศต่าง ๆ จะเห็นว่าในหลายประเทศมีความพยายามกำหนดรูปแบบ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจ้างงานสูงอายุที่หลากหลาย อาทิ รัฐบาลอังกฤษได้แสวงหาวิธีการจัดอุปสรรคในการทำงานผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องในหลายวิธีการ เช่น การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนายจ้างโดยผ่านการรณรงค์ที่เรียกว่า Age Positive การออกกฎหมาย Code of Practice on Age Diversity in Employment โครงการ New Deal 50 Plus การฝึกอบรมโครงการ The Employer Training Pilots หลักสูตรการเรียนตลอดชีพ และหลักสูตรการปรับปรุงและพัฒนาทักษะ ซึ่งมาตรการที่หลากหลายจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถช่วยเหลือแรงงานผู้สูงอายุให้มีโอกาสกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อีกครั้ง

2) ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศ จากการศึกษา พบว่า ประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การจัดสวัสดิการที่มีคุณภาพ เนื่องจากสภาพความสมบูรณ์ของร่างกาย และระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสนับสนุนให้มีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ดังนั้น ในประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่ภาครัฐจะจัดสวัสดิการที่มีคุณภาพที่หลากหลายให้บริการแก่ประชาชน

4) การออกมาตรการส่งเสริมให้นายจ้างจ้างแรงงานผู้สูงอายุด้วยความสมัครใจ เมื่อพิจารณาถึงมาตรการที่ประเทศต่าง ๆ นำมาใช้เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุ

5) การเพิ่มพูนความรู้และการพัฒนาทักษะ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีต่อความสำเร็จของการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ คือ การเพิ่มโอกาสในการเรียนให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดการสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ

การสร้างรายได้ในยุคสมัยใหม่สำหรับผู้สูงอายุ

วรโชติ โพธาราม (2563:122) ได้ศึกษาอาชีพของผู้สูงอายุในปัจจุบันยังมีอีกมากมายที่สามารถทำได้ โดยเฉพาะงานที่ได้เป็นนายตัวเอง เนื่องจากผู้สูงอายุมีเวลายืดหยุ่น มีอิสระในการเลือก อาจจะไม่ต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูลูกหลาน งานหนักหรืองานเบาก็สามารถเลือกได้ อีกทั้งยังได้อยู่บ้าน และช่วยคลายความเครียดได้อีกด้วย โดยตัวอย่างอาชีพต่าง ๆ เช่น

1) สอนหนังสือออนไลน์ ในช่วงโควิด-19 การเรียนออนไลน์เป็นที่นิยมมากขึ้น เนื่องจากทำให้สะดวกทั้งผู้เรียนและผู้สอนซึ่งการศึกษาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลาสำหรับทุกคน โดยผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์หรือความรู้ในเรื่องเฉพาะทางหรือมีภูมิปัญญาจากการสั่งสมประสบการณ์ หรือเป็นปราชญ์ชาวบ้าน สามารถนำมาแบ่งปันได้โดยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสอนออนไลน์ผ่านทางวิดีโอคอล การอัดคลิปวิดีโอการสอนลง YouTube หรือช่องทางอื่น ๆ อีกมากมาย

2) เป็นที่ปรึกษาเฉพาะด้าน องค์กรต่าง ๆ ในปัจจุบันมีความต้องการที่จะใช้ความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะด้านที่ได้จากผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ทำให้ในหลายองค์กรนิยมเชิญผู้สูงอายุที่เกษียณอายุการทำงานไปเป็นที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยในการตัดสินใจต่าง ๆ โดยเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำการวางแผนกลยุทธ์สำหรับองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน

3) ขายของออนไลน์ ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในปัจจุบันการซื้อขายบนโลกออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ได้อย่างมหาศาล เนื่องจากคนหันมานิยมซื้อของบนช่องทางออนไลน์กันมากมาย เพราะสะดวกและประหยัดเวลา และผู้ขายไม่ต้องเสียค่าพื้นที่ ไม่เหนือบ่ากว่าแรงกับการยืนขายตลอดเวลาทั้งวัน เพราะการอยู่บ้านเฉย ๆ ก็สามารถขายของออนไลน์ได้ เพราะฉะนั้นผู้สูงอายุ ก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน

4) ขายอาหารออนไลน์ ผู้สูงอายุบางท่านมีพรสวรรค์ในการทำอาหาร และประสบการณ์ที่สั่งสมมานานสามารถแบ่งปันความอร่อยให้กับคนรอบข้างได้ โดยในปัจจุบันช่องทางการขายอาหารมีมากมายไม่ว่าจะเป็น ร้านค้าออนไลน์ ช่องทางเดลิเวอรี่โดยสามารถประกอบอาหารจากที่บ้านตัวเองได้เลย หรือจะเปิดร้านขายที่บ้านก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถประสบความสำเร็จได้

5) นักสร้างสรรค์งานฝีมือผ่านสื่อดิจิทัล ผู้สูงอายุท่านใดที่มีความหลงใหลและมีฝีมือในเรื่องของงานศิลปะ ด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมมานาน ทำให้งานศิลปะที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ เช่น ภาพวาด เครื่องปั้น ผ้าทอ หรืองานแกะสลัก สามารถนำผลงานศิลปะมาวางขายออนไลน์ได้ โดยในยุคปัจจุบัน การซื้อขายงานศิลปะผ่านทางออนไลน์ก็เป็นหนึ่งในช่องทางที่มีความน่าสนใจ และจะยังสามารถสร้างรายได้เสริมได้อีกด้วย

6) นักเขียนหรือนักแปล การเล่าเรื่องราวประสบการณ์ชีวิต หรือความชื่นชอบที่จะแบ่งปันความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ผ่านตัวหนังสือ ก็สามารถเป็นช่องทางในการหารายได้โดยการเผยแพร่ผ่านโลกออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น ผ่านบล็อก เว็บไซต์ หรือหนังสืออีบุ๊ก ก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสร้างรายได้ในยุคดิจิทัล

7) ถ่ายภาพขายออนไลน์ ปัจจุบันการขายภาพถ่ายบนโลกออนไลน์เป็นที่นิยมมาก โดยมีหลายแพลตฟอร์มที่สามารถนำภาพถ่ายมาวางจำหน่ายได้ เช่น Shutterstock Dreamstime Fotolia นอกจากจะสร้างรายได้เสริมได้แล้ว ผู้สูงอายุยังได้ทำงานอดิเรกที่ตัวเองชอบ และยังได้ท่องเที่ยวหาไอเดีย หรือสถานที่ถ่ายรูปต่าง ๆ ช่วยแก้เบื่อแก้เหงาได้อีกด้วย

8) ทำเกษตรอัจฉริยะ ผู้สูงอายุส่วนมากชอบการปลูกต้นไม้ ทำสวน เนื่องจากได้อยู่กับธรรมชาติ อยู่กับความสงบ และได้ออกกำลังกายไปในตัว ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้มา ก็สามารถนำมาประกอบอาหาร โดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ หรือถ้าผลผลิตเหลือ ก็สามารถนำไปฝากเพื่อนบ้าน ขายตามท้องตลาด หรือจะฝากขายตามร้านสะดวกซื้อก็ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งในยุคปัจจุบันสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับการทำการเกษตรได้ อีกทั้งยังสามารถช่วยเพิ่มผลผลิต ลดแรงงานมนุษย์ และมีความแม่นยำในการบริหารจัดการแปลงปลูกได้เป็นอย่างดี

9) เปิดบ้านพักโฮมสเตย์ หากในบ้านของผู้สูงอายุมีพื้นที่เหลือ หรือมีบ้านพักตากอากาศที่ว่าง ก็สามารถริโนเวทให้เป็นบ้านพักโฮมสเตย์ โดยเฉพาะหากเป็นบ้านที่อยู่

แหล่งท่องเที่ยว นอกจากจะได้กลับบ้านตัวเองแล้ว ยังสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับตัวเองได้ สามารถอาศัยสื่อดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์หาลูกค้าสำหรับโฮมสเตย์ หรือใช้แพลตฟอร์มต่างๆ ในการให้บริการ จอที่ปัก เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษา คือ เขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 21 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารและบุคลากรหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน และบุคลากร ในสำนักงานเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โดยคัดเลือกตัวแทนเขตละ 2 คน คือ ผู้บริหาร 1 คน และ บุคลากร 1 คน 2) ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน โดยเลือกตัวแทนเขตละ 1 คน คละกันไปทั้งเพศชายและเพศหญิง และมีความหลากหลายด้านช่วงอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคำถามสำหรับเก็บข้อมูลในแต่ละประเด็น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร ได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานคร ได้มีการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ ได้แก่

1.1 การจัดฝึกอบรมความรู้ พบว่า มีการจัดโครงการส่งเสริมอาชีพฯ ให้กลุ่มผู้สูงอายุตามชุมชน เพื่อเสริมสร้างมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ โดยการเนื้อหาวิชาความรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดฝึกอบรมจะคำนึงถึงความสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ

1.2 การพัฒนาฝีมือ พบว่า มีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาทักษะฝีมือผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ไปใช้กับการประกอบอาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือสามารถให้ประสิทธิภาพการทำงานใกล้เคียงกับวัยแรงงานวัยอื่น

1.3 การจัดหางาน พบว่า อาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในหลากหลายรูปแบบ มีการสร้างฐานข้อมูลสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อใช้วิเคราะห์ศักยภาพของแรงงานสูงอายุ วางแผนการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมถึงส่งมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ทำอาชีพอิสระ

1.4 การส่งเสริมนายจ้าง พบว่า การกำหนดนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นายจ้างเกิดจ้างงานแรงงานผู้สูงอายุ การปรับปรุงมุมมองของนายจ้างที่มีต่อผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดมีการจ้างงานผู้สูงอายุมากขึ้น รวมถึงสำรวจความต้องการทำงานของผู้สูงอายุเพื่อสร้างโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ

1.5 การส่งเสริมการรวมกลุ่ม พบว่า มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะของการร่วมกลุ่มเป็นชมรมผู้สูงอายุ เพื่อสร้างตราสินค้าที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานภาครัฐจะคอยพัฒนาต่อยอดสินค้าสู่ตลาดออนไลน์ แต่การส่งเสริมยังขาดความต่อเนื่อง และผู้สูงอายุยังขาดการมีส่วนร่วม ติดบ้าน และแยกตัวออกจากสังคม

2. ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร ประเด็นด้านทัศนคติของสังคมและผู้ประกอบการที่มีต่อผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางที่เป็นลบ ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับโอกาสในการจ้างงาน เพราะมองว่าผู้สูงอายุไม่มีศักยภาพในการทำงาน การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพของผู้สูงอายุไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรและขาดความต่อเนื่อง การขาดเงินลงทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุปฏิเสธไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพและบางส่วนไม่ต้องการทำงาน

3. แนวทางการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการเพิ่มมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการ เสริมสร้างความแข็งแรงด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง มีศักยภาพในการทำงาน จัดอบรมเพิ่มทักษะหรือฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ รวมถึงการวัดประเมินผลเพื่อสะท้อนภาพการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้สูงอายุ นำภูมิปัญญาและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างงานสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ สนับสนุนและจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ช่วยเหลือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่สนใจ และมียอดขายมากขึ้น

อภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ
แยกเป็นประเด็นคือ

1) การจัดฝึกอบรมความรู้ พบว่า มีการจัดโครงการส่งเสริมอาชีพ ให้กลุ่มผู้สูงอายุ ตามชุมชน เพื่อเสริมสร้างมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ โดยการเนื้อหาวิชาความรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดฝึกอบรมจะคำนึงถึงความสอดคล้องกับ ศักยภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลัยพร อมรวัฒนา และคณะ (2551) ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีต่อความสำเร็จของการส่งเสริมการจ้างแรงงาน ผู้สูงอายุ คือ การเพิ่มโอกาสในการเรียนให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เพิ่มพูน ความรู้และพัฒนา ทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พายุ นาวาคุระ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบล หนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุยังมีความ สนใจที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมอาชีพ ที่มีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในอาชีพที่จะทำให้มี รายได้เพิ่มสูงขึ้นเพียงพอที่เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และต้องการมีเงินออมเพื่อใช้จ่ายใน เวลาที่ไม่สามารถทำงานได้

2) การพัฒนาฝีมือ พบว่า มีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนา ทักษะฝีมือผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ไปใช้กับการประกอบอาชีพของตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือสามารถให้ประสิทธิภาพการทำงานใกล้เคียงกับวัยแรงงานวัยอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ World Economic Forum (2017) คาดการณ์ว่าจะเกิดการ เปลี่ยนแปลงเรื่องทักษะในตลาดแรงงาน โดยสัดส่วนของแรงงานมากกว่าครึ่งจะต้องมีการ พัฒนาหรือเปลี่ยนทักษะสำคัญภายในปี ค.ศ. 2022 โครงสร้างอายุของกำลังแรงงานมีการ เปลี่ยนแปลงเนื่องจากคนมีอายุยืนยาวขึ้น เมื่อมีอายุคาดหมายเฉลี่ย (Life Expectancy) เพิ่มขึ้น กลายเป็นการเพิ่มโอกาสในการอยู่ในตลาดแรงงานนานขึ้น และสามารถสร้างประโยชน์ ทางเศรษฐกิจและรักษาเสถียรภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้ต่อไปแม้ในยามที่ สัดส่วนของวัยกำลังแรงงานเริ่มลดลง ดังนั้น แรงงานในวัยสูงอายุจะเป็นอีกกำลังสำคัญของการ ขับเคลื่อนตลาดแรงงานในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่ประกอบไปด้วยคนหลายวัย (Multi-Generational Workforce) ดังนั้น นโยบายที่สำคัญจากนี้ไปคือ การเพิ่มการลงทุนในการ พัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงอายุ (Reskill and Upskill) เพื่อเพิ่มความสามารถในการ ได้รับการจ้างงาน (Employability) ของแรงงานกลุ่มนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี

เทียนธาดา และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยามีดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนที่มีจิตอาสา 2) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายกับชุมชน 3) การสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ 4) การมีทรัพยากรในท้องถิ่น 5) การได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน 6) การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) การคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ 8) การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด 9) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และ 10) การได้รับการฝึกอบรมจากทางหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน

3) การจัดหางาน พบว่า อาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในหลากหลายรูปแบบ มีการสร้างฐานข้อมูลสำหรับผู้สูงอายุเพื่อใช้วิเคราะห์ศักยภาพของแรงงานสูงอายุ วางแผนการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมถึงส่งมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ทำอาชีพอิสระ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลัยพร อมรวัฒนา และคณะ (2551) การแก้ไขหรือลดอุปสรรคเรื่องการจ้างงานของผู้สูงอายุในต่างประเทศ ประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ ดังนี้ 1) การแสวงหาวิธีการส่งเสริมการจ้างงานในผู้สูงอายุที่มีรูปแบบที่หลากหลายและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 2) ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศ 3) การจัดสวัสดิการที่มีคุณภาพ 4) การออกมาตรการส่งเสริมให้นายจ้างจ้างแรงงานผู้สูงอายุด้วยความสมัครใจ และ 5) การเพิ่มพูนความรู้และการพัฒนาทักษะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ศรีสุชาติ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E6) ภาครัฐจึงควรสร้างแนวทางการจ้างงานผู้สูงอายุตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม โดยมีรูปแบบเพื่อเสริมสร้างการจ้างงานผู้สูงอายุได้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบที่ 1 เป็นการจ้างงานผู้สูงอายุที่อยู่ในระบบการทำงานแบบมีนายจ้างหรือการขยายการเกษียณอายุการทำงาน โดยเน้นผู้สูงอายุที่มีการทำงานอยู่ในระบบ รูปแบบที่ 2 เป็นการจ้างงานผู้สูงอายุผ่านระบบของการทำงานไม่เต็มเวลา เป็นแรงงานส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตหรืออยู่ในห่วงโซ่อุปทานของกระบวนการผลิตให้กับบริษัท รวมถึงการจัดระบบตลาดสินค้าที่มีผู้สูงอายุเป็นผู้ผลิตและเป็นผู้ขาย ซึ่งเป็นการดำเนินการที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งกลไกส่งเสริมรูปแบบของการทำงานกลุ่มนี้ คือ มาตรการภาครัฐที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการมีความยืดหยุ่นในการจ้างงานผู้สูงอายุ เช่น การทำตลาด

สินค้าให้กับผู้สูงอายุ และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการและการเพิ่มทักษะการทำงานให้ผู้สูงอายุ รูปแบบที่ 3 เป็นการจ้างงานผู้สูงอายุผ่านกลไกของการทำ CSR ของกิจการต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นงบประมาณเพื่อการจ้างผู้สูงอายุ การบริจาคเพื่อให้เกิดกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุในการทำงาน

4) การส่งเสริมนายจ้าง พบว่า การกำหนดนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นายจ้างเกิดจ้างงานแรงงานผู้สูงอายุ การปรับปรุงมุมมองของนายจ้างที่มีต่อผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดมีการจ้างงานผู้สูงอายุมากขึ้น รวมถึงสำรวจความต้องการทำงานของผู้สูงอายุเพื่อสร้างโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2558) ได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการทำงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน ดังนี้ 1) การใช้มาตรการจูงใจ ทั้งในด้านอุปทานและอุปสงค์ 2) การลดอุปสรรคต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยการสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 3) มาตรการสนับสนุน โดยการปรับปรุงกฎหมายการไม่เลือกปฏิบัติกับลูกจ้างสูงอายุ การสร้างระบบคัดกรองและจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน 4) การสร้างระบบการเงินการคลังมหภาค เพื่อพัฒนาระบบบำนาญและบำนาญและการออมให้เอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดการขยายอายุการทำงาน และ 5) การเตรียมความพร้อมคนไทยเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ศรีสุชาติ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E6) ผลการวิจัยพบว่า ภาครัฐควรมีมาตรการเสริมอื่นๆ เพื่อจูงใจให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ และไม่เป็นการบังคับสถานประกอบการให้ต้องมีการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน แต่เป็นการดำเนินการในลักษณะของความสมัครใจและมีการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุนผ่านรูปแบบทั้งเป็นตัวเงินและมีได้เป็นตัวเงินจากภาครัฐ ซึ่งตัวอย่างของมาตรการกลุ่มนี้ เช่น การยกย่องสถานประกอบการที่เป็นต้นแบบของการจ้างงานผู้สูงอายุ การส่งเสริมให้ภาคการเงินมีนวัตกรรมทางการเงินที่เหมาะสมต่อสังคมผู้สูงอายุ การส่งเสริมการอบรมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุ เป็นต้น

5) การส่งเสริมการรวมกลุ่ม พบว่า มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะของการรวมกลุ่มเป็นชมรมผู้สูงอายุ เพื่อสร้างตราสินค้าที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ โดยหน่วยงานภาครัฐจะคอย

พัฒนาต่อยอดสินค้าสู่ตลาดออนไลน์ แต่การส่งเสริมยังขาดความต่อเนื่อง และผู้สูงอายุยังขาดการมีส่วนร่วม ติดบ้าน และแยกตัวออกจากสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ นนทยา อิทธิชิน บัญชร (2559) การสร้างเครือข่าย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์กัน มีโครงสร้างและระบบการจัดการการเชื่อมโยงกันสามารถร้อยรัดความพยายามในการสร้างอาชีพต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันโดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติการกิจหลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์ และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นรูปของการรวมตัวกันแบบหลวม ๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พายุ นาวาคุระ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีการรวม กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับบริบทชุมชนของตนเองและให้มีความสอดคล้องกับสภาวะร่างกายของผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน

2. ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ ที่พบว่า ทักษะคติของสังคมและผู้ประกอบการที่มีต่อผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางที่เป็นลบ ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับโอกาสในการจ้างงาน เพราะมองว่าผู้สูงอายุไม่มีศักยภาพในการทำงาน การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพของผู้สูงอายุไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรและขาดความต่อเนื่อง การขาดเงินลงทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุปฏิเสธไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพและบางส่วนไม่ต้องการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2554) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสังคมจากสังคมแบบดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าทางเศรษฐกิจ และมักถูกทอดทิ้งไว้ลำพัง ทั้ง ๆ ที่ผู้สูงอายุอาจมีความต้องการรายได้มากกว่าในช่วงวัยกลางคน เช่น เกิดปัญหาสุขภาพทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาลมากขึ้น ต้องการคนดูแลเนื่องจากตนเองไม่แข็งแรง ดังนั้นผู้สูงอายุจะมีความต้องการ ด้านการเงินมากขึ้น ในกรณีที่ถูกปฏิเสธจากแหล่งทรัพยากรทางการเงิน เช่น การเกษียณอายุทำให้ครอบครัวของผู้สูงอายุต้องเผชิญกับการมีรายได้จำกัดรวมทั้งภาวะทางเศรษฐกิจที่ถดถอยส่งผลกระทบต่อรายได้ของผู้สูงอายุทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัสมล บุตรวิเศษ และอุปริญฐา อินทรสาด (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอมะนังนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ความแข็งแรงของร่างกาย การมีสมาธิในการทำงาน ความพึงพอใจที่ได้ผูกมิตรกับคนอื่น และชีวิตความเป็นอยู่ภาพรวมส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

3. แนวทางการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ ที่พบว่า ควรเพิ่มโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการเพิ่มมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการ เสริมสร้างความแข็งแรงด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง มีศักยภาพในการทำงาน จัดอบรมเพิ่มทักษะหรือฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ รวมถึงการวัดประเมินผลเพื่อสะท้อนภาพการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้สูงอายุ นำภูมิปัญญาและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างงานสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ สนับสนุนและจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ช่วยเหลือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่สนใจ และมียอดขายมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ วรโชติ โพธาราม (2563) ในปัจจุบันยังมีอาชีพอีกมากมายที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้ โดยเฉพาะงานที่ได้เป็นนายตัวเอง เนื่องจากผู้สูงอายุมีเวลายืดหยุ่น มีอิสระในการเลือก อาจจะไม่ต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูลูกหลาน งานหนักหรืองานเบาก็สามารถเลือกได้ อีกทั้งยังได้อยู่บ้าน และช่วยคลายความเครียดได้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา สุขะสุคนธ์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุด้วยผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการผู้สูงอายุควรพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมและกำหนดเป็นตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายประเภทและหลายระดับราคา การกำหนดราคาให้สอดคล้องกับคุณภาพและปริมาณของผลิตภัณฑ์ โดยพิจารณาต้นทุนประกอบ ภาครัฐควรจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับผลิตและจำหน่าย และจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางออนไลน์ประจำตำบลโดยมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ กรุงเทพมหานคร ได้เห็นกระบวนการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ โดยกรุงเทพมหานคร ได้มีการจัดฝึกอบรมความรู้ มีการจัดโครงการส่งเสริมอาชีพ เสริมสร้างมีความรู้ ฝึกทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ มีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาทักษะฝีมือผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นายจ้างเกิดจ้างงานแรงงานผู้สูงอายุ รวมถึงมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะของการรวมกลุ่มเป็นชมรมผู้สูงอายุ เพื่อสร้างสินค้าที่ผลิตโดยผู้สูงอายุ โดยอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในหลากหลายรูปแบบ สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบในประเด็นด้านทัศนคติของสังคมและผู้ประกอบการที่มีต่อผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางที่เป็นลบ ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับโอกาสในการจ้างงาน เพราะมองว่าผู้สูงอายุไม่มีศักยภาพในการทำงาน การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพของผู้สูงอายุไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรและขาดความต่อเนื่อง ผู้สูงอายุปฏิเสธไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพและบางส่วนไม่ต้องการทำงาน ในส่วนแนวทางการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุนั้น คือ กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการเพิ่มมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการ เสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง มีศักยภาพในการทำงาน จัดอบรมเพิ่มทักษะหรือฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ นำภูมิปัญญาและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างงานสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุช่วยเหลือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่สนใจ และมียอดขายมากขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเพื่อประกอบอาชีพของผู้สูงอายุไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรและขาดความต่อเนื่อง การขาดเงินลงทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักในคุณค่าของตนเองของผู้สูงอายุ การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมความรู้ การพัฒนาฝีมือ และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับตนเอง

3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มหรือกิจกรรมอาชีพของผู้สูงอายุในพื้นที่ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เช่น การสนับสนุนเงินทุน การจัดฝึกอบรมความรู้ และการพัฒนาฝีมือ จนสามารถสร้างงาน และสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในเขตโซนกลุ่มกรุงเทพเหนือ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพปัญญาวิจัย.

- ฉัตรพร ถมกระจำง. (2565). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตของโรงเรียนผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุเลย. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชวลิต สวัสดิ์ผล. (2563). นโยบายการทำงานและการจ้างงาน ผู้สูงอายุ: ข้อเสนอแนะบางประการ. วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน, 13(1), 117-132.
- ชลัยพร อมรวัฒนา และคณะ. (2551). การสังเคราะห์โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไปสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นนทยา อิทธิชินบัญชา. (2559). แนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุ. ในจังหวัดศรีสะเกษ. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 8(1), 111-121.
- นราวุฒิ นุชนาคา. (2563). แรงงานผู้สูงอายุกับการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน ในพื้นที่ตำบลราชาเทวะ จังหวัดสมุทรปราการ. ใน การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นัสมล บุตรวิเศษ, อุปรีษฐา อินทรสาด. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิศูนย์พระนครศรีอยุธยา.
- พายุ นาวาคุระ. (2564). แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่ออำเภอ เมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารมนุษยสังคมสาร (มมส), 19(3), 21-42.
- ภัทรา สุขะสุนนท์ และคณะ. (2564). แนวทางการสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุด้วยผลิตภัณฑ์ชุมชน ใน จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 23(2), 73-84.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556). รายงานการสังเคราะห์ข้อมูลจากเวทีวิชาการมนทัศน์ใหม่ นิยามผู้สูงอายุและการขยายอายุเกษียณ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- วรโชติ โพธาราม. (2563). การสร้างรายได้ในยุคสมัยใหม่ สำหรับผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 21 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.depa.or.th/en/article-view/making-modern-for-elderly>

- วิชช์ เกษมทรัพย์. (2564). เราเตรียมพร้อมกันหรือยัง กับการดูแลผู้สูงวัยอย่างมีคุณภาพและครอบคลุม. นครปฐม: งานสื่อสารองค์กร กองบริหารงานทั่วไป สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลพร ขำวงษ์ และคณะ. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 5(2), 32-40.
- ศศิพัฒน์ยอดเพชร. (2554). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ศรีสุชาติ. (2563). ทิศทางการจ้างงานของประเทศไทยในยุคอุตสาหกรรม 4.0. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สยามรัฐออนไลน์. (2566). กทม.เร่งสำรวจผู้สูงอายุ นำเข้าระบบสวัสดิการ สร้างงานพัฒนาชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 17 มิถุนายน 2566, จาก <https://siamrath.co.th/n/440105>
- สุภาวดี เทียนธาดา และคณะ. (2564). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2558). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักข่าว Hfocus. (2565). กทม. ขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อเนื่อง ดูแลครอบคลุมทุก มิติ . เรียก ใช้ เมื่อ 17 มิถุนายน 2566 , จาก <https://www.hfocus.org/content/2022/05/25151>
- Denham, M. J. (1991). Care of The Long-stay Elderly Patient. (2nd ed.). London: Chapman and Hall.
- Orem, D. E. (1991). Nursing Concepts of Practice. (4th ed.). Mosby-year Book.
- Peace, S.M. (1990). Researching Social Gerontology: Concepts, Methods and Issues. London: SAGE.

- Research Cafe' Thailand Science Research and Innovation (TSRI). (2562). สังคมผู้สูงอายุการเตรียมความพร้อมและรับมือกับสังคมผู้สูงอายุของไทย. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2566, จาก <https://researchcafe.tsri.or.th/aging-society/>
- World Health Organization. (1994). Division of Mental Health. Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools. Geneva: World Health Organization.
- World Economic Forum (2017). The Future of Jobs Report 2017. Insight Report. Centre for the New Economy and Society.

ปัญหา และ อุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อปัญหา
การขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน :

กรณีศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานคร*

DIFFICULTIES AND OBSTACLES OF POLICE OFFICERS IN DEALING
WITH THE PROBLEM OF SELLING PIRATED PRODUCTS IN THE FORM
OF MANNEQUINS FROM CARTOON MOVIES: A CASE STUDY OF THE
BANGKOK AREA

ลภัสวัฒน์ วรทัฬหศิริ¹ และ ธรรมวิทย์ เทิดอุดมธรรม²

Rapatsawat Worrathapsiri¹ and Thamavit Terdudomtham²

¹⁻²มหาวิทยาลัยรังสิต

¹⁻² Rangsit University, Thailand

Email: arnonpattana2017@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อปัญหาสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนและหาแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการได้แก่ สัมภาษณ์เชิงลึกและ วิจัยเชิงเอกสาร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนคือการขายบนอินเทอร์เน็ตและร้านค้า ในส่วนปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนคืออุปสรรคที่มาจากตัวกฎหมายลิขสิทธิ์กล่าวคือเป็นความผิด

* Received 14 April 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 29 June 2024

ส่วนตัวต้องมีการแจ้งความร้องทุกข์ก่อนจะดำเนินคดีตามกฎหมายได้และกฎหมายลิขสิทธิ์มีความล้าสมัย รวมไปถึงการที่กฎหมายลิขสิทธิ์มีเนื้อหาซับซ้อนยากแก่การเข้าใจจึงทำให้หลายๆคนไม่เข้ากฎหมายลิขสิทธิ์จึงลงมือขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ อีกทั้งยังเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าเพราะต้นทุนต่ำกำไรเยอะและที่สำคัญขาดการบังคับใช้กฎหมาย โดยแนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มีดังนี้ 1.แก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้เป็นความผิดต่อรัฐ 2.โรงเรียนปลูกฝังในเรื่องของการเคารพสิทธิ์ผู้อื่นเพื่อให้เด็กและเยาวชนโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีรู้จักควบคุมตนเองจะได้ไม่ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์หรือซื้อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง 3.การที่ประชาชนให้ความร่วมมือกับตำรวจในการประสานงานแจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อพบเห็นการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์อันเป็นไปตามหลักทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ตำรวจ 4. บังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับความผิด

คำสำคัญ: สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์, หุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

Abstract

This research study aims to examine the sales trends of pirated products, specifically models derived from animated films. Additionally, it seeks to identify the challenges and barriers faced by law enforcement agencies in addressing the issue of pirated products in the form of cartoon movie mannequins and to propose solutions and preventative measures. This study employs a qualitative research methodology. The procedures include in-depth interviews and document study, among others. The study findings indicate that pirated items in the shape of mannequins depicting cartoon movie characters are being sold online and in physical places. The challenges encountered by the authorities in addressing the selling of counterfeit merchandise in the form of cartoon movie mannequins mainly stem from copyright legislation. Specifically, copyright infringement is considered a private violation, necessitating filing a formal complaint before legal measures may be pursued.

The law and copyright legislation need to be updated, mainly due to the intricate and convoluted nature of copyright law. Consequently, a significant portion of the population needs more comprehension of copyright regulations, leading to the proliferation of counterfeit goods in the market. Furthermore, this venture is very advantageous because of its low expenses, substantial revenues, and, notably, the absence of government enforcement. The recommended guidelines for resolving and mitigating issues about counterfeit merchandise are outlined below is qualitative data analysis. 1. Revise the copyright legislation to classify it as a criminal violation against the government. 2. The school instils a sense of respect for the rights of others to cultivate responsible individuals who possess self-control and refrain from engaging in the sale or purchase of pirated items for personal gratification. 3. The general public collaborates with the police by organizing and reporting information on the sale of pirated products, aligning with the principles of police-community relations. 4. Ensure that the legislation is aligned with the severity of the offence.

Keywords: Pirated Products, Mannequins from Cartoon Movies , Economic Crime

บทนำ

สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นปัญหาเรื้อรังในไทย จนถูกมองว่ากลายเป็นหนึ่งใน “ภาพจำ” ของชาวต่างชาติที่มีต่อเมืองไทย หรือแม้แต่ “ภาพจำ” สำหรับชาวไทยด้วยกันเอง แม้กฎหมายไทยมีบทลงโทษต่อผู้ผลิตและผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์อย่างชัดเจน แต่จนถึงปัจจุบัน สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ยังสามารถพบเห็นได้ตามท้องตลาดทั่วไป เสมือนไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

และแทบจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยไปแล้ว (มติชน,2560) เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวแต่ดูเหมือนว่าคนไทยยังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร จึงเกิดปัญหาการละเมิดกฎหมายลิขสิทธิ์อยู่เสมอ (ไพบุลย์ อมรภิญโญเกียรติ, 2562) ในขณะที่ไทยยังคงเดินหน้าแก้ปัญหาและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างต่อเนื่องทุกช่องทาง โดยเฉพาะการซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือทางออนไลน์ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลกในปัจจุบัน และนอกจากจะสร้างความเสียหายต่อเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ในภาพรวม ตลอดจนความเชื่อมั่นของประชาชนผู้บริโภคที่มีต่อระบบการค้าขายออนไลน์ด้วย (BBC News ,2561)

การละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทยนับว่าเป็นปัญหาที่มีมานานและไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปได้ และดูเหมือนจะไม่มีทางหมดไปได้ ทุกวันนี้ต้องยอมรับว่า สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ สินค้าเลียนแบบมีอยู่มากมาย ทั้งสินค้า เครื่องใช้ ต่างๆ มีทั้งการเลียนแบบจากเครือข่ายในประเทศเอง และ มีการนำสินค้าเลียนแบบมาจากต่างประเทศ โดยเจ้าหน้าที่เองพยายามจะจับกุมและปรากฏข่าวจับกุมอยู่บ่อยครั้ง

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ส่วนหนึ่งเกิดจากพื้นฐานคนไทยที่ยังขาดความเข้าใจว่าแบบไหนจึงจะเข้าข่ายละเมิด หรือไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้น นโยบายอีกอย่างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ณ เวลาคือการมุ่งส่งเสริมให้คนไทยรับรู้/เข้าใจว่า การละเมิดลิขสิทธิ์นั้นผิดกฎหมาย ทำอย่างไรจึงจะไม่ละเมิด หรือว่าต้องใช้อย่างไรจึงจะปลอดภัย เพราะในปัจจุบันเรื่องลิขสิทธิ์เป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งลิขสิทธิ์ในสังคม Online(Law , 2564) และการจำหน่ายสินค้าปลอมที่ไม่ได้คุณภาพ เพื่อหลอกลวงขายให้กับผู้สนใจ เป็นการกระทำผิดกฎหมาย เป็นการทำลายเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข , 2564)

พ่อค้าแม่ค้าบางคนที่ไม่มีความรู้เรื่องลิขสิทธิ์ หรือบางคนก็รู้แล้วแกล้งทำเป็นไม่รู้ก็ตามแต่ เห็นว่าการตุนตัวนี้ขายดี ก็ไปดาวน์โหลดรูปภาพการ์ตูนต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ทั้งที่ตั้งและไม่ตั้งมาปั่นขายวางขายกันเป็นจำนวนมาก แต่การทำแบบนี้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และมีโอกาสถูกจับได้ง่ายๆ ซึ่งข่าวเรื่องการดำเนินคดีกับผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์แล้ว ก็มีให้เห็นกันอยู่แทบทุกวัน บางคนไม่ขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่ใช้

วิธีวาดตัวการ์ตูนให้คล้ายๆ แต่ไม่เหมือน กับของต้นฉบับ แล้วก็เอาไปขาย ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเพราะถือว่าเป็นการดัดแปลงงานที่มีลิขสิทธิ์ของผู้ใช้นั้นเอง (รู้ทันแมว, 2558) อีกมุมหนึ่งก็ต้องยอมรับว่าหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนเป็นสินค้าที่ขายง่าย ประเทศไทยมีสินค้าลักษณะนี้ที่เป็นสินค้าละเมิดสิทธิวางขายกันเป็นจำนวนมาก คดีละเมิดลิขสิทธิ์ในไทยหลายคดี จบกันที่ชั้นพนักงานสอบสวน เพราะคนขายไม่ยอมมีเรื่องขึ้นโรงขึ้นศาล ก็ให้เจ้าของเรียกค่าเสียหายมา ต่อรองในจำนวนที่ทุกฝ่ายยอมรับแต่ก็ไม่มี การดำเนินคดีทางกฎหมาย (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 2563) การละเมิดลิขสิทธิ์หมู่ผู้สร้างสรรค์งาน ผู้ประกอบการรายใหญ่บางรายก็ได้แสดงความกังวลในเรื่องนี้ออกมาตามสื่อสาธารณะต่างๆ ว่าได้รับความเสียหายจากการไม่บังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่ดีและชัดเจนพอ ในประเทศไทย (Salika, 2563) จากการศึกษาของศูนย์วิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เผยผล การศึกษาจาก “โครงการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของการละเมิดลิขสิทธิ์ต่ออุตสาหกรรม ของสื่อออนไลน์ในไทยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกฎหมาย (COPYRIGHT & VIDEO SHARING PLATFORM หรือ VSP)” พบการละเมิดลิขสิทธิ์สร้างความเสียหายกับอุตสาหกรรม คอนเทนต์และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่างมหาศาล คิดเป็นมูลค่ากว่า 90,000 ล้านบาท อัตรา จ้างงานลดลงถึงกว่า 40,000 ตำแหน่ง และยังส่งผลให้ผู้ผลิตคอนเทนต์ขาดแรงจูงใจในการ สร้างสรรค์งานต่อ เพราะผลงานไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างจริงจัง (BBC News, 2563)

งานสร้างสรรค์ที่ได้รับการคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญานั้น ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย สากลหรือกฎหมายในไทย มีข้อยกเว้นเหมือนกัน คือ หากเป็นการใช้ผลงานลิขสิทธิ์ของคนอื่น ในฐานะที่เป็นแฟนคลับสามารถทำได้ภายใต้หลัก "การใช้ที่สมเหตุสมผล" แต่สิ่งที่จะเป็นปัญหา คือ ถ้าเราเอางานลิขสิทธิ์พวกนี้มาขาย โดยแสวงหากำไร เช่น การโพสต์บนเฟซบุ๊กหรือสื่อ สังคมออนไลน์เพื่อขาย หรือรับผลิตสิ่งของเพื่อขาย ตามกฎหมายลิขสิทธิ์จะถือว่ามีความผิด ก่อนข้างชัดเจน" (นายไพบูลย์ อมรวิญญูเกียรติ, 2562)

ดังนั้นการจัดการแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจำภาพยนตร์ การ์ตูน จึงต้องมีการแก้ปัญหาโดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของอาชญากรรมต่างๆเช่น

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ , การโกงลูกค้า , การโจรกรรมข้อมูล , การให้สินบน รวมไปถึงการแก้ปัญหาโดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับ “การบริหารงานยุติธรรม” และความรู้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวมิให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อปัญหาการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน
3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

- 1) การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นเอกสารซึ่งจัดทำหรือพิมพ์เผยแพร่ในลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ หรือมีการบันทึกในลักษณะของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสำรวจความเป็นจริงของสถานการณ์
- 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ทศนะ มุมมองจากกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ทศนะ มุมมอง ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ผู้ที่เคยจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ตัวแทนจัดจำหน่าย รวมทั้งสิ้น 14 คนประกอบด้วย

1. อดีตผู้จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน 3 คน
2. ผู้บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน 3 คน

3. กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ 5 คน

4. ตัวแทนจัดจำหน่าย 3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์

การวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้ข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ดำเนินการขับเคลื่อนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เนื่องจากมีความยืดหยุ่นสูง ทำให้ผู้วิจัยสามารถซักถามพูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์อย่างละเอียดลึกซึ้ง และผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นทัศนคติ และมุมมองอย่างกว้างขวาง เป็นอิสระ และผู้วิจัยสามารถซักถามผู้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมในรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนหรือมีข้อสงสัยเพิ่มเติมได้

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน

1. ร้านค้า

การขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนที่สามารถพบเห็นได้ในรูปแบบแรกคือการเปิดร้านขายไม่ว่าจะเป็นการเปิดร้านขายตามตลาดนัด เปิดร้านขายตามห้างสรรพสินค้า เปิดร้านขายตามข้างถนน เปิดร้านขายในตลาด ซึ่งทำให้ผู้ที่บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์หาซื้อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนได้ง่าย

2. อินเทอร์เน็ต

การขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนที่สามารถพบได้ในอีกรูปแบบหนึ่งคือการขายทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถทำการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนได้อย่าง

ง่ายตาย และนอกจากนี้ยังสามารถเปิดบัญชีมาโดยการนำชื่อผู้อื่นมาจดทะเบียนหรือเอาชื่อผู้อื่นมาขายได้ทำให้ยากแก่การจับกุม ทำให้การขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนสามารถทำได้ง่ายและสะดวกขึ้นและผู้บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนสามารถเข้าถึงสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนได้ง่ายและนอกจากนี้การค้าขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนยังสามารถหลบหลีกการจับกุมได้จึงทำให้การขายในอินเทอร์เน็ตเป็นที่แพร่หลาย

2. ปัญหา และ อุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อปัญหาการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน

1. ประชาชนไม่รู้กฎหมาย

มีผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และผู้บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์หลายคนไม่รู้เรื่องกฎหมายหรือรู้แต่รู้ไม่ละเอียดทำให้ไม่ทราบว่าสินค้าประเภทไหนเป็นสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และไม่รู้ว่าการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มีความผิดอย่างไร รวมไปถึงไม่รู้ว่าการละเมิดลิขสิทธิ์มีผลกระทบอย่างไรบ้าง

2. เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า

ผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่า การขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนจะทำให้ได้กำไรคุ้มค่าเพราะเป็นการลงทุนน้อยแต่ได้กำไรมากนอกจากนี้สภาพแวดล้อมยังเปิดโอกาสให้กระทำความผิดเพราะขาดการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์หรือลงโทษผู้กระทำความผิดไม่สอดคล้องกับความผิด

3. ขาดการบังคับใช้กฎหมาย

กฎเกณฑ์โดยทั่วไปของสังคมหรือกฎเกณฑ์ที่ผู้คนควรปฏิบัติต่อกันในลักษณะอย่างไรได้แตกสลายลง สังคมตกอยู่ในสภาพไร้บรรทัดฐานหรือไร้กฎเกณฑ์ สภาพเช่นนี้จะก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่มีหลักศีลธรรมในการควบคุมจิตใจของตนเองและอาชญากรรมก็เกิดจากการควบคุมตนเองไม่ได้

การขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนสาเหตุหนึ่งมาจากการที่ประเทศไทยเป็นสังคมไร้ระเบียบเพราะขาดการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และยังขาดการป้องกันอาชญากรรมประเภทนี้จึงทำให้มีการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนจำนวนมาก

4. กฎหมายมีความล้าสมัย

กฎหมายลิขสิทธิ์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมีความล้าสมัยทำให้ตามเทคโนโลยีในสมัยนี้ไม่ทันซึ่งส่งผลทำให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์กันทางออนไลน์มากขึ้น โดยเฉพาะการลอกผลงานที่เกิดจากสร้างสรรค์ของ Ai เพราะงานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจาก Ai ไม่มีลิขสิทธิ์

5. กฎหมายลิขสิทธิ์เป็นความผิดส่วนตัว

กฎหมายลิขสิทธิ์ที่ประกาศใช้กันอยู่ในขณะนี้เป็นการผิดส่วนตัวจะต้องมีผู้เสียหายมาแจ้งความร้องทุกข์ถึงจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ ทำให้ตำรวจไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ทันที

3. แนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน

1. แก้ไขกฎหมาย

1.1 แก้ไขกฎหมายละเมิดลิขสิทธิ์ให้เป็นความผิดต่อรัฐ

กฎหมายลิขสิทธิ์ที่ประกาศใช้อยู่ในขณะนี้เป็นการผิดส่วนตัวจะต้องมีผู้ร้องทุกข์หรือแจ้งความตำรวจจึงสามารถดำเนินคดีได้ ควรจะแก้ไขให้เป็นความผิดต่อรัฐเพราะรัฐเป็นผู้เสียหายจากการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เพราะสินค้าพวกนี้ไม่เสียภาษีทำให้รัฐขาดรายได้และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจดังนั้นจึงควรแก้ไขกฎหมายละเมิดลิขสิทธิ์ให้เป็นความผิดต่อรัฐเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ทันทีและลดความเสียหายต่อรัฐที่เกิดขึ้น

1.2 แก้ไขกฎหมายให้มีความทันสมัยขึ้น

เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ประกาศใช้ในขณะนี้ เป็นกฎหมายที่ล้าสมัย เพราะไม่สามารถตามเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ทัน จึงส่งผลทำให้มีการเปิดบัญชีม้า เอาชื่อคนอื่นมาจดเป็น Username รวมไปถึงเอาชื่อคนตายมาเปิดบัญชีม้า ทำให้ยากแก่การจับกุม ทำให้มีการค้าขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนในอินเทอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงควรแก้ไขกฎหมายให้มีความทันสมัยมากขึ้น

2. ประชาสัมพันธ์

ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ว่าสินค้าประเภทไหนละเมิดลิขสิทธิ์ สินค้าประเภทไหนไม่ใช่สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ กล่าวคือ หน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ กรมทรัพย์สินทางปัญญา ศาลากร รวมไปถึงตัวแทนจัดขาย ควรจะประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนถึงกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ รวมไปถึงให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน รวมไปถึงการซื้อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนว่ามีผลกระทบอะไรบ้าง

3. การบังคับใช้กฎหมาย

ในกรณีผู้กระทำความผิดผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน ทางตำรวจจะต้องจับกุมผู้กระทำความผิดดังกล่าวและศาลจะต้องพิพากษาให้สาสมกับความผิดที่เกิดขึ้นไม่ให้คนอื่นเอาเป็นตัวอย่างและเป็นการปลูกฝังศีลธรรมในใจไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดดังกล่าวซ้ำ

อภิปรายผล

1. รูปแบบในการจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน

1.1 ร้านค้า

จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า รูปแบบการจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนรูปแบบหนึ่งก็คือเปิด

ร้านค้าขาย ไม่ว่าจะเป็นเปิดร้านค้าขายในห้างสรรพสินค้า เปิดร้านค้าขายตามตลาดนัด เปิดร้านค้าตามตลาดทั่วไป หรือขายตามข้างทางต่างๆ ซึ่งการเปิดร้านค้าขายตามสถานที่ต่างๆ ก็จะทำให้คนเข้าไปอุดหนุนสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนเพราะสามารถพบเห็นได้ง่าย และยิ่งกฎหมายละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดส่วนตัวไม่ใช้การกระทำผิดต่อรัฐทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถดำเนินคดีได้ทันทีเพราะจะต้องมีผู้ร้องทุกข์ก่อนซึ่งก็ทำให้มีการเปิดร้านขายกันเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้เป็นเพราะประชาชนไม่ค่อยเข้าใจกฎหมายลิขสิทธิ์เลยทำให้เปิดร้านค้าขายกันเป็นจำนวนมาก

1.2 อินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตคือช่องทางการติดต่อสื่อสารรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมกันในหมู่คนทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เลือกที่จะใช้ช่องทางทางอินเทอร์เน็ตในการจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เพราะง่ายต่อการต่อการจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่ายและมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก จึงทำให้มีคนขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูนจำนวนมาก

2. ปัญหา และ อุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อปัญหาการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน

2.1 ปัญหาที่ตัวบุคคล

1. มีการนำเข้าสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์
2. สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มีต้นทุนการผลิตต่ำ
3. มีผู้ซื้อจำนวนมาก
4. มีการสลับกันมาขาย

2.2 ปัญหาจากตัวบทกฎหมาย

1. ปัญหาลิขสิทธิ์เป็นความผิดส่วนตัว
2. กฎหมายลิขสิทธิ์มีเนื้อหาที่สลับซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ

2.3 ปัญหาจากการลงโทษ

หลังจากที่มีการจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพาตัวผู้ต้องหาไปศาล ศาลก็พิพากษาไม่ได้สัดส่วนของความผิด ทำให้เกิดการกระทำ ความผิดแบบเดิมๆซ้ำๆ

3. วิธีการแก้ไขและป้องกันปัญหาการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน

3.1 แก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์

1. แก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้เป็นความผิดต่อรัฐ

3.2 ศาลควรจะพิพากษาให้สาสมกับความผิด

3.3 การควบคุมตนเองไม่ให้เกิดความโลภ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปเพื่อศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่อปัญหาการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน ดังนี้

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทหุ่นจำลองจากภาพยนตร์การ์ตูน
3. ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลพิเศษที่เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

เอกสารอ้างอิง

Mgonline. (2563). ศูนย์วิชาการจุฬาฯ เผยผลวิจัยการละเมิดลิขสิทธิ์วิดีโอออนไลน์ กระทบเศรษฐกิจกว่า 90,000 ล้านบาท ชี้การบังคับใช้กฎหมายยังอ่อนแอ เข้าถึงได้จาก <https://mgonline.com/online/section/detail/9630000008851>

- BBC. (2562).กระทงลิขสิทธิ์ : 5 บทเรียนน่ารู้จากกรณีกระทงลายการ์ตูน. เรียกใช้เมื่อ 13 กรกฎาคม 2566 <https://www.bbc.com/thai/thailand-50298562>
- Law. (2564). สรุปสาระสำคัญจากสัมมนาวิชาการ หัวข้อ “การละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยการสปอยล์ (Spoil)”. การ์ตูน. เรียกใช้เมื่อ 13 กรกฎาคม 2566 <https://www.law.tu.ac.th/seminar-summary-copyright-infringement-spoil/>
- รู้ทันแมว.(2558).ลิขสิทธิ์ลายเสือ. การ์ตูน. เรียกใช้เมื่อ 13 กรกฎาคม 2566 <https://www.facebook.com/ipthailand/posts>
- สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.(2564).ตรวจสอบสวนกลาง (CIB) ร่วมอย. ทลายโกดังทุนจีนปลอมเครื่องสำอางแบรนด์ดัง และเครื่องสำอางเถื่อน มูลค่ากว่า 20 ล้านบาท การ์ตูน. เรียกใช้เมื่อ 13 กรกฎาคม 2566 <https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/2/02/213288/>
- Salika.(2563).ศูนย์วิชาการจุฬาฯ เผยผลวิจัยการละเมิดลิขสิทธิ์วิดีโอออนไลน์ (VSP) กระทบการจ้างงาน. การ์ตูน. เรียกใช้เมื่อ 13 กรกฎาคม 2566 <https://www.salika.co/2020/01/31/copyright-video-sharing-platform/>
-

การส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน*

PROMOTING STUDENT MORLITY THROUGH COMMUNITY PARTICPATION

ณัฐกฤตา บุตรแพ¹, จิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์² และ ละมุล รอดขวัญ³

Nuttagitta Butpae¹, Jirasak Surangkaphiphat² and Lamun Rodkhwan³

¹⁻³วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻³College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Email: nuttagitta.but@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความยั่งยืน เนื่องจากคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบทุกมิติ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนโลกสมัยใหม่และผลักดันให้เกิดการพลิกโฉมประเทศ สร้างสังคมไทยให้ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ การส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนให้เกิดความยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดโดยมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีแนวทาง 3 ขั้นตอน หรือ 3Ps Model ดังนี้ 1) การเตรียมการ (Pre-Pare) คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การสร้างเป้าหมายร่วมกัน 2) การดำเนินการ (Process) คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่เน้น 2.1) การส่งเสริมบทบาท ของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนในด้านพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู และ 2.2) การสนับสนุนภาคีเครือข่ายและสังคมให้มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน และ 3) การประเมินผล (Performance) คือ

* Received 14 April 2024; Revised 15 June 2024; Accepted 29 June 2024

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไป ทั้งนี้จะนำประโยชน์ไปสู่การพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้เรียน อีกทั้งสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารสถานศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน, การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This academic article aims to study ways to promote morality for students at the basic education level to ensure sustainability. Because morality is an important factor in human resource development. To be a complete human being in every dimension, that is, to be a good person, a talented person, and have quality, able to drive the modern world and push for the transformation of the country. Create a Thai society free from corruption and misconduct. Promoting student morality for sustainability requires cooperation from all relevant sectors. Provide opportunities for the community to participate in providing education that promotes student morality. This will result in the administration of the educational institution being in line with the set goals. It focuses on providing opportunities for the community to participate in thinking, deciding, planning, and carrying out operations. Build good relationships with each other and participate in the evaluation of operations with a 3-step approach or the 3Ps Model as follows: 1) Pre-Pare is participation in planning, decision making, creating common goals. 2) Process is participation in operations that emphasize 2.1) Promoting the role of students in organizing activities with parents and communities in the areas of sufficiency, discipline, honesty, volunteerism, gratitude, and 2.2) Supporting network partners and

society to participate in organizing the environment. both inside and outside the educational institution to facilitate the promotion of student morality and 3) Performance is participation in evaluating performance to see whether the specified goals have been achieved or not. As well as setting guidelines for correction, improvement and further development. This will bring benefits to the moral development of students. In addition, educational institutions can use this as a guideline in planning the development of educational institution administration.

Keywords: Educational institution administration, Promoting student morality, Community participation

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลศรีนครินทรวิโรฒฯ พระอริยเดชเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ทรงมีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาที่ต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ซึ่งในด้านที่ 2 คือ การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม อันหมายถึงให้รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด ที่ถูก สิ่งชั่ว สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิด ที่ชั่ว เพื่อสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) อีกทั้งยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ยังได้สนองพระบรมราโชบายด้วยการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่างครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรมในลักษณะที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ทุกครอบครัวยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัชยสัจจธรรม และศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว 2) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้สอดแทรกเข้าไปในทุกสาระวิชาและทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ 3) การปลูกฝังค่านิยมและ

วัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรม จริยธรรม สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และ 4) การใช้สื่อสารมวลชนในการปลูกฝัง ค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด รวมทั้งส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ซึ่งไปในทิศทางเดียวกันกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 ที่กำหนดให้ กระบวนการศึกษาส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคนในทุกด้าน เน้นความสำคัญของความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ตั้งใจให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ มุ่งสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและมีความสุขในการมีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสมบูรณ์แบบ และมาตรา 29 ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนจัดการศึกษาอบรม แสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

คุณธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบทุกมิติ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนโลกสมัยใหม่และผลักดันให้เกิดการพลิกโฉมประเทศ สร้างสังคมไทยให้ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2566-2570) ของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความรู้และทักษะชีวิตอันมีคุณธรรมเป็นองค์ประกอบ จึงเป็นประเด็นการพัฒนาของแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566-2570) ต่อเนื่องจากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม

แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2565) ซึ่งเป็นแผนส่งเสริมคุณธรรมฉบับแรกของประเทศที่พัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรม โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม นำไปสู่การอธิบายในเรื่องของคุณธรรม และเกิดการบูรณาการเสริมคุณธรรมโดยหน่วยงานทุกภาคส่วนทั่วประเทศ เป็นกลไกขับเคลื่อนร่วมกับภาคีเครือข่ายในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อนำพลังบวกมาสร้างความร่วมมือแก้ปัญหาวิกฤตต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญในปัจจุบันและอนาคต โดยได้กำหนดแนวทางที่มีเป้าหมายหลัก คือ คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ด้วยดัชนีคุณธรรม 5 ประการ คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู และนำสังคมไทยสู่สังคมคุณธรรมอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) แต่การดำเนินการข้างต้นก็ยังไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากผลการประเมินคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกช่วงชั้น ประจำปีงบประมาณ 2565 ผลการประเมินคุณธรรมในระดับประถมศึกษาในภาพรวม พบว่า 1) ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนคุณธรรม จริยธรรม เฉลี่ย 77.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 96 คะแนน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเสียสละ และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ พบว่า คุณธรรม จริยธรรมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ และ 2) ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมได้คะแนนคุณธรรม จริยธรรม เฉลี่ย 104.18 คะแนน จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเสียสละ และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ พบว่า คุณธรรม จริยธรรมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนให้เกิดความยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาแนวทาง การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน อันจะนำไปประโยชน์ไปสู่การพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้เรียน อีกทั้งนักวิชาการ สถานศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารสถานศึกษาต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาดังนี้ Good (1973) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจภายในสถานศึกษาและการดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง เช่น การเรียน การสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วน นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2550) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของผู้บริหาร เพื่อให้กลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง (ผู้เรียน) ได้เจริญงอกงามไปสู่จุดประสงค์ที่ต้องการ โดยกำหนดให้คนกลุ่มหนึ่ง (ครู) เป็นตัวแทนในการดำเนินการ สอดคล้องกับ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี และ หวน พินธุพันธ์ (2554) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน อีกทั้ง สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2555) ยังกล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาโดยใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ และพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ผู้เขียนสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นระบบ การจัดการควบคุม และอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพราะกิจกรรมทั้งหมดเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษามีปัจจัยสำคัญที่เข้ามามีบทบาทต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยนักวิชาการได้กล่าวถึง ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ Herbert, A. Simon (1972) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยการบริหาร เป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ คือ บุคลากร (Man) เงิน (Money) การบริหารทั่วไป (Management) การบริการประชาชน (Market) คุณธรรม (Moral) ข้อมูลข่าวสาร (Massage) การวัดผล (Measurement) และ Hersey, P., Blanchard, K.H., and Johnson (2001) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่ 5 สำหรับการบริหาร คือ การจูงใจ (Motivation) โดยมีความเห็นว่า การจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาจะอยู่รอดและเจริญเติบโตขึ้นได้ก็ด้วยแรงจูงใจที่สถานศึกษามีให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน แรงจูงใจเหล่านี้ ได้แก่ รายได้ รางวัล ค่าตอบแทน สวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งรางวัลที่มีได้จับต้องได้ เช่น การยกย่อง ชมเชย การประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น ปัจจัยทางการบริหารประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ บุคลากร และงานบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จได้จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ 1) การบริหารคน 2) การบริหารเงิน 3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ 4) การบริหารงานทั่วไป 5) การบริหารการให้บริการประชาชน 6) การบริหารคุณธรรม 7) การบริหารข้อมูล 8) การบริหารเวลา และ 9) การบริหารการวัดผล และ จันทราณี สงวนนาม (2553) ได้สรุปไว้ว่า ทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหารมีอยู่ 4 ประการ หรือที่เรียกว่า 4M's ได้แก่ Man Money Materials Management อีกทั้งชาญชิต ทัพพณี (2564) สรุปว่า ปัจจัยทางการบริหารที่มีต่อการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วยปัจจัยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกัน ปัจจัยด้านงบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุก ๆ ส่วนของสถานศึกษา ปัจจัยด้านวัสดุสิ่งของ และปัจจัยการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหาร

ผู้เขียนสรุปได้ว่า ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา มี 4 ประการ คือ

- 1) คน ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกัน
- 2) เงิน ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุก ๆ ส่วนของสถานศึกษา
- 3) วัสดุสิ่งของ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ
- 4) การจัดการ ได้แก่ การบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหาร

กระบวนการบริหารสถานศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารสถานศึกษา

กระบวนการบริหารสถานศึกษา	Harold and Civil (1972)	Roald F. Campbell (1972)	Bovee and other (1993)	Koontz and Odonnel (2001)	Andrew, J. Dubrin (2010)	สันติ บุญภิรมย์ (2552)	จันทร์พร สมนาม (2553)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	ความถี่
1. การวางแผน (Planning)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
2. การจัดองค์กร (Organizing)	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	6
3. การสั่งการ (Directing)	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	3
4. การประสานงาน (Coordinating)	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	3
5. การควบคุมงาน (Controlling)	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
6. การจูงใจ (Motivating)	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	3
7. การบริหารงานบุคคล (Staffing)	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
8. การอำนวยความสะดวก (Directing)	✓	-	-	-	-	-	-	-	1
9. การติดต่อสื่อสาร (Communicating)	✓	-	-	-	-	-	-	-	1
10. การเป็นผู้นำ (Leading)	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	3
11. การตัดสินใจ (Decision-Making)	-	✓	-	-	-	-	-	-	1
12. การประเมินผล (Evaluation)	-	✓	-	-	-	-	✓	-	2

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผน คือ การกำหนดแผนงานและโครงการ 2) การจัดองค์กร คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน 3) การสั่งการ คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน 4) การประสานงาน คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน 5) การควบคุมงาน คือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 6) การจูงใจ คือ แรงผลักดันที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ทำให้สามารถ

บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ และ 7) การเป็นผู้นำ คือ ความสามารถในการนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม ยอมรับนับถือและเชื่อฟัง

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน

ความหมายของคุณธรรม

นักการศึกษาและนักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายของคุณธรรม ไว้ดังนี้ จินตนา บุญบงการ (2558) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่ดีหรือคุณสมบัตินี้เป็นธรรมชาติของบุคคล อันเกิดจากการสั่งสอนของบิดา มารดา ครู อาจารย์ หรือเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดต่อกันมา มุลนิธิยวสทธิคุณ (2558) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี เริ่มตั้งแต่ความนึกคิด ความปรารถนา ความตั้งใจ คนที่มีคุณธรรมย่อม แสดงพฤติกรรมที่สังคมตัดสินว่าดีจริง ส่วนคนที่ไม่มีความดีแสดงพฤติกรรมที่สังคมตัดสินว่าเลว และ เกษม วัฒนชัย และคณะ (2560) ที่กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่กำลังจับใจให้คนประพฤติ คือ การพูด และการกระทำไปในทางที่สังคมตัดสินได้ว่าวางอยู่บนความดี ความจริงและความงาม สอดคล้องกับ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะของคุณงามความดี ซึ่งอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล เป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบในการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่สังคมของสังคม อีกทั้ง กรมการศาสนา (2562) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า เป็นความดีงาม เป็นเครื่องประดับประดาใจ กระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ และเกิดจิตสำนึกที่ดี

ผู้เขียนสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง หลักความดีและความถูกต้องในจิตใจของแต่ละบุคคล ที่จะช่วยให้ปฏิบัติตนตามกรอบของสังคม โดยต้องปลูกฝังเพื่อให้เหมาะสมกับกับความต้องการในสังคมไทย และสร้างประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

ความสำคัญของคุณธรรม

คุณธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม ซึ่งสังคมจะมีความสงบสุขนั้น คนในในสังคมจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวว่า จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กไทยรับเอาวัฒนธรรมและแบบอย่างต่าง ๆ มา โดยไม่ได้พิจารณาว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี อีกทั้งขาดความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งผลให้พฤติกรรมของเด็กได้เปลี่ยนแปลงไป โดยทุกฝ่ายคาดหวังว่าการศึกษาจะเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนา

คนเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานความเป็นไทย ซึ่งจะเป็นอย่างนั้นได้โดยการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้ผู้เรียนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สมบูรณ์เป็นกำลังสำคัญที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไป และ อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2552) ที่กล่าวว่า คุณธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคน เป็นเรื่องนามธรรมเกี่ยวกับคนดีที่อยู่ภายในจิตใจ เป็นพฤติกรรมหรือลักษณะการแสดงออกภายในของพวกเรา เป็นสิ่งดีที่แสดงออกทางกาย วาจา หรือจิตใจ สอดคล้องกับ ทิพย์ หาสาสน์ศรี (2553) กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมว่า คือสภาพคุณงามความดีที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติของบุคคล เป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติเพื่อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556) ยังกล่าวว่า คุณธรรม มีความสำคัญต่อตัวบุคคล คือ เป็นเครื่องดำรงศักดิ์ศรีมนุษย์ เสริมสร้างบุคลิกภาพให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต นอกจากนี้คุณธรรมจะเสริมสร้างความสงบสุขและความเจริญให้แก่ประเทศชาติ เพราะความไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพจนล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพผู้อื่น อีกทั้ง ชาญชิต ทัทหมี (2564) ยังกล่าวว่า คุณธรรม เป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ ควรปลูกฝังด้านคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ผู้เขียนสรุปได้ว่า คุณธรรมมีความสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ ช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เกิดความเจริญต่อตนเองและสังคม เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน จึงควรปลูกฝังคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน

บทความนี้จะนำเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมตามแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566-2570) ประกอบด้วย 3 แผนย่อย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ดังนี้

1. การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม โดย 1) สร้างพื้นที่ในการส่งเสริมคุณธรรม 2) ยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล ชุมชนด้านคุณธรรม 3) ส่งเสริมให้สถาบันศาสนาให้ขับเคลื่อนคุณธรรมด้วยพลังบวร 4) พัฒนาขีดความสามารถของชุมชนสู่การสร้างมูลค่าทางวัฒนธรรม 5) ส่งเสริมการนำคุณธรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากภัยธรรมชาติ และ 6) สนับสนุนส่งเสริมกลไกของชุมชนให้มีระบบพี่เลี้ยง

2. การเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม โดย 1) ส่งเสริมคุณธรรมในทุกช่วงวัยให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม 2) สร้างกลไกเครือข่ายคุณธรรมและระบบการสนับสนุนต่าง ๆ 3) ให้องค์กรภาครัฐขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักศาสนา และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม

3. การพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม โดย 1) กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับสะท้อนกระบวนการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 2) ส่งเสริมให้เกิดระบบการจัดการความรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในชุมชน และ 3) ส่งเสริมงานวิชาการ งานวิจัยพัฒนา และเผยแพร่ระบบการจัดการความรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรม

ดัชนีคุณธรรม 5 ประการ คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู สู่สังคมคุณธรรมที่ยั่งยืน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ดัชนีคุณธรรม 5 ประการ คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนมาจากแนวคิดที่ว่า การจัดการศึกษาเป็นสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครอง จึงต้องกระจายความรับผิดชอบไปให้ผู้ปกครอง ต้องส่งเสริมให้มีสมาคมผู้ปกครองในทุกสถานศึกษาเพื่อให้มีบทบาทความร่วมมือด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน สามารถแสดงความคิดเห็นในการประชุมผู้ปกครอง และผ่านผู้แทน ที่อยู่ในคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นวิธีที่ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากขึ้น (รุ่ง แก้วแดง, 2542)

ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ Reeder (1974) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม และ Cohen and Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ สอดคล้องกับ สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2547) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบ ในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ 2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ อีกทั้ง จินตวิริ์ เกษมสุข (2554) ยังได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของ

ชุมชน คือ กระบวนการให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินการ พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความ ขำนาญที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่แท้จริง จึงหมายถึง การที่คนในชุมชนพัฒนาขีด ความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม และการตัดสินใจต่าง ๆ เป็นที่ ยอมรับร่วมกัน นอกจากนี้ เอกพงษ์ สารน้อย และสุกานดา สารน้อย (2563) ได้กล่าวว่า การมี ส่วนร่วมของชุมชน คือ การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง หรือใน ประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรง แต่การมีทัศนะ ความ คิดเห็น ความสนใจ และความห่วงใยก็เพียงพอแล้ว

ผู้เขียนสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการโดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมบน พื้นฐานของเหตุผล 2) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม 3) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของ ประเพณี และ 4) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพันความสนใจ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดไว้อย่างหลากหลายว่า การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมี ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ Koufman (1949) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยใน ท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542) ได้นำเสนอว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยส่วน บุคคล ได้แก่ อายุ เพศ 2) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และ การเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และสื่อ บุคคล สอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก (อ้างถึงใน ยุพิน ระพีพันธุ์, 2544) เสนอ ปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ 1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพ ความเป็นจริงชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่น ๆ นั้นมีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ 1.1) การมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ตอบแทนใน

สิ่งที่ตนทำไป 1.2) การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม 2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ควรมีลักษณะ 2.1) เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง 2.2) ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ 2.3) กำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน และ 3) ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่ง ๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการ หรือ ผลประโยชน์ของกิจกรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ และ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารและจัดการศึกษา คือ ปัจจัยด้านกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ 1) การมีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ 2) การเป็นศิษย์เก่า 3) การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในสถานศึกษา 4) การมีเวลาว่าง 5) ความห่วงใยในปัญหาเสพติดและสวัสดิภาพของเด็ก 6) ต้องการมีเกียรติและได้รับการยกย่องจากสังคม 7) การแข่งขัน อีกทั้ง ปิยธิดา ปาลรังษี และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม (2559) ยังได้กล่าวว่า ปัจจัยของการมีส่วนร่วมของชุมชนมี 6 ด้าน คือ 1) ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน 2) ด้านความตระหนักของประชาชนในชุมชน 3) ด้านความเข้มแข็งของชุมชน 4) ด้านนโยบายและองค์ภาครัฐ 5) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน และ 6) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

ผู้เขียนสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 6 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร 4) ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริง 5) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม และ 6) ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีหลายขั้นตอน และหลายวิธีการ ดังที่ Cohen and Uphoff (1980) แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับ Fornaroff (1980) ที่เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนดังนี้ 1) การตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2) การดำเนินงาน 3) การใช้บริการจากโครงการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และอภิโยญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจ กำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าการดำเนินการงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้ ส่วน วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2547) ได้สรุปและนำเสนอขั้นตอน การมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะที่ 1 มีขั้นตอนดังนี้ 1.1) การคิด 1.2) การตัดสินใจ 1.3) การวางแผน และ 1.4) การลงมือปฏิบัติ และ 2) ลักษณะที่ 2 มีขั้นตอนดังนี้ 2.1) การกำหนดปัญหา 2.2) การวางแผน 2.3) การดำเนินงาน 2.4) การประเมินผล และ 2.5) การบำรุงรักษาและพัฒนาให้คงไว้ อีกทั้ง อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหาตลอดจนแนวทางแก้ไข 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรม การพัฒนาตามแผน และ 4) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนาขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้เขียนสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการ (Pre-Pare) 2) การดำเนินการ (Process) และ 3) การประเมินผล (Performance)

สรุป

จากการศึกษารรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน และแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน ผู้เขียนได้อิงค้ความรู้ที่สำคัญ คือ แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการดำเนินการตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีแนวทาง 3 ขั้นตอน หรือ 3Ps Model ดังนี้

1. การเตรียมการ (Pre-Pare) คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และการสร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียน โดยภาศิเครือข่าย ผู้แทนชุมชน

ผู้แทนศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ประกอบการ เช่น การร่วมมือกันวางแผนหาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน เป็นการกำหนดจุดหมายเชิงกลยุทธ์ที่สัมพันธ์กับภารกิจหลัก และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่จะต้องดำเนินการสำหรับการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และตัวชี้วัดความสำเร็จ

2. การดำเนินการ (Process) คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเน้น 1) การส่งเสริมบทบาทของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ประกอบการและชุมชนในด้านพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู และ 2) การสนับสนุนภาคีเครือข่ายและสังคมให้มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียน เช่น จัดกิจกรรมโดยความร่วมมือของสถาบันหลักในสังคม คือ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) และเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นการเสริมพลังในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การประเมินผล (Performance) คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผล การดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงาน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไป

ผู้เขียนสรุปแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังภาพที่

2

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เพื่อให้มีแนวทางหรือรูปแบบในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนที่ยั่งยืน
2. ควรส่งเสริมพัฒนาครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ให้เกิดความตระหนักรู้ และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2562). การส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติประจำปี 2562. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต.
- เกษม วัฒนชัย และคณะ. (2560). คุณธรรมสำหรับคนหมอ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิธรรมาภิบาลทาง การแพทย์.
- จันทรานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- จินตนา บุญบงการ. (2558). จริยธรรมทางธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- จันทวีร์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ชาญชิต ทัพพม. (2564). รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

- ทิพย์ หาสาสน์ศรี. (2553). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2550). หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยธิดา ปาลรังษี และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยว โดยชุมชน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, 17(2) 99-110.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (19 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 166 ตอนที่ 74 ก. หน้า 6-8.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2558). คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การจัดการศึกษา: โดยชุมชน เพื่อชุมชน และสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยร่มเกล้า.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (13 ตุลาคม 2561). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 10-11.
- ยุพิน ระพีพันธุ์. (2544). ความรู้ ทักษะคติ และการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจำแนกประเภทมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งในเขตเทศบาลเมืองพนัส อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: curskalahadpaw.

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความหมายของการบริหาร การจัดการ การบริหารการพัฒนา และการบริหารจัดการ. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2555). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: บัค พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2556). เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพมหานคร: อรุณ การพิมพ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). รายงานผลการประเมินคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองของผู้เรียนทุกช่วงชั้น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2547). ชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 27,18-23.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2554). นักบริหารมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข.
- อภิญญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2552). คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- เอกพงษ์ สารน้อย และสุกานดา สารน้อย. (2563). ปัญหากฎหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 8(2).

Andrew, J.D. (2010). Principles of leadership (6thed.). Canada: South-Western.

- Bovee, L. C. and other. (1993). Management. New York: McGraw-Hill.
- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World development*, 8(3), 213-235.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Fornaroff, A. (1980). Community involvement in Health System for Primary Health Care. Geneva: World Health Organization.
- Good, Carter. V. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw Hill.
- Harold, K., and Civil, O'Donnell. (1972). Principles of management: An analysis of managerial functions. New York: MC Graw-Hill.
- Herbert, A.S. (1972). Sistem Sekkei to Soshikiron (system planning and organization theory). *Soshiki Kagaku (Organizational Science)*, 6, 27-34.
- Hersey, P., Blanchard, K.H., and Johnson, D.E. (2001). Management of organizational (6thed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Koontz, H., and Odonnell, C. (2001). Essentials of management. New York: McGraw-hill.
- Koufman, H. F. (1949). Participation in Organized Activities in Selected Kentucky Localities. Roald, F.C. (1972). Introduction to educational administration (5thed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Lexington, KY: Kentucky. Agricultural Experiment Station, University of Kentucky.
- Reeder, W.W. (1974). Some Aspects of The Information Social Participation of Farm Families in New York State. New York. Cornell University.
-

องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษายุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล*

COMPONENTS OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION IN THE DIGITAL TRANSFORMATION ERA

ศศิธร บุตรเมือง¹, เฉลิมพล มีชัย² และ วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย³

Sasithorn Bootmuang¹, Chaloeiphon Meechai² and Weerawat Pattanakulchai³

¹⁻³วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻³College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Email: sasithorn.boot@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษายุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล ซึ่งเป็นการดำเนินงานต่าง ๆ ตามพันธกิจหรือภารกิจของสถานศึกษาทางด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหลัก หรือให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก 2 ด้าน คือ 1) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน คือ 1.1) การยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง 1.2) การเข้าถึงเทคโนโลยี 1.3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 1.4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูและการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และ 2) การบริหารการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน คือ 2.1) การกำหนดนโยบาย 2.2) การเสริมสร้างพัฒนาภาวะผู้นำ 2.3) การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 2.4) การส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2.5) การจัดการความรู้ในสถานศึกษา และ 2.6) การทำงานเป็นเครือข่าย นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาในอนาคต โดยเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

* Received 3 June 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 29 June 2024

ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัลมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการใน
อนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรบริหารเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนรู้ที่เกิดจาก
การรับรู้ และร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมด เพื่อสร้างความพึงพอใจ
ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา
ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ, การบริหารสถานศึกษา, ยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to study the components of educational institution administration in the digital transformation era. which is various operations according to the mission or mission of the educational institution in terms of academics, budget, and personnel management and general administration that uses information and communication technology as the main or to participate in administration in order to make educational institution administration efficient and effective There are 2 main components: 1) Information and communication technology management It consists of 4 sub-components: 1.1) acceptance of technology and change, 1.2) access to technology, 1.3) strengthening of learning culture through the use of information and communication technology, and 1.4) use of digital technology in teacher learning management. and research of students and 2) Change management Consisting of 6 sub-components: 2.1) setting policy 2.2) strengthening leadership development 2.3) creating a culture conducive to change 2.4) promoting the creation of a professional learning community 2.5) managing knowledge in the workplace Study and 2.6) work as a network. In addition, educational institution administrators should drive operations that

focus on developing personnel in educational institutions with digital technology. To prepare for future studies Emphasis is placed on using technology to develop the potential of personnel and organize learning activities which will help education in the era of digital transformation, efficiency Respond effectively to future needs and should also be managed to promote and support learning management that arises from awareness. and cooperation of educational personnel in all educational institutions to create satisfaction in work It creates cooperation and responsibility. The duties of educational institution administrators, teachers, learners, parents, and all stakeholders.

Keywords: Composition analysis, Educational institution administration, Digital transformation era

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุคอนาล็อกสู่ยุคดิจิทัลและโรโบติก ซึ่งมีผลกระทบ อย่างมากต่อองค์กร โดยมีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า "VUCA World" ทำให้การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นโดยองค์กรที่สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้เร็วย่อมได้เปรียบองค์กรที่ปรับตัวได้ช้า การเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลเป็นความท้าทายที่ผู้บริหารต้องหาวิธีเปลี่ยนผ่านให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด และสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กรให้เติบโตไปพร้อมกับธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจึงเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ (ปณณิษฐา มาเชก, 2565) ซึ่งในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างทั่วถึง และมีช่องทางในการแสวงหาความรู้ที่เปิดกว้างมากยิ่งขึ้น โดยผลการสำรวจสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตในเมืองไทยของประชาชนอายุ 6 ปี ขึ้นไป ประมาณ 65.70 ล้านคน พบว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 57.50 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 87.60 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2565 และปี 2566 พบว่า มีจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20 ทั้งนี้ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง ร้อยละ 53.20 และเป็น

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ร้อยละ 46.80 จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอัตราการเข้าถึง และการใช้อินเทอร์เน็ตของประเทศไทย มีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) เมื่อก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Era) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี ส่งผลให้รูปแบบการใช้ชีวิตเปลี่ยนไปและต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลกับการใช้ชีวิตในทุก ๆ ด้าน ในด้านการศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง ทำให้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากอดีตถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีนัยสำคัญ แต่ปัจจุบันมีสถานศึกษาอีกจำนวนมากที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศไทยยังประสบปัญหาด้านการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และปัญหาเรื่องความเร็วในการเชื่อมต่อการให้บริการไม่ทั่วถึง นอกจากนี้จำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การเรียนรู้ยังมีไม่เพียงพอต่อผู้เรียนและลำสมัยรวมทั้งครูขาด ความชำนาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมดิจิทัล ส่งผลต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีแนวโน้มที่การจัดการศึกษาจะเปลี่ยนรูปแบบไป ซึ่งสถานศึกษาต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมและองค์กรภายนอก รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล โดยการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจะทำให้เข้าสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเสริมบทเรียนโดยสร้างสถานการณ์จำลอง ห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) และโลกเสมือนจริง (Metaverse) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2565) การเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anytime Anywhere) ไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่ที่ใด ทั่วโลกแค่ไหนก็สามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกับผู้เรียนที่อยู่ในเขตเมืองหรือใกล้กับสถานศึกษา

ส่วนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับการบริหารสถานศึกษาก็เป็นอีกส่วนที่มีความสำคัญและค่อนข้างเป็นปัญหา เนื่องจากครูคุ้นชินกับการใช้ช่องทางหรือวิธีสื่อสารรูปแบบเดิม การเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของครูอย่างสิ้นเชิง ทำให้ครูบางส่วนปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2565) การบริหารสถานศึกษายุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัลมีหลักการสำคัญ คือ การพัฒนาระบบบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการยกระดับให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข่าวสาร สื่อการเรียนรู้ และบริการของสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

ยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัลมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องวางเป้าหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้ 1) พัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญ และสามารถใช้อุปกรณ์สารสนเทศและการสื่อสารในการยกระดับการบริหารสถานศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการในทุกมิติ 2) ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ ตระหนัก และเห็นถึงความสำคัญ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ควรเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารสถานศึกษา และยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสำคัญ 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่ทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) สร้างโอกาสเพื่อความเท่าเทียมกันของผู้เรียนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน และยกระดับคุณภาพผู้เรียนบนฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ (ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2563) นอกจากนี้ยังต้องมุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือการศึกษาที่มีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน อีกทั้งนักวิชาการสถานศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาต่อไปได้

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปร หลาย ๆ ตัวแปรโดยรวมกลุ่มตัวแปรที่สัมพันธ์กัน ซึ่ง Joreskog and Sorbom (1989) ได้อธิบายว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ มีตัวแปรบางตัวที่ไม่สามารถสังเกต หรือวัดได้โดยตรง เรียกว่าตัวแปรแฝง หรือองค์ประกอบตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง สามารถอ้างอิงได้ทางอ้อมจากข้อมูลของตัวแปรที่สังเกตได้ สอดคล้องกับ Mary Ann Coughlin and William Knight (2007) ที่ได้สรุปว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลาย ๆ ตัว เพื่อค้นหาว່ตัวแปรนี้สามารถรวมกลุ่มกันได้หรือไม่ ซึ่งจะกลายเป็นองค์ประกอบเดียวกัน รวมถึง เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2549) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate analysis techniques) ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้นักวิจัยได้ใช้แสวงหาความรู้ความจริงดังกล่าว เช่น นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA) ในการพัฒนาทฤษฎีหรือนักวิจัยสามารถใช้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) ในการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎี และกัลยา วาณิชบัญชา (2552) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการวิเคราะห์หลายตัวแปร เทคนิคหนึ่งเพื่อการสรุปรายละเอียดของตัวแปรหลายตัว หรือเรียกว่าเป็นเทคนิคที่ใช้ในการลดจำนวนตัวแปรเทคนิคหนึ่ง โดยการศึกษาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร และสร้างตัวแปรใหม่เรียกว่าองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่สร้างขึ้นจะเป็นการนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน หรือมีความร่วมกันสูงมารวมกันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละองค์ประกอบมีความรวมกันน้อยหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย นอกจากนี้ สุภมาศ อังศุโชติ (2557) ยังกล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการทางสถิติที่ช่วยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปรหลาย ๆ ตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก โดยความสัมพันธ์อาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละองค์ประกอบจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือสัมพันธ์กันน้อย

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายความว่า เทคนิควิธีทางสถิติที่จะรวมกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ตัวแปรภายในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวแปรที่ต่างองค์ประกอบจะสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

รูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นักการศึกษาและนักวิชาการ ได้อธิบายถึงรูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้อย่างสอดคล้องกัน เช่น Steven, J.P. (2009), สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540), กัลยา วาณิชย์บัญชา (2552), รสริน ศรีริگانนท์ (2555) และ ไชยันต์ สกุลศรีประเสริฐ (2556) อธิบายไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ใช้ในกรณีที่ผู้ศึกษาไม่มีความรู้หรือมีความรู้้น้อยมากเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่อศึกษาโครงสร้างของตัวแปร และเป็นการรวมตัวแปรที่สำคัญให้อยู่ในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน และตัดตัวแปรที่ไม่สำคัญออกไป

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ใช้ในกรณีที่ผู้ศึกษาทราบโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือคาดว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรควรจะเป็นรูปแบบใด หรือคาดว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันมากและควรอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน หรือคาดว่าตัวแปรใดที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ควรจะอยู่ต่างองค์ประกอบกัน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาตรวจสอบ โดยการวิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้างนั่นเอง

สรุปได้ว่า รูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบ มี 2 รูปแบบ คือ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจใช้เมื่อผู้ศึกษาไม่มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างตัวแปร เพื่อลดจำนวนตัวแปรโดยรวมตัวแปรสำคัญในกลุ่มที่สัมพันธ์กัน และตัดตัวแปรไม่สำคัญออกไป และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้เมื่อผู้ศึกษาทราบโครงสร้างตัวแปร ว่าตัวแปรใดสัมพันธ์กัน และแยกตัวแปรที่ไม่สัมพันธ์ออกไปได้ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง

ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นักการศึกษาและนักวิชาการ ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ ไว้อย่างสอดคล้องกัน เช่น ณรงค์ศักดิ์ พรหมวัง (2553), นงลักษณ์ วิรัชชัย (2555), รสริน ศรีริگانนท์

(2555), ธีระดา ภิฏญ (2561) ชนิดาภา บุญประสม และจรัญ แสนราช (2562) สามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา ควรกำหนดปัญหาให้ชัดเจน พร้อมกับการทบทวนทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และตัดสินใจเลือกรูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ ว่าเป็นไปตามข้อตกลงของสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่และสร้างเมตริกซ์สหสัมพันธ์ การพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่ จะใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ที่มีค่าเข้าใกล้ +1 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรคู่นั้นมีความสัมพันธ์กันสูงมาก ควรอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 3 สกัดองค์ประกอบ เพื่อหาจำนวนองค์ประกอบที่สามารถใช้แทนตัวแปรทั้งหมดทุกตัวได้ดี วิธีที่นิยม คือ วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก เป็นวิธีที่ใช้เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้เหลือน้อยที่สุด ช่วยค้นหาจำนวนองค์ประกอบที่มีความสามารถเพียงพอในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้

ขั้นตอนที่ 4 หมุนแกนองค์ประกอบ ทำให้ตัวแปรที่เป็นสมาชิกของหลายองค์ประกอบมาเป็นสมาชิกขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง เป็นการเปลี่ยนตำแหน่งของตัวแปรให้สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น โดยไม่ทำให้ค่าความร่วมกันที่อธิบายโดยองค์ประกอบเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทำได้ 2 วิธี คือ

1. การหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal Rotation) เป็นการหมุนแกนที่ให้แกนองค์ประกอบตั้งฉากซึ่งกันและกัน แสดงถึงความเป็นอิสระระหว่างองค์ประกอบ

2. การหมุนแกนองค์ประกอบแบบออบลิค (Oblique Rotation) เป็นการหมุนแกนองค์ประกอบที่แกนองค์ประกอบไม่ต้องตั้งฉากกัน ยอมให้องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันได้ คล้ายกับวิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบ อออร์ทोगอนอล แต่มีลักษณะที่เพิ่มเติม คือ องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันได้ สิ่งที่น่าระวัง ได้แก่ ถ้ากลุ่มตัวอย่างไม่ขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดในด้านความตรง

ขั้นตอนที่ 5 เลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 ซึ่งจะใช้ในการจัดกลุ่มตัวแปรว่าควรอยู่องค์ประกอบใด โดย สมบูรณ์ สุริยวงศ์, สมจิตรารเรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงศ์ (2553) ได้แนะนำเกณฑ์การพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบไว้ดังนี้

- 1) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มีค่ามากกว่า + 30 เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่ยอมรับได้
- 2) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มีค่ามากกว่า + 40 เป็นเกณฑ์ขั้นมีความสำคัญ
- 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มีค่ามากกว่า + 50 เป็นเกณฑ์ขั้นมีนัยสำคัญ

ขั้นตอนที่ 6 ตั้งชื่อองค์ประกอบที่วิเคราะห์ พิจารณาความคล้ายคลึงกันระหว่างตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบ อาจใช้ชื่อองค์ประกอบตามทฤษฎีที่ได้ค้นคว้ามา หรือจะตั้งชื่อใหม่ก็ได้ เกณฑ์ในการตั้งชื่อองค์ประกอบจะมีความหมายกับโครงสร้างขององค์ประกอบนั้น ๆ ถ้าองค์ประกอบนั้นมีตัวแปร 1-2 ตัวแปร และข้อมูลนั้นไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น จะเรียกองค์ประกอบว่ารูปแบบกิโก้ (GIGO Model) คือ สิ่งที่ไม่มีความหมายต่อการวิจัย ส่วนมากจะพบเมื่อเลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยในแต่ละองค์ประกอบควรมีตัวแปรอย่างน้อย 3 ตัวแปร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาดังนี้ Hoy and Miskel (2001) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการที่จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต ส่วน นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2557) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมใน ทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการและเทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2558) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการ ซึ่ง การดำเนินงานภารกิจทางการบริหารเป็นการสร้างสรรค์จริยлогความก้าวหน้าทางวิชาการ และปัจจัยที่เอื้อเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และพระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ขยรัตน์ (2558) ยังกล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ

กฎเกณฑ์ มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์กร โดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน อีกทั้ง ทรงพล เจริญ คำ (2562) ยังกล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ โดยบุคลากรภายในสถานศึกษา และ การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานและคุณภาพให้เยาวชนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นระบบ ระเบียบ มีกฎเกณฑ์ มีการประสานความร่วมมือกันของบุคคลหลายฝ่าย ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมภายในองค์กร โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ทรัพยากรและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้บริหารให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษา ดังนั้นต้องนำศาสตร์ด้านการบริหาร ทฤษฎีทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นหลักในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาดังนี้ Sergioivanni (1987) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการของการทำงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Robbins (1998) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา และ Jesse (1999) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ทุกด้านของผู้เรียน มีการกำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้ โดยมีองค์คณะบุคคลร่วมคิดร่วมทำ และตรวจสอบการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในหน้าที่ของตนเอง เนื่องด้วยเป็นผู้นำที่มีบทบาทสูงสุดในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินการ

3. การสั่งการ (Directing)	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	6
4. การประสานงาน (Coordinating)	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	5
5. การควบคุมงาน (Controlling)	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	5
6. การจูงใจ (Motivating)	-	-	-	✓	✓	-	-	-	2
7. การบริหารงานบุคคล (Staffing)	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	3
8. การรายงานผล (Reporting)	✓	✓	-	-	-	-	-	-	2
9. การจัดงบประมาณ (Budgeting)	✓	-	-	-	-	-	-	-	1

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการที่ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสูงสุดในการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษา มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า 2) การจัดองค์กร (Organizing) คือ การกำหนดหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน 3) การสั่งการ (Directing) คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน 4) การประสานงาน (Coordinating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งในหน่วยงาน และ 5) การควบคุมงาน (Controlling) คือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล

ความหมายของยุคดิจิทัล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของยุคดิจิทัลไว้ดังนี้ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2560) กล่าวว่า ยุคดิจิทัล เป็นยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร มีการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพ หรือวิดีโอ ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่ ทุกเวลา ส่วน เพ็ญพิมล คงมนต์ (2561) กล่าวว่า ยุคดิจิทัล คือ ยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การติดต่อ สื่อสารสามารถเชื่อมโยงกันทุกที่ ทุกเวลา จึงจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง และสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน และ สุกัญญา แซ่ม้อย (2562) ยังได้กล่าวว่า ยุคดิจิทัล คือ ยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า การส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่ และตลอดเวลา

รวมทั้งเข้าถึงแหล่งข้อมูลผ่านโลกออนไลน์ได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ศศิวิมล ม่วงกล้า และต้องลักษณะ บุญธรรม (2563) ยังได้กล่าวว่า ยุคดิจิทัล เป็นยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลาอย่างรวดเร็ว สังคมยุคดิจิทัลเป็นสังคมที่เทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ทำให้คนในยุคปัจจุบันจะต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลในโลกออนไลน์ได้อย่างเป็นเหตุผล และ ศิริ ถีอาสนา เสน่ห์ คำสมหมาย และเฉลิมเกียรติ ถีอาสนา (2564) กล่าวว่า ยุคดิจิทัล เริ่มต้นราว ค.ศ.1980 เป็นจุดเริ่มต้นของยุคข้อมูลดิจิทัล เป็นยุคเทคโนโลยีที่สร้างหรือก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 4 ยุคย่อย คือ ยุค Digital 1.0 เป็นยุคบุกเบิกการทำกิจกรรมออนไลน์ เช่น Email, Website ยุค Digital 2.0 เป็นสังคมยุคสังคมออนไลน์ ผู้บริโภคเริ่มสร้างเครือข่ายเพื่อการสื่อสาร ยุค Digital 3.0 เป็นยุคข้อมูลและแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน และยุค Digital 4.0 เป็นยุคที่ลดบทบาทของมนุษย์เพื่อเพิ่มความฉลาดให้กับเทคโนโลยี

สรุปได้ว่า ยุคดิจิทัล เป็นยุคที่สื่อสารและส่งข้อมูลสารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา จะเห็นได้ว่ายุคดิจิทัลมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน เพราะทุกคนเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้ก้าวสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และตรงกับความต้องการ ทำให้มนุษย์ในยุคดิจิทัลจะต้องปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในสังคมต่อไป

การเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้จากยุคดั้งเดิมสู่ยุคดิจิทัล

การเรียนรู้ในอดีตมักจะนึกถึงโรงเรียน ครู อาจารย์ ที่ล้วนแต่พยายามแบ่งปันความรู้ของตนเองออกมา ผู้เรียนตั้งใจรับความรู้และจดลงสมุด ค้นหาหาข้อมูลจากหนังสือ เพื่อรายงานและเตรียมตัวสอบ แต่การศึกษายุคดิจิทัลในอนาคตมีความจำเป็นที่ต้องไปไกลกว่านั้น ต้องคิดทบทวนเกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การทำงาน และการดำเนินชีวิตทั้งหมด อันนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ พร้อมรองรับสภาพสังคมในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อติพร เกิดเรือง, 2560) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้จากยุคดั้งเดิมสู่ยุคดิจิทัล

การเรียนรู้ยุคดั้งเดิม	การเรียนรู้ยุคดิจิทัล
1. การหาความรู้จากโรงเรียนเพื่อให้เกิดเฉพาะความรู้ ทักษะและความสามารถ	1. การเรียนต้องศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพร้อมรับสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดทักษะและสามารถประยุกต์ใช้ได้
2. ความสามารถของคนเป็นความสามารถคงที่ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรมากมาย	2. ความสามารถของคนต้องเรียนรู้ตลอดเวลามากขึ้น
3. ความรู้จากห้องเรียนสามารถใช้ได้เพียง 10 ปี การศึกษาเริ่มต้นจากวัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย	3. ความรู้ไม่หยุดนิ่ง ร่วมกันจัดการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างแนวทางการศึกษารูปแบบใหม่ ที่ไม่ใช่วินัยหรือโรงเรียนอีกต่อไป
4. การศึกษามีการเคลื่อนตัวอย่างช้า ๆ มีการแข่งขันที่น้อยและสอนด้วยการจดบันทึกบนกระดานและจบลงด้วย การจดลงในสมุดของผู้เรียน	4. จัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาแบบสมัยใหม่ การค้นคว้าด้วยตนเอง มีระบบอินเทอร์เน็ตให้ใช้งานได้ทุกคน และ การนำเทคโนโลยีมาเปลี่ยนหลักการพื้นฐานในการเรียนรู้
5. การพัฒนาของสถานศึกษา เป็นการพัฒนาศาสตร์เฉพาะด้านมากกว่าการพัฒนาให้เกิดขึ้น ขาดการทำงานเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน มีการกระจุกกระจายทางความคิด	5. การพัฒนาของสถานศึกษาเน้นให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แบ่งปันความรู้ มีการปรับตัว และพัฒนาให้เกิด การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
6. ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ผ่านข้อล็ก การเขียนกระดานหรือเสนอผ่าน Presentation แบบการสอนทางเดียว	6. ครูเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ครูและผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน
7. มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การเรียนรู้ยังเป็นทางเลือกหนึ่งของเด็ก ๆ ที่อยู่ห่างไกล และต้องการศึกษาเรียนรู้จากสภาพจริง	7. ระบบการศึกษาเชื่อมต่อเข้ากับทางด่วนสารสนเทศอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อเร่งอัตราการเติบโตของข้อมูลและเทคโนโลยีในทุกแขนงได้อย่างแท้จริง
8. สถานศึกษาแยกตัวเป็นเอกเทศ เมื่อถึงเวลาเลิกเรียน ครูและผู้เรียนต่างคนต่างกลับบ้าน ขาดการเชื่อมโยงกันตลอดเวลา	8. สถานศึกษาพัฒนาระบบเทคโนโลยีเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ทุกแห่งในสถานศึกษา โดยร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ต้องรองบประมาณจากรัฐ
9. หลักสูตรและเนื้อหาการเรียนการสอนต้องค้นคว้าจากตำราเรียนเท่านั้น	9. หลักสูตรการเรียนการสอนสามารถจัดเนื้อหาความรู้ทักษะชีวิต ศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ ผ่านระบบเครือข่าย และส่งต่อไปยังฐานข้อมูลที่อยู่ภายนอกได้
10. การวัดผลและประเมินผล ยังมุ่งที่จะประเมินความรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น การประเมินที่หลากหลายและให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้	10. การวัดและประเมินผล มุ่งให้ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดแนวทางในการประเมิน เน้นการประเมินเพื่อพัฒนามากกว่าการประเมินเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์

องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล ผู้เขียนได้สังเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล

องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา ในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล	ฉันทะ (2561)	สังบ อินทรมณี (2562)	สุกัญญา แซ่ม้อย (2562)	จิตติมา วรรณศรี (2564)	ทินกร เนกกันทะ และกัญญารัตน์ เมธีธีรวงศ์ (2565)	ความถี่
1. การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร						
1.1 การยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง	✓	✓	✓	-	✓	4
1.2 การเข้าถึงเทคโนโลยี	✓	✓	-	-	✓	3
1.3 การเสริมสร้างการยอมรับให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง	✓	✓	-	-	-	2
1.4 การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	✓	✓	✓	-	✓	4
1.5 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูและการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน	✓	✓	-	-	✓	3
1.6 การนิเทศ ติดตามการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	-	✓	-	✓	-	2
2. การบริหารการเปลี่ยนแปลง						
2.1 ประเมินสภาพปัจจุบัน	-	-	✓	✓	-	2
2.2 การกำหนดนโยบาย	✓	✓	✓	✓	✓	5
2.3 การเสริมสร้างพัฒนาภาวะผู้นำ	✓	✓	✓	✓	✓	5
2.4 การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง	✓	✓	✓	-	✓	4
2.5 การส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	✓	✓	✓	-	✓	4
2.6 การจัดการความรู้ในสถานศึกษา	✓	✓	-	✓	✓	4
2.7 การทำงานเป็นเครือข่าย	✓	✓	✓	-	✓	4

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล มี 2 ด้าน คือ 1) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน ได้แก่ 1.1) การยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทั้งในทุกระดับ 1.2) การเข้าถึงเทคโนโลยี สนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าและพัฒนาความรู้ 1.3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 1.4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูและการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และตอบโต้

ระหว่างกัน) การบริหารการเปลี่ยนแปลง มีองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน ได้แก่ 2.1) การกำหนดนโยบาย กำหนดนโยบาย และสนับสนุนงบประมาณสำหรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร 2.2) การเสริมสร้างพัฒนาภาวะผู้นำ ส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง 2.3) การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไปสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2.4) การส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมการทำงานตามภารกิจของครูให้สอดคล้องกับความต้องการของครู สนับสนุนการเรียนรู้แบบทีมที่ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลง 2.5) การจัดการความรู้ในสถานศึกษา กระตุ้นและ สนับสนุนให้มีการจัดการความรู้เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 2.6) การทำงานเป็นเครือข่าย สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างองค์กร ผลักดันให้มีการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพผ่านเครือข่ายต่าง ๆ

สรุป

บทความนี้ได้องค์ความรู้ที่สำคัญ คือ องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษายุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล ดังนี้ 1) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มี 4 ด้าน คือ 1.1) การยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง 1.2) การเข้าถึงเทคโนโลยี 1.3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 1.4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูและการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน 2) การบริหารการเปลี่ยนแปลง มี 6 ด้าน คือ 2.1) การกำหนดนโยบาย 2.2) การเสริมสร้างพัฒนาภาวะผู้นำ 2.3) การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 2.4) การส่งเสริม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2.5) การจัดการความรู้ในสถานศึกษา และ 2.6) การทำงานเป็นเครือข่าย

ผู้เขียนสรุปองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษายุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษายุคเปลี่ยนผ่านดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร. (2558). การบริหารจัดการทางการศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ.

อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท .

จิตติมา วรรณศรี. (2564). การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์

3.

ชนิดาภา บุญประสม และจรัญ แสนราช. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบการลาออก

กลางคั่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้า พระนครเหนือ. 10(1), 86-97.

ไชยันต์ สกุลศรีประเสริฐ. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารจิตวิทยา

คลินิก. 44(1), 1-16.

ณรงค์ศักดิ์ พรหมวัง. (2553). การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis). เข้าถึงได้จาก:

<https://rci2010.files.wordpress.com/2010/06/factor-analysis.doc>, 1

พฤษภาคม 2567.

- ทรงพล เจริญคำ. (2562). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2563). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 4(2), 37-46.
- ธีระดา ภิญโญ. (2561). เทคนิคการแปลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสำหรับงานวิจัย. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 10, 292-304.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). สถิติชวนใช้. กรุงเทพมหานคร: ไอคอนพริ้นติ้ง.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2557). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: ตรีนธสาร.
- ปณณัฐฐา มาเชค. (2565). การบริหารองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล. เข้าถึงได้จาก: <http://ed-adm.buu.ac.th/public/backend/upload/ed-adm.buu.ac.th/document/file/document166623381159360600.pdf>, 5 กันยายน 2566.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน. (2558). การบริหารการศึกษา (Administration). วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด. 4(2): 320-325.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2549). การประมวลผลและแปลผลข้อมูลจากโปรแกรม spss/pc+ สำหรับการวิจัยทางการพยาบาล. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- เพ็ญ พิมล คมมนต์. (2561). สังคมในยุคดิจิทัล. เข้าถึงได้จาก: <http://www.newsletter.ipsr.mahidol.ac.th/index/php/>, 16 มกราคม 2567.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2557). หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรีสิ่งพิมพ์ดิจิทัล.
- รสริน ศรีวิภานนท์. (2555). การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis). เอกสารประกอบการบรรยาย. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

- ศศิวิมล ม่วงกล้า และต้องลักษณะ บุญธรรม. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต, 15(1), 68-85.
- ศิริ ถีอาสนา, เสน่ห์ คำสมหมาย, และเฉลิมเกียรติ ถีอาสนา. (2564). คำศัพท์ร่วมสมัย: ยุคศตวรรษที่ 21 ยุคดิจิทัลและยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา, 5(2), 113-123.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 353-360.
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์, สมจิตรา เรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงศ์. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค พอยท์.
- สัมมา รณิธย์. (2560). ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566- 2570). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ.2561-2580). เข้าถึงได้จาก: <https://ict.moph.go.th/th/extension/718>, 14 ตุลาคม 2566.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2566 (ไตรมาส 1). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเชียง.

- สุภมาศ อังศุโชติ. (2557). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มิสชั่น มีเดีย จำกัด.
- สุระพันธ์ ฉันทะแดนสุวรรณ. (2553). หลักการบริหารธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จุฑาทอง.
- อดิพร เกิดเรือง. (2559). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 7(1), 173-184.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2560). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School management in digital era). ท รุ ป ลู ก ป้ ญ ญ า . เข้า ถึง ได้ จ า ก : <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/52232/-edu>, 16 มกราคม 2567.
- Hoy, W. K., and Miskel, C. G. (2001). Education and Administration Theory. Research, and Practice. (6th ed.). New York: McGraw-hill.
- Jesse, B. (1999). Essentials of Psychological Testing. New York: Harper & Row
- Joreskog, K. G. and Sorbom, D. (1989). LISREL 8: A Guide to the Program SPSS. Chicago: SPSS.
- Koontz, H., and Odonnell, C. (2001). Essentials of management. New York: McGraw-hill.
- Mary Ann Coughlin and William Knight. (2007). Structural Equation Modeling for Institutional Researchers: Applications using SPSS and AMOS. <http://web.tanford.edu/group/ssds/weblog/archives/2007/04/>, 1 พฤษภาคม 2567.
- Robbins, Stephen P. (1998). Organizational Behavior. New York: Prentice-Hall.
- Sergiovanni T J. (1983). Education Governance and Administrative Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Sergiovanni, T. (1998). International Journal of Leadership in Education, 1(1), 37.
-

Stevens, J.P. (2009). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. 5thed.
New York: Taylor & Francis Group.

Wiles, K. (1955). *Supervision for Better School*. Englewood Cliffs, New Jersey:
Prentice-Hall.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สกัดสาระออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความ

จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาค้นคว้าอุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมภีร์รักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑูวงศ์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่.// (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม.// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควงศ์. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถาพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpso.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานา.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (เจ้าจวนจระ) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
-

Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่ <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะ

ได้รับวารสารสิ่งฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความใน
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

.....(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

.....2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

.....3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

.....4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16 pt).....

2.....(16 pt).....

3.....(16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

.....(16 pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบุนองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

.....(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

... (16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

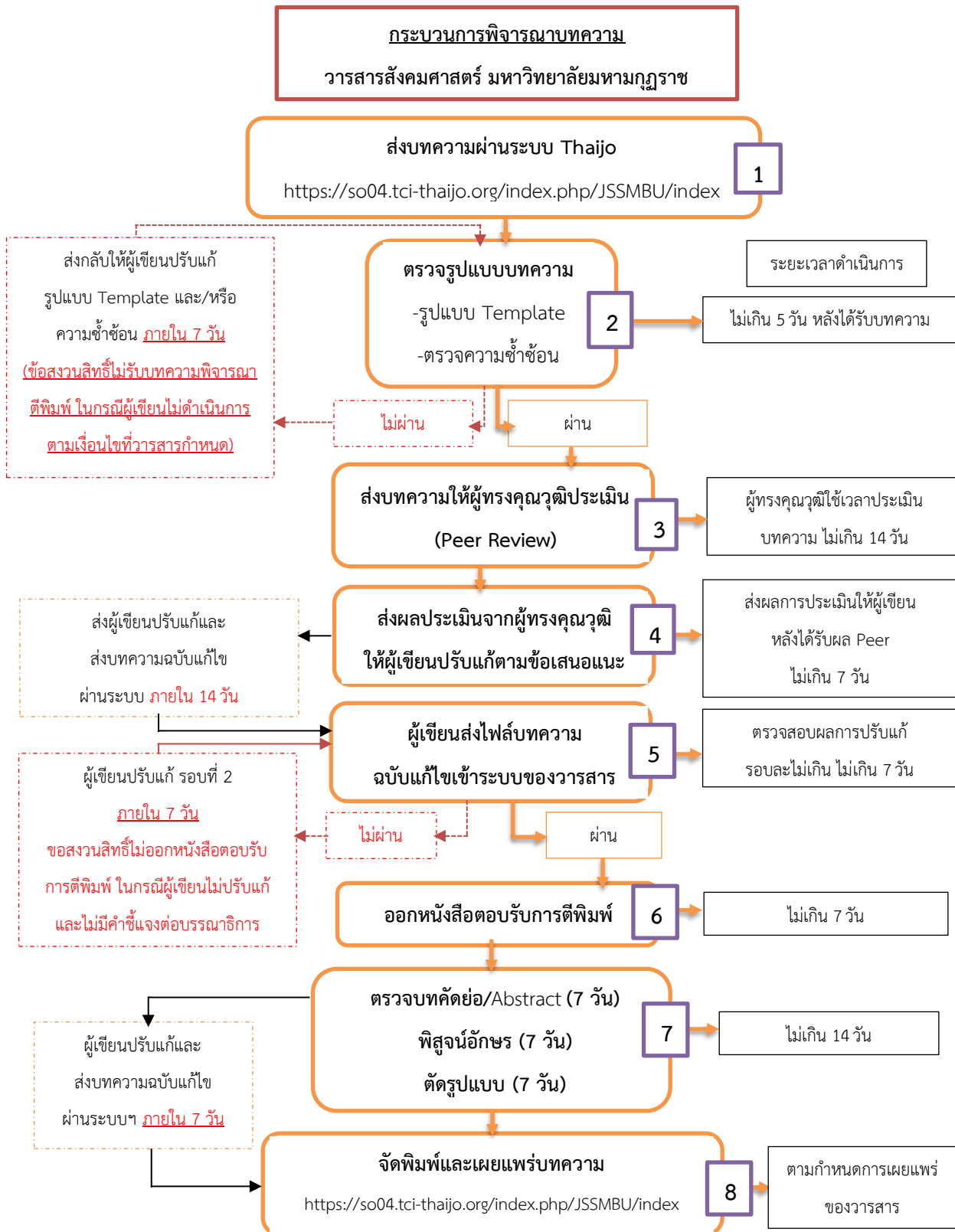
(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)